

T.C
FATİH ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLER ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI YÜKSEK LİSANS TEZİ

AKADEMİK BAŞARISI SINIF ORTALAMASININ
ALTINDA KALAN ÜSTÜN ZEKALİ ORTAOKUL
ÖĞRENCİLERİN MÜKEMMELLİK DÜZEYLERİ
İLE ALGILADIKLARI ANNE-BABA
TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Çengiz ŞİMŞEK

Hazırlayan

Müşerref BOZKURT TIRYAKI

Temmuz 2014

T.C
FATİH ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLER ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI YÜKSEK LİSANS TEZİ

AKADEMİK BAŞARISI SINIF ORTALAMASININ
ALTINDA KALAN ÜSTÜN ZEKALİ ORTAOKUL
ÖĞRENCİLERİN MÜKEMMELLİK DÜZEYLERİ
İLE ALGILADIKLARI ANNE-BABA
TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Çengiz ŞİMŞEK

Hazırlayan
Müşerref BOZKURT TIRYAKI

Temmuz 2014

ONAYLAMA SAYFASI

Enstitüsü : **Sosyal Bilimler**
Anabilim Dalı : **Eğitim Bilimleri**
Programı : **Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık**
Tez Konusu : **Akademik Başarısı Sınıf Ortalamasının Altında Kalan Üstün Zekalı Ortaokul Öğrencilerin Mükemmellik Düzeyleri İle Algıladıkları Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişki**

Tez Danışmanı : **Doç. Dr. Cengiz ŞİMŞEK**
Tez Tarihi : **Temmuz 2014**

Bu tezin şekil ve içerik açısından Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Yazım Klavuzunda belirtilen kurallara uygun formatta yazıldığını onaylıyorum.

Prof. Dr. Adnan KULAKSIZOĞLU
Anabilim Dalı Başkanı

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı 51181116 numaralı öğrencisi Müşerref BOZKURT TİRYAKİ tarafından hazırlanan bu tezin Yüksek Lisans Tezinde bulunması gereken yeterliliğe, kapsama ve niteliğe sahip olduğunu onaylıyorum.

Doç. Dr. Cengiz ŞİMŞEK
Tez Danışmanı

Tez Sınavı Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Adnan KULAKSIZOĞLU

Doç. Dr. Cengiz ŞİMŞEK

Yrd. Doç. Dr. Ömer Faruk SÖZCÜ

Bu tezin Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Yazım Klavuzunda belirtilen kurallara uygun formatta yazıldığını onaylıyorum.

Doç. Dr. Mehmet KARAKUYU
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
ÖNSÖZ	x
ÖZET	xi
ABSTRACT	xiii
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
2. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Üstün Zeka.....	5
2.1.1. Tanım.....	5
2.1.2. Üstün Yetenek/Üstün Zeka.....	8
2.1.3. Üstün Zekanın Tarihçesi.....	9
2.1.4. Kuramlar.....	10
2.1.4.1. Üçlü Halka Kuramı.....	10
2.1.4.2. Ayrımsal Üstün Zeka ve Üstün Yetenek Kuramı.....	12
2.1.4.3. Çoklu Zeka Kuramı.....	13
2.2. Üstün Zekalı Öğrencilerin Karakteristik Özellikleri.....	15
2.2.1. Bireysel Özellikleri.....	16
2.2.2. Sosyal Kişilikleri.....	18
2.2.3. Akademik Başarıları.....	20
2.2.4. Mükemmelliyeçilik.....	22
2.2.4.1. Üstün Zekalılarda Mükemmelliyeçilik.....	23
2.3. Üstün Zekalı Çocuklarla ilgili Algılar.....	26

2.3.1.	Toplumsal Algı.....	26
2.3.2.	Ailenin Algısı.....	27
2.3.3.	Öğretmenin Algısı.....	28
2.3.4.	Mitler.....	29
2.4.	Akademik Başarısı Düşük Üstün Zekalı Öğrenci (Underachievement).....	31
2.4.1	Üstün Zekalı Akademik Başarısı Düşük Öğrenci – Tarihçesi.....	33
2.4.2	Üstün Zekalı Başarısız Öğrencinin Özellikleri.....	34
2.4.3	Üstün Zekalı Öğrenciyi Başarısızlığa İten Sebepler.....	37
2.4.4	Yurtiçinde Akademik Başarısı Düşük Üstün Zekalı Öğrencilerle İlgili Yapılmış Çalışmalar.....	41
2.4.5	Yurtdışında Akademik Başarısı düşük Üstün Zekalı Öğrencilerle İlgili Yapılmış Çalışmalar.....	42
2.4.5.1.	Akademik Başarısı Düşük Üstün Zekalı Öğrencilere Yönelik Yurtdışı Uygulamaları.....	46
2.5.	Anne-Baba Tutumları ve Üstün Zekalı Öğrenciler.....	47
2.5.1.	Anne-Baba Tutumları.....	47
2.5.1.1.	Demokratik Anne-Baba Tutumu.....	47
2.5.1.2.	Otoriter Anne-Baba Tutumu.....	49
2.5.1.3.	Koruyucu Anne-Baba Tutumu.....	50
2.5.2.	Üstün Zekalılarla İlgili Yaygın Anne-Baba Tutumları.....	51
2.6.	Daha Önce Üstün Zekalı Alanında Yapılan Araştırmalar.....	54
3.	BÖLÜM: YÖNTEM.....	57
3.1.	Araştırma Modeli.....	57
3.2.	Evren ve Örneklem.....	57
3.3.	Veri Toplama Araçları.....	59
3.3.1.	Kişisel Bilgi Formu.....	60
3.3.2.	Anne-Baba Tutum Ölçeği.....	60
3.3.3.	Olumlu-Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği.....	61
3.3.4.	Öğretmen Görüşme Formu.....	62
3.4.	Verilerin Toplanması.....	62
3.5.	Verilerin Analizi.....	63
4.	BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM.....	64
4.1.	Araştırmanın Alt Problemlerine İlişkin Bulgular.....	64
4.2.	Varyansların Eşitliği.....	65

4.3. Olumlu ve Olumsuz Mükemmeliyetçilik ile Anne-Baba Tutumlarının Demografik Özelliklere göre Analizi.....	65
4.3.1. Olumlu- Olumsuz Mükemmeliyetçilik ile Anne-Baba Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Analizleri.....	65
4.3.2. Olumlu- Olumsuz Mükemmeliyetçilik ile Anne-Baba Tutumlarının Akademik Başarı değişkenine göre Analizleri.....	68
4.3.3. Olumlu- Olumsuz Mükemmeliyetçilik ile Anne-Baba Tutumlarının Sınıf değişkenine göre Analizleri.....	70
4.3.4. Olumlu- Olumsuz Mükemmeliyetçilik ile Anne-Baba Tutumlarının Anne Eğitim Düzeyi değişkenine göre Analizleri.....	72
4.3.5. Olumlu- Olumsuz Mükemmeliyetçilik ile Anne-Baba Tutumlarının Arasındaki İlişki.....	75
5. BÖLÜM: TARTIŞMA VE YORUM.....	76
6. BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER.....	82
6.1. Sonuçlar	82
6.2. Öneriler.....	82
6.2.1. Araştırma Bulgularına Yönelik Öneriler.....	83
6.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	83
KAYNAKÇA.....	84
EKLER.....	93
EK 1- Kişisel Bilgi Formu	94
EK 2- Anne-Baba Tutum Ölçeği	97
EK 3- Olumlu-Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği	99
EK 4- Öğretmen Görüşme Formu	100

KISALTMALAR

IQ	: Intelligence quotient – Zeka Katsayısı
NAGC	: National Association for Gifted Children – Ulusal Üstün Zekalı Çocuklar Derneği
WISC-R	: Wechsler Intelligence Scale – Wechsler Zeka Ölçeği
CogAT	: Cognitive Abilities Test – Bilişsel Yeterlilik Testi
HAWIK	: Hamburg-Wechsler Intelligenztest für Kinder – Çocuklar için Hamburg-Wechsler Zeka Testi
ALM	: The Autonomous Learner Model – Bireysel Öğrenme Modeli
OOMÖ	: Olumlu – Olumsuz mükemmeliyetçilik Ölçeği
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences – Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Üstün Zekalı Başarısı Sınıf Ortalamasının Altında ve Üzerinde Kalan Öğrencilerin Not Ortalamaları.....	58
Tablo 2. Anne-Baba Tutumlarının Alt Boyutları, Soru Sayısı ve Soru Numaraları	60
Tablo 3. Olumlu ve Olumsuz Mükemmeliyetçilik Madde Numaraları	62
Tablo 4. Alt Ölçeklerdeki Dağılımın Normallığı	64
Tablo 5. Alt Ölçeklerdeki Dağılımın Varyansların Eşitliği.....	65
Tablo 6. Olumlu Mükemmeliyetçilik Alt Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Analizi	66
Tablo 7. Olumsuz Mükemmeliyetçilik Alt Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Analizi	66
Tablo 8. Demokratik tutum Alt Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Analizi	67
Tablo 9. Koruyucu ve Otoriter Tutum Alt Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Analizi	67
Tablo 10. Olumlu Mükemmeliyetçilik Alt Ölçeği Puanlarının akademik Başarı Değişkenine Göre Analizi	68
Tablo 11. Olumsuz Mükemmeliyetçilik Alt Ölçeği Puanlarının Akademik Başarı Değişkenine Göre Analizi	68
Tablo 12. Demokratik tutum Alt Ölçeği Puanlarının Akademik Başarı Değişkenine Göre Analizi	69
Tablo 13. Koruyucu ve Otoriter Tutum Alt Ölçeği Puanlarının Akademik Başarı Değişkenine Göre Analizi	69
Tablo 14. Olumlu Mükemmeliyetçilik Alt Ölçeği Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Analizi	70
Tablo 15. Olumsuz Mükemmeliyetçilik Alt Ölçeği Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Analizi	71
Tablo 16. Demokratik Tutum Alt Ölçeği Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Analizi	71
Tablo 17. Koruyucu ve Otoriter Tutum Alt Ölçeği Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Analizi	72
Tablo 18. Anne Eğitim Düzeyi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri ...	72
Tablo 19. Olumlu Mükemmeliyetçilik Alt Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Analizi	73
Tablo 20. Olumsuz Mükemmeliyetçilik Alt Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Analizi	73
Tablo 21. Demokratik tutum Alt Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Analizi	74
Tablo 22. Koruyucu ve Otoriter Tutum Alt Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Analizi	74
Tablo 23. Alt Ölçekler Arasındaki İlişki	75

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: IQ Derecelerinin yüzde olarak dağılımı	8
Şekil 2. Renzulli'nin üçlü halka kuramı	11
Şekil 3. Howard Gardner'in Çoklu Zeka Kuramı.....	13

ÖNSÖZ

Bu Araştırma akademik başarısı sınıf ortalamasının altında kalan üstün zekalı ortaokul öğrencilerinin algılanan anne baba tutumları ile olumlu olumsuz mükemmeliyetçilik düzeyi arasındaki anlamlı bir ilişki olup olmadığını araştırmıştır.

Bu araştırmaya birçok insan katkıda bulunmuştur. Bu araştırmanın gerçekleşmesinde değerli görüş ve önerileriyle çalışmama rehberlik eden, beni yönlendiren, kıymetli zamanını ayıran değerli danışman hocam Doç. Dr. Cengiz Şimşek'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Anketleri uygularken ve araştırmamı hazırlarken, beni heveslendiren, bana destek olan değerli meslektaşlarım Rehber Öğretmenler Esra Demirel, Kübra Yakıcı ve Psikolog Hacer Çavuş'a çok teşekkür ederim.

Bu günlere kadar gelmemin yegane sebebi, her zaman her koşulda yanımda olan annem Emine Bozkurt ve babam Mustafa Bozkurt'a bana verdiği emek ve gösterdiği sabır için çok minnettarım.

Son olarak da sevgili eşim Süleyman Tiryaki'ye, çocuklarım Yavuz Selim ve Sena Nur'a yüksek lisans eğitimim boyunca göstermiş olduğu sabır ve destekten dolayı teşekkür ederim.

Enstitüsü	:	Sosyal Bilimler
Anabilim Dalı	:	Eğitim Bilimleri
Programı	:	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
Tez Danışmanı	:	Doç. Dr. Cengiz ŞİMŞEK
Tez Tarihi	:	Temmuz 2014

KISA ÖZET

AKADEMİK BAŞARISI SINIF ORTALAMASININ ALTINDA KALAN ÜSTÜN ZEKALİ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİN MÜKEMMELLİK DÜZEYLERİ İLE ALGILADIKLARI ANNE-BABA TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŐKI

Müserref BOZKURT TİRYAKİ

Bu Araştırma akademik başarısı sınıf ortalamasının altında kalan üstün zekalı ortaokul öğrencilerinin algılanan anne baba tutumları ile olumlu olumsuz mükemmelliyetçilik düzeyi arasındaki anlamlı bir ilişki olup olmadığını araştırmıştır.

Araştırmada öğrencilerin algıladıkları anne baba tutumlarını belirleyebilmek için Kuzgun (1972) tarafından geliŐtirilip daha sonra Kuzgun ve Eldeleklioğlu (1993) tarafından revize edilen Anne-Baba Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeyini belirleyebilmek için Kırdök (2004) tarafından geliştirilmiş Olumlu-Olumsuz Mükemmelliyetçilik Ölçeği (OOMÖ) ve bağımsız deđiŐkenlerle ilgili veri toplamak için de Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Araştırmanın evreni 2012-2013 eğitim-öğretim yılında bir özel okulda okuyan, WISC-R ve Stanford Binet zeka testlerinde 130 ve üzeri IQ alan öğrencilerdir. Araştırmanın örneklemi ise 60 öğrenciyi oluşturmaktadır.

Araştırmada verileri analiz etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Ayrıca non-parametrik dağılımlarda Kruskal Wallis H testi ve Mann Whitney-U testi kullanılmıştır.

Araştırmanın bulgularına göre öğrenciler, anne-babalarının tutumları ile olumlu-olumsuz Mükemmelliyetçilik düzeyleri arasında ilişki olduğu görölmüştür.

Anne-baba tutumlarının alt boyutlarından olan demokratik tutum arttıkça öğrencinin olumlu mükemmeliyetçilik düzeyi artmakta, koruyucu ve otoriter tutum arttıkça olumsuz mükemmeliyetçilik artmaktadır.

Öğrencilerin algıladıkları anne-baba tutumlarının alt boyutlarından olan demokratik tutumun cinsiyet, akademik başarı, sınıf düzeyi ve anne eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür.

Öğrencilerin algıladıkları anne-baba tutumlarının alt boyutlarından olan koruyucu tutumun cinsiyet, akademik başarı, sınıf düzeyi ve değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Diğer taraftan anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği görülmüştür.

Öğrencilerin algıladıkları anne-baba tutumlarının alt boyutlarından olan otoriter tutumun cinsiyet, akademik başarı, sınıf düzeyi ve anne eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür.

Öğrencilerin olumlu-olumsuz mükemmeliyetçilik alt boyutlarından olan olumlu mükemmeliyetçilik cinsiyet, akademik başarı, sınıf düzeyi ve anne eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür.

Öğrencilerin olumlu-olumsuz mükemmeliyetçilik alt boyutlarından olan olumsuz mükemmeliyetçilik cinsiyet, akademik başarı, sınıf düzeyi ve anne eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler:

Üstün Zeka, Anne-baba tutumları, Mükemmeliyetçilik, Akademik başarı

University	:	Fatih University
Institute	:	Institute of Social Sciences
Department	:	Educational Sciences
Program	:	Guidance and Psychological Counseling MA Program
Supervisor	:	Assoc. Prof. Cengiz ŞİMŞEK
Degree Awarded and Date	:	July 2014

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED PARENTING STYLE AND PERFECTIONISM OF GIFTED UNDERACHIEVERS IN SECONDARY GRADE

Müşerref BOZKURT TİRYAKİ

Past research on perfectionism has suggested that the development of perfectionism is related to harsh parenting style. The present study examines the relationship between perceived parenting styles and perfectionism of gifted children in secondary grade. In this study, data was collected by standardized questionnaires. The “parenting attitude scale” developed by Kuzgun (1972) and revised by Kuzgun and Eldeleklioğlu (1993) to determine parents’ attitudes according to gifted students. “positive-negative perfectionism scale” developed by Kırdök (2004) was also used to determine the students perfectionism.

The relationship between parenting style and perfectionism is analyzed according to variables such as gender, class, success level and education level of parents. Demographic variables and the relationship between parenting styles and perfectionism were examined by ANOVA, Kruskal Wallis H and Mann Whitney-U tests.

Research findings indicate that there is a correlation between parenting styles and perfectionism. According to the findings of the study there is a positive correlation between democratic parenting style and positive perfectionism. On the

other hand there is a negative correlation between overprotective and authoritative parenting style and perfectionism.

The parenting style and perfectionism analyzed according to variables such as gender, class, success level and education level of parents does not change significantly. Whereas there is a significant change between overprotective parenting style and education level of parent.

Keywords:

Parenting Styles, Perfectionism, Gifted Student, Academic Achievement

1. BÖLÜM: GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Üstün zekalı öğrenciler zeka, yetenek ve kabiliyetleriyle sıradışıdır. Genelde üstün zekalı çocuklardan üstün akademik başarı beklenmektedir. Fakat bazı üstün zekalı öğrenciler okulda beklenen performansı, ya bir alanda ya da birçok alanda gösterememektedir. Başarısız üstün zekalı öğrenciler başarılı üstün zekalı öğrencilere göre okula karşı tutum, okul dışı etkinlikler, kariyer planları, aile yapısı, benlik algısı gibi etkenlerde farklılık göstermektedirler (Colangelo, 1993:155). Bu öğrencilerin birçoğu ise müfredatı sıkıcı ve gereksiz bulmaktadır. Bunun sonucunda derslere ve okula karşı ilgisizlik ve isteksiz kalmaktadırlar.

Araştırmalara göre üstün zekalı öğrencinin başarısızlığı ailenin öğrenciye karşı eksik ya da yanlış akademik yardım ve tutumundan kaynaklanmaktadır. Anne-baba öğrenciye ulaşabileceği hedefler sunmadıklarında, öğrencide herhangi bir çaba sarf etme gereği duymamaktadır (Rimm, 2006: 23). Öğrencinin akademik başarısızlığında bulunduğu sosyal çevre de önemli bir neden olmaktadır. İçinde bulunduğu sosyal çevre akademik başarıyı önemsemiyorsa, arkadaş çevresi “çalışkan ve iyi not” alan öğrencileri dışlıyorsa, üstün zekalı öğrenci dışlanmamak için düşük not almayı tercih etmektedir.

Başka bir sebep ise müfredatın sıkıcı olmasıdır. Üstün zekalı öğrencinin öğrenme hızı, kavraması, algılaması ve hafızası normal öğrencilere göre farklıdır. Bu öğrenciler dinlediklerinde konuyu diğer öğrencilere nazaran daha kolay ve çabuk anlamaktadırlar. Bu nedenle müfredatın tekrarları onları ciddi anlamda sıkılmaktadır (Rost, 2007: 8). Müfredattaki bazı konular onlar için basit ve sıkıcı gelmektedir. Bunun neticesinde ders çalışmayı bırakıp okulu da sıkıcı olarak kodlayabilmektedirler (Del Siegle ve Mc Coach, 2003: 145).

Üstün zekalı çocukların sık görülen bir diğeri özelliği de mükemmelliyeçer olmaları. Bu aynı zamanda başarısı düşük “normal” çocukların da sebepleri arasında sıralanmaktadır. Mükemmelere ulaşmak adına çabalayan öğrenci bazen ödevine bir türlü başlayamamakta yada bitirememektedir.

Anne-babalar çocuklarını en güzel şekilde yetiştirme arzusundadırlar. Çocuklarının bedensel, psikolojik ve sosyal yönlerden gelişiminin desteklenmesi için gerekli ortamı sağlamakla sorumludurlar aynı zamanda. Bunu yaparken anne babalar farklı tutumlar sergilemektedir. Anne-baba tutumları ise çocukların karakter gelişimi, kişiliği, sosyalleşmesi, akademik başarısını etkilemektedir. Türkiye’de anne-baba tutumlarını üç kategori altında sınıflandırmak mümkündür. Bunlar “Demokratik Anne-Baba Tutumu”, “Koruyucu-İstekçi Anne-Baba Tutumu” ve “Otoriter Anne-Baba Tutumu”dur (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2005: 68-69).

Üstün zekalı başarısız öğrencileri tekrar kazanabilmek, okula karşı ilgisini artırabilmek önem arz etmektedir. İyi bir aile desteği, öğretmenin ilgisi, okul müfredatının zenginleştirilmesi, motivasyonun artırılması ile var olan performansın akademik başarıya yansıtılması önemli olmaktadır. Rimm’in (2006: 23) ifade ettiği gibi “başarısız öğrenci, başarısız olarak doğmamıştır, başarısız olmayı sonradan öğrenmiştir”.

1.2. Araştırmanın Amacı

Akademik başarısı sınıf ortalamasının altında kalan üstün zekalı ortaokul öğrencilerin mükemmellik düzeyleri ile algıladıkları anne-babalarının tutumları arasındaki anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını saptamaktır. Bu maksatla araştırmada aşığıdaki sorulara cevap bulunmaya çalışılmıştır:

1. Öğrencilerin algıladıkları anne baba tutumlarının alt boyutları (demokratik tutum, koruyucu tutum, otoriter tutum) ile olumlu mükemmelliyeçilik düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2.Öğrencilerin algıladıkları anne baba tutumlarının alt boyutları (demokratik tutum, koruyucu tutum, otoriter tutum) ile olumsuz mükemmeliyetçilik arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

3.Öğrencilerin algıladıkları anne baba tutumlarının alt boyutları (demokratik tutum, koruyucu tutum, otoriter tutum) ile cinsiyet, sınıf düzeyi, akademik başarısı ve annenin öğrenim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

4. Öğrencilerin olumlu-olumsuz mükemmeliyetçilik düzeyleri ile cinsiyet, sınıf düzeyi, akademik başarısı ve annenin öğrenim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Her üstün zekalı üstün akademik başarı göstermemektedir. Başarıya ulaşamayan üstün çocuklar (Underachiever) da mevcuttur. Bu çalışmanın amacı öğrencilerin zeka testleriyle üstün zekaları belirlenmiş (130 IQ ve üzeri), fakat zekalarını başarı ve performansa dönüştürememeleri ve nedenlerini incelenmiştir. Algılanan anne-baba tutumu ile mükemmellik düzeylerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, anne eğitim durumu ile akademik başarı ilişkisine bakılmıştır.

Öğretmenler bazen akademik başarısı düşük öğrenciyi problem öğrenci olarak algılamaktadırlar. Onların üstün zekalı olabileceği ise ilk etapta akla gelmemektedir.

Bu çalışma ile ailelere, öğretmenlere ve rehber öğretmenlere üstün zekalı başarısız öğrenciler hakkında bilgi vermektir.

1.4. Varsayımlar

Çalışma şu varsayımlar doğrultusunda yürütülmüştür:

1. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan “Kişisel Bilgi Formu”, “Algılanan Anne-Baba Tutum Ölçeği”, “Olumlu-Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği”ni öğrencilerin samimiyetle cevapladıkları varsayılmıştır.
2. Öğretmen Görüşme Formunun öğretmenler tarafından samimiyetle cevapladıkları varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılında bir özel okulda okuyan ve üstün zekalılıkları zeka ölçümüyle tespit edilmiş 5.-6.-7.-8. Sınıfta okumakta olan çalışma grubuna giren öğrencilerle sınırlıdır.
2. Algılanan Anne-Baba Tutum Ölçeği, Olumlu-Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği, Öğretmen Görüşme Formu, Kişisel Bilgi Formundan elde edilen verilerle sınırlıdır.

2. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Üstün Zeka

2.1.1. Tanım

Zeka insanlara bahşedilen olağanüstü bir özelliktir. Genetik kalıtımı yanı sıra günümüzde zekanın dinamik özelliği kabul edilmektedir. Kişiyeye sunulan uygun eğitim bireyin beyin gelişimini sağlayabilmektedir. Zeka dinamik özelliği, genetik kalıtımı ve çevre koşullarına göre değişim gösterme özelliğine sahiptir. Zekanın tanımı için geçmişten günümüze farklı yaklaşımlar olmuştur. Zekayı farklı yönlerden ele alarak bilim adamları tanımlamaya çalışmıştır. Bu durum ise herkesin kabul edeceği ortak bir tanımı sağlayamamıştır. Zekanın tanımıyla ilgili araştırmacıların farklı bakışlarına neyi öne çıkardıkları yön verici olmuştur. Bazıları bir zeka türü var derken bazıları birden çok zeka türünün var olduğunu savunmaktadır.

Charles Spearman¹ zeka üzerine ilk araştırmaları 20 yüzyılın başlarında yapmış ve dikkatini çeken bir nokta olmuştur, Bir alanda iyi olan diğer alanlarda da iyi olmaktadır. Örneğin Türkçe dersinde iyi olan öğrenci matematik dersinde de ortalamanın üzerinde olmaktadır. Buradan yola çıkarak “genel zeka”(“g”) terimini ortaya atmıştır.

Gardner² göre zeka problem çözme yeteneği, bir veya birçok kültürde değer ifade eden ürün ortaya koyabilme kabiliyetidir. Gardner “genel zeka” terimini ise çok doğru bulmamaktadır. Genel zekadan ziyade, Gardner bir çok zekanın olduğunu savunmuştur. Gardner’in Çoklu Zeka kuramına ileride detaylı değinilecektir.

¹Manuela Lenzen, görüşme Detlef Rost, Intelligenz – Ausserirdische haben sie vielleicht auch, Frankfurter Allgemeine Feuilleton, 18.02.2010. 14.03.2014
<<http://www.faz.net/aktuell/feuilleton/buecher/rezensionen/sachbuch/detlef-h-rost-intelligenz-ausserirdische-haben-sie-vielleicht-auch-1943114.html>>

²Howard Gardner, American Psychologist and Educator, Human Intelligence. 12.03.2014
<http://www.intelltheory.com/gardner.shtml>>

Almanya’da üstün zekalılar üzerine yapmış olduğu çalışmalarla isim yapmış olan Detlef Rost³ zekayı tanımlarken soyut-mantıksal düşünme, etkili ve hızlı çözüm yolları bulabilme, yaşadıklarından ders çıkarabilme ve öğrendiklerini yeni problemlere aktarabilme yeteneği olarak ifade etmektedir. Rost zekayı belirlemede zeka testinin önemini vurgulamaktadır.

Amerika’da üstün zekalı çocukların durumunu aydınlatmak için 1972’de Marland Raporu hazırlanmıştır. Marland Raporunda ise şu altı alanda yüksek performans ve başarı gösterenler üstün zekalıolarak tanımlanabilmektedir (al.y. Sak, 2010: 5):

- Genel zihinsel,
- Özel akademik,
- Yaratıcı-üretken düşünce,
- Liderlik,
- Görsel sanat veya
- Psiko-motor

Rapora göre bu alanlardan en az birinde üstün başarı veya yetenek gösteren çocuklara “üstün zekalı” denilmektedir.

National Association for Gifted Children (NAGC)’nın üstün zekalı çocuk için belirlediği tanım ise şöyle: Bir yada birden fazla alanda sıra dışı kabiliyet veya yetenek sergileyenler zeki bireylerdir. Alan derken matematik, müzik, dil gibi okul dersleri veya spor, dans, resim gibi alanlar kastedilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Bilim ve Sanat Merkezleri’nin yönergesinde⁴ ise üstün zekalı öğrenciyi “Zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda yaşıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren” şeklinde tanımlanıyor.

Sternberg (1995) ise üstün zekalı çocuğu tanımlarken sahip olması gereken beş kriter belirlemiştir:

³Detlef Rost, Intelligenz, Etagreen, 06.01.2014
<<http://www.etagreen.com/archive/287384/Intelligenz-Interview-mit-Prof.-Dr.-Detlef-H.-Rost.html>>

⁴ Bilsen Yönergesi, 06.01.2014 http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2593_0.html

- 1- Harikuladeli Kriteri: akranlarına göre en az bir alanda olağanüstü bir başarı gösterme
- 2- Nadirlik Kriteri: kişinin, akranlarına göre nadir ve olağanüstü bir yeteneğe sahip olması
- 3- Üretkenlik Kriteri: bir şeyleri üretilen yenilikler ortaya koyması
- 4- Delil Kriteri: yeteneğini kendi onayı ile test sonuçlarıyla göstermesi
- 5- Değer Kriteri: kişinin yetenek alanı toplum tarafından da önemsenmesi ve değer verilmesi (al.y. Ziegler, 2008: 13-14).

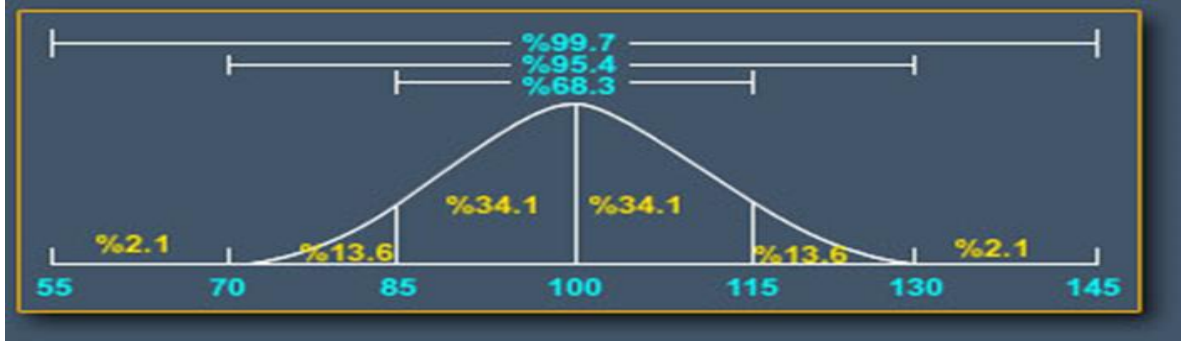
Sternberg'e göre bu beş kritere sahip olan kişiler "üstün zekalı" olmaktadır.

Zekanın tanımlarının çeşitlilik göstermesi, herkesin kabul edebileceği ortak bir tanımın olmasını güçleştirmektedir. Zeka ilk başta kolayca gözlenebilen ve ölçülebilen bir kavram olarak tanımlanırken, günümüzde daha çok boyutlu, dinamik ve daha geniş tutulan bir tanıma dönüşmüştür.

İlk zeka testini Alfred Binet geliştirmiştir. Lewis Terman ise 20. yüzyılın başında Binet'in testinin üzerinde çalışarak 1916'da "Stanford-Binet Intelligence Scale" geliştirmiş ve standart zeka testi kullanılmaya başlanmıştır (Silvermann, 2002: 20-21). Stanford-Binet zeka yaşını ölçmektedir.

Terman'a göre zeka testinde 140 ve üzeri olan çocukları üstün zekalı sınıfa koymaktadır. Bir başka deyişle standart zeka testlerinde %1'lik üst dilime girenler üstün zekalı idiler (Sak, 2010:5). Daha sonra "Wechsler Intelligence Scale" zeka testi David Wechsler tarafından geliştirildi. Bu test Stanford-Binet'e göre dilden ve kültürden arındırılmıştır. Dil'e çok hakim olmayan birisinin de rahatlıkla yapabileceği mantık ağırlıklı bir test olmuştur. Wechsler Intelligence Scale testi günümüzde Amerika ve Avrupa'da yaygın kullanılmaktadır. Bu testlerin yanı sıra Cattell'in kültürden arındırılmış zeka testi ile Raven'in "Standart Progressive Matrices" testleri de kullanılanlar arasındadır.

Testlerden alınan puana göre sonuçlar "ortalama zeka/üstün yetenek" ya da "üstün zeka" şeklinde gruplandırılmaktadır. Genel yaygın görüşe göre IQ 130 ve üzeri olanlar normal dağılım eğrisinin %2'lik dilimine girmektedirler ve "üstün zekalı" olarak adlandırılmaktadırlar.

Şekil 1: IQ Derecelerinin yüzde olarak dağılımı. (Kaynak: [http://tzv.org.tr/zeka/iq-
nedir](http://tzv.org.tr/zeka/iq-
nedir) (S.e.t.01.09.2014))

2.1.2. Üstün Yetenek/Üstün Zeka

Günümüzde ise üstün zeka ve üstün yetenek kavramları birbirinin yerine kullanılmaktadır. Türkiye’de üstün zekalı öğrencilere eğitim veren kurumlardan biri olan Üstün Zekalılar Enstitüsü’nün⁵ internet sayfasında üstün yetenek ile üstün zekayı birbirinden ayırmaktadır. Üstün zekalı çocuk için “daha hızlı öğrenebilme, daha uzun süre akılda tutabilme, daha geniş ve derinliğini kavrayabilme, olay ve olgular arasındaki ilişkileri daha önce anlayabilme ve sezgi gibi bir çok zihinsel yetenek bakımından üstün zihin kapasitesine sahip çocuklardır.” ifadesi kullanılıyor. Üstün yetenekli çocuk için ise “bir veya bir kaç alanda kabiliyeti olan, üstün başarı gösteren bireylere denir. Örneğin çok iyi futbol oynayan, çok iyi el becerileri olan, çok iyi resim yapan veya çok iyi müzik aleti çalan kişiler üstün yetenekli bireylerdir” deniliyor. Üstün zeka ile üstün yetenek arasındaki farkı ise şöyle açıklıyor: Zeka yeteneği kapsamaktadır. Matematiksel bir dille yetenek zekanın alt kümesidir. Zekayı bir ağaca benzetirsek yetenek meyvelerdir. Prof. Dr. Bonnie Cramond⁶ zekanın doğuştan geldiğini, yeteneğin ise eğitim ile gelişebileceğini söylüyor.

Zekanın daha geniş bir anlamı olması, araştırma yapılan okuldaki öğrencilerin yetenekleri değil de zekalarının zeka testleri ile belirlenmiş olmasından dolayı “üstün zeka” kavramının bu tezde kullanılması kararlaştırılmıştır.

⁵Üstün Zekalılar Enstitüsü, 14.01.2014 < <http://www.ustunzekalilar.org/kurumsal-dan%C4%B1%C5%9Fmanl%C4%B1k.html>>

⁶Prof. Dr. Bonnie Cramond ile görüşme. 12.01.2014
<<http://berrasukuzusu.wordpress.com/2011/09/17/%E2%80%9Czeka-dogustan-gelir-yetenek-ise-egitim-ile-gelir%E2%80%9D-prof-dr-bonnie-cramond/>>

2.1.3. Üstün Zekanın Tarihçesi

İnsanlık tarihine bakıldığında çok eski zamanlarda zeki insanlar ve üstün zekalılar tanımlanmıştır. Ziegler (2008: 13) üstün zekalıların tarihçesini teoloji ve mitoloji de geçtiğini yazmaktadır. Çin’de Konfüçyüs, Yunanlarda Platon zeki çocukları “himmlische Kinder” yani “cennet çocukları” diye ifade etmişlerdir.

Osmanlı zamanında üstün zekalı çocuklara özel eğitim veriliyordu ve bu potansiyel iyi değerlendiriliyordu. Adnan Kulaksızoğlu⁷ Enderun sistemi ile özel seçilen öğrencilerin aldıkları eğitimle çok iyi yerlere geldiğini ifade etmektedir. Osmanlı tarihinde imparatorluğu yönetenlerin çoğu Enderun çıkışlı olduklarını belirtmektedir.

Sir Francis Galton 19. yüzyılda ise üstün zekalılarla ilgili ilk bilimsel çalışmalarına başlamıştır. 1869’da çıkardığı kitabı “Hereditary Genius” ile Galton zekanın kalıtım yoluyla geçtiğini, çevrenin ise neredeyse hiç etkisinin olmadığını savunmuştur (al.y. Sak, 2010: 7). Yaptığı araştırmalarda dahi çocukların akrabalarında da bir ya da birkaç zekinin bulunduğunu ve bundan dolayı da zekanın daha çok kalıtımsal olduğunu savunmuştur. Galton bu çalışmalarını 19. Yüzyılda İngiltere’de yapmıştır. O zamanın siyasi ve kültürel yapısı gereği alim olan ailenin alim çocuğu, zengin ailenin çocuğu ise zengin olmak zorundaydı. Alt tabakadan ise potansiyel olsa bile dahi kişiler çıkarmak neredeyse imkansızdı (Sak, 2010: 7).

Alfred Binet ve Theodore Simon ise Galton’un bakış açısını eleştirmişlerdir. Binet’e göre zeka daha karmaşık ve farklı bileşenlerden oluşmaktadır. Bu düşünce ile yola çıkan Binet-Simon 1905 yılında ilk zeka testini geliştirmiştir. Yüksek zekaya sahip çocuklarla normal zekaya sahip çocukları belirlemek ve ayrı eğitim vermeyi amaçlamışlardır. Bu açıdan Binetzeka testi bütün zeka testlerinin öncüsü konumundadır (Sak, 2010:8).

1916’da Binet’ten etkilenen L.M. Terman, Binet’in zeka testini yeniler ve IQ kavramını da kullanarak bugünkü Stanford-Binet zeka testinin ilk sürümünü

⁷Adnan Kulaksızoğlu, “İsrail Dahilerini Enderun Modeliyle Buluyor ve Eğitiyor”, ed. Mehmet Arıkan, 2011, 10.11.2013, <http://mehmetarikan70.wordpress.com/2011/01/26/israil-dahilerini-enderun-modeliyle-buluyor-ve-egitiyor/>.

oluşturur. Terman hem zeka testleri üzerine araştırma yapmıştır hem de yüksek IQ'lu çocuklarla da uzun süren çalışmalar da bulunmuştur. Bu çalışmada çocukların fiziksel, duygusal, sosyal gibi birçok değişkenlerini incelemiştir. Terman'ın bu araştırmaları ileride gelecek olan bilim adamlarına yol gösterici olmuştur ve artık üstün zekalı çocuklar farklı açılardan ele alınmaya başlanmıştır (Sak, 2010: 8).

Stanford-Binet Zeka testinin yanı sıra günümüzde Wechsler Intelligence Scale (WISC-R), Cognitive Abilities Test (CogAT), Hamburg-Wechsler Intelligenztest für Kinder (HAWIK) kullanılan yaygın zeka testleridir.

Günümüzde zeka konusuna sadece IQ testi ile değil, öğrenciyi farklı alanlarda değerlendirerek, çok boyutlu bakılmaktadır.

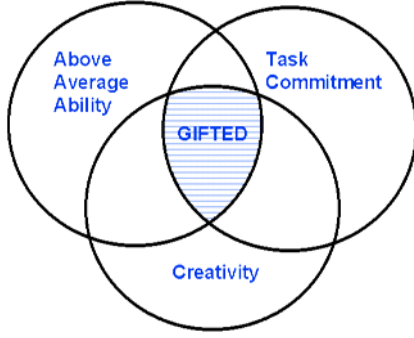
2.1.4. Kuramlar

Birçok farklı kuram şu sorunun cevabını araştırmaktadır: Üstün zekalı çocuklarda hangi kişilik özellikleri ne kadar etkilidir? Çevresel faktörler ne kadar etkilidir? Bir diğer mesele bu faktörlerden ne kadarı bir araya gelirse yetenek ortaya çıkmaktadır ya da bir faktör tek başına da yeterli olabilir mi? Bu sorulardan yola çıkarak üstün zekayı tanımlayan kuramlar geliştirilmiştir. Burada kuramların bazılarını kısaca değinilecektir.

2.1.4.1. Üçlü Halka Kuramı

Renzulli üçlü halka kuramını 1978'de geliştirmiştir. Ona göre üstün zeka ortalama üstü genel veya özel yeteneğin, yaratıcı yeteneğin ve motivasyonun bir araya gelmesi ile oluşmaktadır. Bunlardan biri eksik ise ya da çok az seviyede bulunuyorsa üstün zekalı oluşamaz. Renzulli'ye göre her üç alanda da çok üst seviyede olmaya gerek yoktur. Genel yaygın olan anlayışa göre toplumun %2'si üstün zekalı denilmesine rağmen, Renzulli bu oranı daha geniş tutuyor ve %15-20'lik dilimine girenleri "üstün" kabul eder (al.y. Sak, 2010:22). Amacı üstün zekalı kişileri mümkün mertebe eğitim programına almak ve potansiyelini geliştirmektir (al.y. Trautmann, 2005:14).

Renzulli bilim ve sanat dünyasında üstün başarı göstermiş bazı şahısların okul zamanında akademik başarılarının pek de olağanüstü olmadığını fark etmiştir. Bu şahısların akademik alanda başarı göstermeyen fakat işin içine motivasyon ve yaratıcı düşünme girince yeteneklerinin inkişaf ettiğini ifade ediyor. Renzulli buradan yola çıkarak üçlü halka kuramını geliştirmiştir.

Şekil 2. Renzulli'nin üçlü halka kuramı (Kaynak: <http://www.misd.net/gifted/renzullimodel.htm>)

Bu halkada iki tür yetenekten bahsediliyor: ortalama üstü genel ve ortalama üstü özel yetenek (Above Average Ability). Genel yeteneğe soyut düşünme, sözel yetenek, sayısal yetenek, görsel yetenek gibi türler giriyor. Özel yeteneğe ise matematik, resim gibi türler giriyor.

Renzulli'nin üçlü halka kuramının bir diğeri ise motivasyondur (Task Commitment). Motivasyonu Renzulli daha çok görev aşkı, kendisini işe verme, yoğun bir şekilde ve uzun süre işe odaklanabilme olarak açıklıyor (al.y. Trautmann, 2005:14).

Son halka da ise yaratıcılık (Creativity) yer almaktadır. Yaratıcılık orijinal düşünme, akıcı düşünme, üretici düşünme, esnek ve akıcı düşünme ve risk alma gibi özellikler içermektedir. Renzulli'ye göre verilen görevi üstün yaratıcılıkta tamamlayabilme, üstün zekayı tanımlıyor (al.y. Trautmann, 2005:14). Üçlü halkanın kesiştiği noktada ise "üstün zeka" ortaya çıkmaktadır.

Üçlü halka kuramının en çok eleştirilen yönü ise sosyal faktörlerin göz önünde bulundurulmamasıdır (al.y. Trautmann, 2005:14). Bir diğereleştiriye ise motivasyon halkası almıştır. Çünkü üstün zekalı öğrencileri başarısızlığa iten sebeplerden biri motivasyon düşüklüğüdür. Renzulli'nin kuramına göre ise bu öğrenciler üstün zekalı sayılmıyor demektir. Bu kuramın yaratıcılık halkası da eleştiri

almıştır. Çünkü bazı kuramcılara göre insanlar yaratıcı olmadan da üstün zekalı olabilir (Sak, 2010:24).

2.1.4.2. Ayrımsal Üstün Zeka ve Üstün Yetenek Kuramı

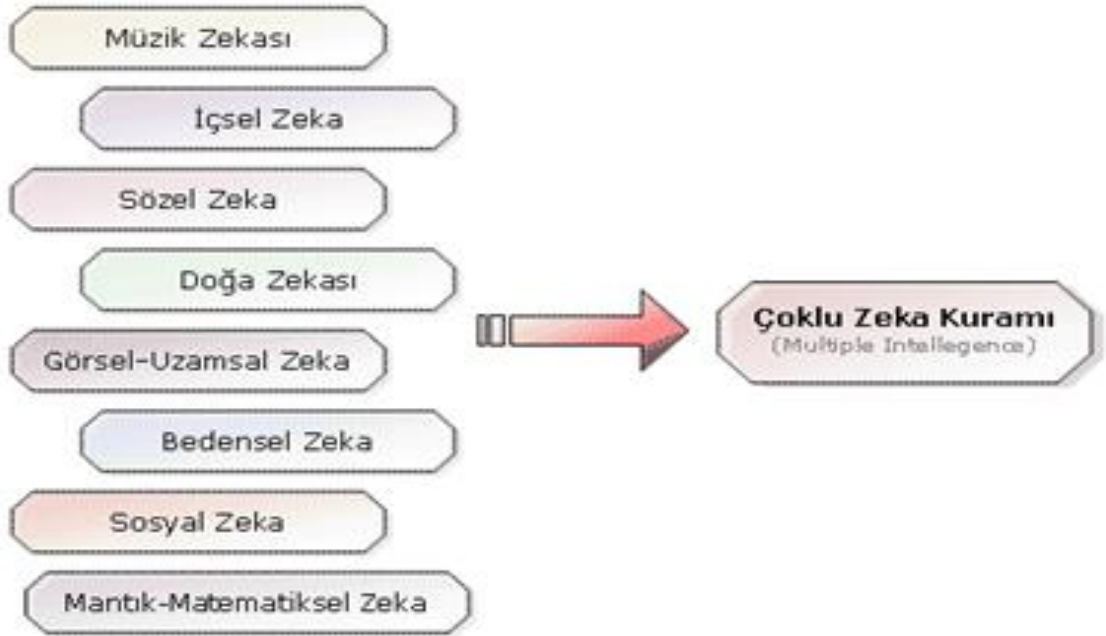
Gagné Ayrımsal Üstün Zeka ve Üstün Yetenek Kuramında üstün zekayı ve üstün yeteneği birbirinden ayırıyor. Gagné'ye göre üstün zeka doğuştan gelen, içte var olan ve en az bir yetenek alanda üstün kapasite göstermektir (al.y. Sak, 2010:25). Üstün yetenek ise doğuştan gelen yeteneğin sistematik olarak geliştirilmekte ve bilgiyle ortaya çıkmaktadır. Bir başka deyişle Gagné üstün zekanın doğuştan geldiğini, üstün yeteneğin ise doğuştan gelen kapasitenin yaşayarak ve aldığı eğitimle sistematik olarak geliştiğini savunuyor (al.y. Sak, 2010:25).

Gagné'ye göre her üstün yetenekli kişi aynı zamanda üstün zekalıdır, ama her üstün zekalı aynı zamanda üstün yetenekli değildir. Kapasitesini ortaya çıkaracak eğitim almamış ise üstün yeteneğe de sahip olamaz. Burada “zeki” ama akademik başarısı düşük öğrenciler örnek olarak verilmektedir (Trautmann, 2005: 17).

Fakat bazı kuramcılar bu noktayı eleştiriyor ve Gagné'nin kuramını geliştirmesi gerektiğini savunuyorlar. Çünkü zeki ama akademik başarısız öğrenci alması gereken eğitimi almış olabilir, ailesi tarafından gerekli destek sağlanmış olabilir fakat yine de bu öğrenci üstün zekasını okul başarısına yansıtamıyordur (Trautmann, 2005:17).

2.1.4.3. Çoklu Zeka Kuramı

Howard Gardner⁸ 1983’de Çoklu Zeka Kuramını ileri sürmüştür. Gardner ilk kitabı “Aklın Çatıları”nda yedi farklı türde zeka olduğunu savunmaktadır. Daha sonra kuramı üzerinde yenilikler yapar ve yayınladığı “Zeka Yeniden Çerçvelendi” adlı kitabında zeka türünü sekize çıkarır. Gardner’e göre bilişsel yetenekler birbirlerinden bağımsız olmaları nedeniyle üstün zeka da bilişsel alanlara göre çeşitlilik gösterir (al.y. Sak, 2010: 40). Bilişsel yeteneklerin birbirinden bağımsız olduğunu ise savant kişiler (olağanüstü belleğe sahip fakat bilişsel fonksiyonları çok geri olan) ya da beyin travması veya felç geçiren kişilerin beynin sadece bazı fonksiyonlarını kaybetmesini örnek gösterir. Gardner’in Çoklu Zeka türleri şu şekildedir (al.y. Sak, 2010:41):

Şekil 3. Howard Gardner’in Çoklu Zeka Kuramı

(Kaynak: [http://www.enocta.com/enocta/web/kurumportal/Content/coklu-zeka-kurami/1274/.](http://www.enocta.com/enocta/web/kurumportal/Content/coklu-zeka-kurami/1274/))

Dilsel Zeka

⁸Howard Gardner, American Psychologist and Educator, Human Intelligence. 12.03.2014
<http://www.intelltheory.com/gardner.shtml>

Konuřmada, dūřünce ve kendi fikrini karşı tarafa aktarabilmede yetenekli olan, yeni diller öğrenmede kabiliyetli olan, yazılı ve sözel dili iyi kullanabilen kişilerdir. Avukat, řair veya yazarların dilsel zekaları yüksektir.

Mantıksal-Matematiksek Zeka

Matematik problemlerini mantık yürüterek çözebilme kapasitesi olarak tanımlanır. Sayısalcıların mantık –matematiksel zekalarının yüksek olduğu söylenir. Mantıksal-matematiksek zekanın aldığı bir eleştiri ise mantığın başka bilimlerde de kullanıldığı, sadece matematik için gerekli olmadığıdır. Yani dil bilimlerinde, sosyal bilimlerinde, fen bilimlerinde de mantık kullanılmaktadır. Birisi matematik alanında üstün zekalı ama mantık yürütmede çok iyi olmayabilir. Aynı şekilde mantık yürütmede çok iyi olan filozoflar matematikte çok iyi olacaklar anlamına gelmez.

Görsel Uzamsal Zeka

Üç boyutlu düşünebilme ve şekilleri zihinde görebilme kapasitesidir. Satranç oyuncuların, ressamların ve pilotların bu alanda güçlü olduğu savunulur.

Müziksel Zeka

Müzikteki notaları ayırt edebilme, ses ve ritmi tanıyabilme yeteneğidir. Müzisyenlerin bu alanda üstün yeteneğe sahip olduğu savunulu.

Bedensel-Kinestetik Zeka

Vücut uzuvlarını iyi kullanabilme, jest ve mimiklerini kullanabilme, kısacası vücut dilinin güçlü olması demektir. Aktörler ve balerinler bu alanda yeteneklidirler.

Sosyal Zeka

Sosyal zeka daha çok insanlar arası ilişkileri iyi olan kişilerde görülür. İnsanları tanıyabilen, duygu ve düşüncelerini anlayabilenlerdir. Sosyal zeka genelde liderlerde görülmektedir.

İçsel Zeka

Kişinin kendisini, duygularını ve kendi iç dünyalarını bilen kişilerdir. Bu kişiler aynı zamanda kendi davranışlarını yönetebilme kapasitesine sahiptirler. Psikologlar, filozoflar bu gruba girer.

Doğacı Zeka

Son olarak eklenen bu zeka daha çok canlı ve cansızları tanıyabilme ve gruplayabilme yeteneğidir. Biyologlar, ekologlar bu yeteneğe sahiptirler (al.y. Sak, 2010: 41).

2.2. Üstün Zekalı Öğrencilerin Karakteristik Özellikleri

Üstün çocuk, yaşlarının çoğunluğuna göre üstün öğrenme ve eğitime gücü olan çocuktur. Üstün zekalı çocuklar geçerli ve güvenilir zeka testlerinde sürekli olarak 130 ve üzeri zeka sağlayan, kendi yaşlarında rast gele seçilmiş bir kümenin % 98'inden üstün olan çocuklardır (Özsoy, 2001:130).

Üstün zekalı öğrenciler yaratıcı düşüncelere sahip ve bu düşünceleri sorunların çözümünde uygulayabilen, görev üstlenip bir işi başladığında bitirebileceği bir motivasyona sahip bireylere denir. Rost'a⁹ göre üstün zekalı çocuklar en karmaşık sorunları etkili, kısa sürede ve ekonomik çözer, estetik değerleri yüksek çözümler üretirler. Bu çocuklar değişiklikten ve zorluktan hoşlanır. Zor olan sorulara çok esnek ve anlaşılır çözümler üretebildikleri gibi çok kolay sorulara da üst düzey karmaşıklıkta çözümler bulabilirler. Bu bölümde üstün zekalı öğrencilerin karakteristik özelliklerine detaylı değinilecektir.

2.2.1. Bireysel Özellikleri

⁹Manuela Lenzen, görüşme Detlef Rost, Intelligenz – Ausserirdische haben sie vielleicht auch, Frankfurter Allgemeine Feuilleton, 18.02.2010. 14.03.2014 <
<http://www.faz.net/aktuell/feuilleton/buecher/rezensionen/sachbuch/detlef-h-rost-intelligenz-ausserirdische-haben-sie-vielleicht-auch-1943114.html>>

Yapılan araştırmalarda üstün zekalı öğrenciler normal öğrenciyle kıyaslandığında bazı bireysel özelliklerde farklarolduğu ortaya çıkmaktadır.Davaslıgil'e¹⁰ (2011: 2) göreüstün zekalı çocukların zihinsel gelişimi sosyal ve duygusal gelişime göre daha ileridedir. Diğer insanlara göre onların algıları daha güçlü, beş duyu organları daha hassastır. Yaşıtlarına göre üstün zekalılarınkonuya yoğunluğu, algılama hızı, karmaşık çalışabilir olması ve aynı zamanda farklı alanlarda düşünebilme yeteneğine sahiptirler (Hökelekli ve Gündüz, 2004: 132). Dikkat çeken bir diğer yönü ise daha çabuk gelişim göstermeleri, daha az uyku ihtiyacının olması, bebekken ilk aylarda iletişime geçmeye çalışırlar, erken konuşmaya başlarlar. Yoğun merak duygusu ve bilgiye karşı açlık hissi vardır. Mükemmeliyetçilik, duyarlılık ve güçlülük onların öne çıkan kişilik özelliklerindedir. Ahlaki duyarlılığın belirtileri erken yaşta görülür. Üstün zekalıçocuklar başkalarını dikkate alma, acılarını hafifletme, güçlüklerini gidermeye çalışırlar. Yaşıtlarına göre adalet ve doğruluk gibi soyut düşünceleri de geliştirmiştir (Hökelekli ve Gündüz, 2004:133). Başkalarına karşı çok merhametli koruyucu tutum içindedirler, kendi duyguları da kolayca incinebilir. İçedönüklük de görülen bir başka özelliktir. Derin duygulara sahiptirler, düşüncelere dalabilirler ve murakabe ederler (Hökelekli ve Gündüz, 2004:135).Birçok özelliğinin yanında öne çıkan duyarlılık, mükemmeliyetçilik, yoğunluk, içedönüklük üstün zekalı çocukların dikkat çeken yanlarıdır (Silverman, 1994:2).

Prof. Dr. Doğan Çağlar (2004: 120-121) üstün zekalı öğrencilerin bireysel özelliklerini şöyle sıralamakta:

- Kendilerinden emin, bağımsızdırlar.
- Amaçlarına ulaşmaktan ve başarıdan zevk duyarlar. Teşvik ve takdir görmeseler de amaçlarına ulaşmaktan hoşlanırlar.
- Çok çalışkandırlar. Kişisel hatalarını görür ve düzeltirler.
- Popüler ve sosyaldirler. Kolayca dost edinirler. Sadakat ve güvenden hoşlanırlar. Dostlukları uzun sürelidir, güvenilirlidir.

¹⁰ Davaslıgil, Ümit, 12.03.2014 < http://www.tacved.org/wp-content/uploads/Makaleler/Makale_UYCSahipAilelereBaziOneriler.pdf >.

- Sorumluluk almaktan ve aldıkları sorumlulukları mükemmel şekilde sonuçlandırmaktan hoşlanırlar.
- Başkaları ile kolaylıkla işbirliği yaparlar.
- Azimleri kuvvetli ve süreklidir.
- İlişkilerinde naziktirler.
- Başkaları üzerinde kuvvetli bir hakimiyet ve nüfuz sahibi olmayı, etkili ilişkiler kurmayı arzu ederler. Lider olmak isterler ve olurlar.
- Sabırlı ve kararlılırlar.
- İlişkilerinde hakemlik yapıcı ve politiktirler.
- Orijinal ve tenkidi düşünceye sahiptirler.
- Akranları ile ilişkilerde daha etkili ve olgundurlar.
- Başkalarının problemlerine karşı içten duyarlık gösterirler.
- Duygusal ifadelerde kararlı ve uygun davranışlar gösterirler.

Bainbridge'e¹¹ göre üstün zekalı çocukların özelliklerini aileler ya da sınıfta öğretmenler bilirse, onları daha çabuk tanır, diğer çocuklardan farklı davranmalarını anlarlar. Üstün zekalı çocukların şu özelliklerini de sıralamaktadır:

- İyi bir gözlemci
- Çok meraklı
- Yoğun istek arzusu
- Güçlü hafıza
- Uzun dikkat süresi
- Kavrama, sentez etme kabiliyeti
- Akıcı ve esnek düşünme

¹¹Bainbridge, Carol, Characteristics of Gifted Children, 23.02.2014
<http://giftedkids.about.com/od/gifted101/a/giftedtraits.htm>.

- Tekrarlara ihtiyaç duymadan çabuk öğrenebilme
- Alışık olmayan hayal gücü

Çağlar'ın ve Bainbridge'in sıralamış olduğu genel özelliklerin yanı sıra istisnai durumların da olduğunu unutmamak gerekir. Bu öğrenciler bütün kişilik bozukluklarından arınmış kusursuz kişiler değildir. Üstün zekalı öğrenciler de normal yeteneğe sahip çocuklar gibi duygusal ve davranış bozuklukları, kişilik problemleri yaşayabilirler. Literatürde bunlardan bazıları:

- Yaşlılarıyla arkadaşlık edinememe
- Öğrenme bozukluğu
- Duygusal olarak çok kırılgan olabilmektedirler
- Dikkat eksikliği ve Hiperaktivite

Rost (2007: 9) üstün zekalı öğrencilerin de “normal” öğrenciler gibi çocuk olduğunu unutmamak gerektiğini belirtmektedir. Onlarda akranları gibi zevkleri, ihtiyaçları olan kişilerdir. Onlarda hayatın bazı zorluklarını ve problemlerini yaşamaktadırlar.

Rost'un “Marburger Hochbegabten Projekt” adı altında yapmış olduğu araştırmada üstün zekalı ilkökul öğrencileri ile ortalama zekaya sahip ilkökul öğrencilerin kişilik özelliklerini karşılaştırmıştır. Sonuç olarak iki grup arasında çok az fark olduğunu ortaya çıkmıştır (al.y. Rost, 2007: 10).

2.2.2. Sosyal Kişilikleri

Bireysel özelliklerde olduğu gibi sosyal kişilikleri de akranlarına bezer bir şekilde gelişmektedir. Üstün zekalıların sosyal ilişkilerde problem yaşayabilecekleri gibi çok iyi sosyal uyuma da sahip olabilmektedir.

Sosyal kişiliklerine bakılacak olursa Çağlar (1972) şu özellikleri sıralamaktadır:

- Genellikle şakaları, esprileri olgunca anlama, bir şeyin şaka tarafını, tuhaflıklarını görme kabiliyetine sahiptirler. Olgunca şaka yapmasını ve şakadan hoşlanmayı, uygun espriler yapmayı erken yaşlarda becerirler.
- Başkaları ile anlaşmayı ve geçinmeyi becerirler.
- Arkadaşlık olarak kendileri seviyesinde zekaya sahip ve ilgilerinde benzerlik ve paralellik olan kimseleri seçebilirler. Genellikle kendi yaşitlarından üstün olanlarla arkadaşlık ederler.
- Başkaları ile yakın içten dostluk kurabilirler. Kurdukları dostlukları uzun zaman devam ettirirler.
- Başka çocukların yaşamlarına derin ve duyarlı bir vukuf gösterirler. Onların kişiliklerini son derece gerçek yönleriyle anlayabilirler.
- Mensup olduğu gruplarda hakem ve politika yapıcı olarak tanınırlar. Diğer bir deyimle gruplarındaki uzlaşmazlıkların hakemliğini yaparlar ve politika ile idare ederler.
- Duygusal gerilimlerini korkusuzca duruma en uygun şekilde ifade ederler. Duygusal gösterileri uygun ve kararlıdır.
- Genellikle kendilerini kapsamına alan çeşitli sosyal teşebbüslerde olumlu, yapıcı ve verimli katkıda bulunurlar.
- Oldukça popülerdirler. Mensup oldukları grupların ekseri üyeleri tarafından sevilirler.
- Her yeni sosyal durumla uğraşmak ve onu yenmek için sıra dışı bir kapasiteye sahiptirler.
- Yeni sosyal durumlara kolayca uyabilir. Çevrenin sosyal değerlerini çabuk kavrar.
- Dış dünya ile etkileşimlerde olgundurlar.
- Otoriteye az başvururlar. Gruplarında daha toleransla davranırlar. Katılık, sertlik ve haşinlikleri çok az görülür.

- Büyük çoğunlukla fikirler dünyasında serbestçe risk alırlar ve risk almaktan hoşlanırlar.
- Biryandan birçok sosyal problemlerle karşılaşırken diğer yandan bunlara uygun çözüm yolları bulurlar.

Çağlar bu özelliklerin doğuştan gelmediğini ve kendiliğinden gelişmediğini belirtmektedir. Üstün zekalı çocuğun zekalarının gelişimi için uygun sosyal çevreye ihtiyaç duymaktadır. Üstün zeka tek başına üstün sosyal ilişkinin gelişmesi için yeterli değildir. Uygun ortam sağlandığında ve imkan verildiği nispette kendini geliştirecektir.

Bazı üstün zekalılar sosyal ilişkilerde sıkıntı yaşayabilmektedirler. Üstün zekalı öğrencilerde yaşlıları gibi sosyal iletişime iyi düzeyde geçebilen ya da ciddi problemler yaşayanlar vardır. Council of Curriculum, Examination and Assessment (CCEA) (2006) raporunda şu problemler sıralanmaktadır:

- Akranları tarafından dışlanma
- Uyum sıkıntısı; yeteneklerini gizleyerek arkadaşları tarafından kabul görmeye çalışma
- Anksiyete ve depresyon
- Eleştirilere gelememe
- Otoriteyi kabul etmeme ve karşı gelme
- Yeteneğinden dolayı farklılığı kabul edememe (CCEA, 2006:49)

Zekanın öğrenciye vermiş olduğu artıların yanı sıra bazen ona sıkıntıda oluşturabilmektedir. Bu konuya ileriki bölümde tekrar değinilecektir.

2.2.3. Akademik Başarıları

Üstün zekaya sahip öğrenci eğer bir de okulda ona uygun müfredat sağlandıysa kapasitesiyle akademik olarak inanılmaz başarı gösterebilmektedir. Bu öğrenciler için uygulanan uygun müfredatla ihtiyaçlarına cevap verilmeye

çalışılmaktadır. Müfredatın zenginleştirilmesi, hızlandırılması, sıkıştırılması, ilgi ve yeteneklerine yönlendirilmesi gibi çalışmalar öğrencinin kapasitesini en iyi şekilde değerlendirmek içindir.

Stahl (2013: 24) üstün zekalıların akademik başarısı konusunda öğrencilerin özelliklerini şöyle sıralamaktadır:

- Başarı ve öğrenme motivasyonu yüksek
- Zamanı iyi planlama
- Sorumluluk duygusu gelişmiş
- Optimal sonuca ulaşma çabası
- Konuya uzun süre odaklanabilme
- Detay bilgisinin geniş olması
- Hafızası güçlü
- Sebep-sonuç ilişkisini kavrayabilmesi
- Tekrardan çabuk sıkılma.

Ataman (2004: 158) üstün zekalı öğrencilerin öğrenme özelliklerini ise şöyle sıralamaktadır:

- Çeşitli konularda oldukça geniş bilgiler depolama özelliğine sahiptirler
- Çok hızlı bir biçimde anımsama ve özümsemeye sahiptir
- Karmaşık nesne ve olayları kolaylıkla anlar
- Çok dikkatli ve keskin bir gözlemcidir
- Akranlarına kıyasla oldukça uzun ve karmaşık cümle kurar
- Okul başarısı açısından bu çocukların her öğretim aşamasında bulduktan sınıfın ortalama iki sınıf üstünde bilgiye sahiptirler.

Bunun yanı sıra şunu da bilmek gerekir ki, “üstün zeka aynı zamanda üstün başarı” demek değildir. Zekanın başarıya dönüşmesi için başka faktörlerde etken olmaktadır. Aile, okul, öğretmen, arkadaş çevresi, öğrencinin motivasyonu gibi

faktörler önem arz etmektedir. Nitekim Zekası testlerle ispatlanmış öğrencilerin başarısız olduğu, literatüre “Underachiever” olarak geçen öğrenciler de bulunmaktadır. Bu konuya 2.4.de detaylı değinilecektir.

2.2.4. Mükemmeliyetçilik

Mükemmeliyetçiliğin tanımlarında en çok üzerinde durulan özellik ise “kişinin performansının üzerinde yüksek standartlar belirlemesidir” (Slaney, 2001:130).

Adler (2004: 54) mükemmeliyetçiliği “eksiklikten kurtulma çabası” ya da “üstünlük çabası” olarak tanımlanmıştır. İnsanın içinden gelen “başaracağım, yeneceğim” isteği yaşamını gelişmesi için gereklidir. Adler mükemmeliyetçiliği sağlıklı ve sağlıksız mükemmeliyetçilik olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Sağlıklı olanı mükemmeliyetçiliği sağduyu ve toplumsal ilgi ile birlikte işleyen olarak tanımlamaktadır.

Hamacheck (1978) de mükemmeliyetçiliği normal ve nevrotik olmak üzere ikiye ayırmıştır. Mükemmeliyetçiliğinkişinin yaşamında pozitif bir etkisinin de olabileceğini görüşüne sahiptir (al.y. Schuler, 2000:183).

Mükemmeliyetçiliği olumlu (adaptive, normal, uyumlu) ve olumsuz (maladaptive, nevrotik, uyumsuz) şeklinde iki yönünün olduğu yaygın görüş arasındadır (Adler, 2004:56; Ashby veRice, 2001:198). Adler’e(2004: 56) göre olumlu mükemmeliyetçiler toplumun kabul ettiği şekilde davranan, kendisine ve insanların yararına hareket edebilen kişilerdir. Olumsuz mükemmeliyetçiler ise kendi potansiyelini en üst düzeye çıkarmayaçalışanlardır. Toplumun ilgisini üzerine çekmeye çabalarlar fakat bunu yaparken diğer insanlardan daha iyi olmak istediğinden dolayı mükemmeliyetçilik negatif hale dönüşmektedir.

Mükemmeliyetçiliği etkileyen faktörler olarak sosyal çevre, anne-baba tutumları, kişinin kendisine karşı eleştirel tutumu sıralanmaktadır. Adler (2004: 149) olumlu/olumsuz mükemmeliyetçiliğin aile tutumu ve doğum sırasından kaynaklandığını belirtmiştir. En çok çaba harcayanlar ilk doğan çocuklardır çünkü

kardeş geldiğinde anne-baba ona yönelir, ilk çocuk ise tekrar ilgi ve sevgiyi kazanmak için başarı konusunda büyük çaba sarf etmesi gerektiğini düşünür.

Teorisyenlerin çoğu çocukların aileleriyle olumlu/olumsuz iletişimi neticesinde mükemmeliyetçiliğin ortaya çıktığını savunmaktadır (Kawamura, 2002: 318). Yapılan birçok araştırmada ailelerin açıkça eleştiride bulunduğu kişilerde mükemmeliyetçilik daha çok gözlemlenmektedir. Rice (1996) da yapmış olduğu araştırmada olumsuz mükemmeliyetçiler olumlu mükemmeliyetçilere göre ailelerinin daha çok eleştirdiği ve istek de bulunduğu görülmüştür (al.y. Kawamura, 2002: 318).

Hamacheck (1978) olumsuz mükemmeliyetçiliğin iki tür duygusal çevreden kaynaklandığını savunmaktadır. Birincisinde çocuk çevresinden hiçbir onay almamakta ya da tutarsız onaylar almaktadır. Burada çocuğun kafası karışmakta ve çocuk neyin doğru neyin yanlış olduğunu çok kavrayamamaktadır. Diğerinde ise çocuğun sadece doğru davranışlarına onay verilmektedir. Bunda ise, çocuğa doğru yapılan davranışa onay verilince, aile tarafından onayın devam etmesi için çocuk kendisine yüksek hedefler belirlemekte ve ancak ailesinden bu şekilde ilgi ve sevgi görebileceğini düşünmektedir (al.y. Schuler, 2000:191).

Ashby-Rice (2002) ise yapmış olduğu bir araştırmada mükemmeliyetçiliğin düşük benlik algısıyla ilişkili olduğunu bulmuştur. Yani olumsuz mükemmeliyetçiliğin düşük benlik saygısı, olumlu mükemmeliyetçiliğin ise yüksek benlik saygısı ile ilişkili olduğu ortaya çıkarmıştır (al.y. Mısırlı-Taşdemir ve Özbay, 2004:305).

2.2.4.1. Üstün Zekalılarda Mükemmeliyetçilik

Üstün zekalı çocuklarda sık görülen mükemmeliyetçilik özelliğinin üstün zekalılarda olumlu mu olumsuz mu olduğu konusunda net bir görüş söylenememektedir. Çünkü üstün zekalı öğrencilerde hangi standartların ulaşılamayacak kadar yüksek olduğu tam olarak bilinmemektedir (Ablard ve Parker,

1997:652). Davaslıgil¹² ise üstünlerde mükemmeliyetçiliği ya gelişme ya da acı üreten bir araca benzetmektedir.

Hollingworth'a (1926) göre mükemmeliyetçilik üstün zekalı öğrencilerde en belirgin özelliklerdendir (al.y. Mısırlı-Taşdemir ve Özbay, 2004: 303). Önceleri üstün zekalı çocuklarda mükemmeliyetçilik daha çok olumsuz ve patolojik olarak ele alınmıştı, daha fazla negatif yönüne odaklanılmıştır. Daha sonra ise olumsuzluğun yanı sıra olumlu yönüne de değinilmiştir (Silverman, 2007: 236-237).

Greenspon (1998: 163) üstün zekalı çocukların mükemmeliyetçiliğe daha fazla kaydıklarını ifade etmekte çünkü onların var olan kapasiteleri ile standartlarını yüksek tutmakta ve bazı şeyleri mükemmel yapabilme potansiyeline sahip olduklarını belirtmektedir.

Silverman'a (1999: 56) göre üstün zekalı çocukların mükemmeliyetçilik nedenlerinden birisi yaşıtlarına göre daha çabuk gelişmeleridir. Silverman mükemmeliyetçiliği çocukların farklı gelişiminin bir sonucu olarak görmektedir. Üstün zekalıların zihinsel olarak oldukça hızlı gelişmeleri sebebiyle kendilerine bedensel ve sosyal gelişmelerinin üzerinde hedefler belirlemektedirler. Altı yaşındaki bir çocuk dokuz yaşındaki bir zihinsel gelişme ile kendine yazmada yada resim yapmada yüksek hedef koymaktadır. Bir diğer neden ise üstün zekalı çocukların yaşça kendinden büyüklerle arkadaşlık edinmeleri, bundan dolayı da kendilerine yüksek standartlar belirleme eğiliminde bulunmalarındır.

Mükemmeliyetçilik nedenlerinden bir diğeri ise üstün zekalı çocuklar her zaman başarılı olmaları, başarısızlığı neredeyse hiç tatmamalarıdır. Bir işe girişmeden önce iyi düşünürler, her açıdan değerlendirdikten sonra işe başlarlar ve genelde başarılılar, verilen ödev ne kadar zor olursa olsun, mükemmel yapma konusunda kendilerine hedef koyarlar (Silverman, 1999: 57).

Diğeri taraftan bazen üstün çocuklara okulda verilen basit ödevleri performansının altında bulmakta ve üstün çocuk bu durumda karmaşık yoldan ödevi tamamlamak istemektedir. Silverman'a (1999: 57) göre ödevini mükemmel şekilde

¹² Davaslıgil, Ümit, 12.03.2014. http://www.tacved.org/wp-content/uploads/Makaleler/Makale_UYCSahipAilelereBaziOneriler.pdf.

tamamlayarak istenilenin üstünde bir hazırlık yapmak onların başarıya ulaşmak değil mükemmele ulaşmak istedikleri düşünülmektedir.

Üstün zekalıların mükemmelliyeçiliğin gelişiminde ailelerden aldıkları geri bildirimler önemli rol oynamaktadır. Üstün çocuklar okuldaki başarısından, yeteneklerini sergilemekten dolayı çevresindekilerden, özellikle de ailelerinden büyük takdir toplamaktadırlar. Birçok üstün zekalı çocuk da bu övgüleri zamanla içselleştirerek kendilerini onlara göre tanımlama yoluna girmektedirler. Bazen de üstün zekalı çocuklar sürekli başarılı olmak ve bu tür övgüleri hak etmek için üzerlerinde baskı hissetmektedirler. Bazıları umutsuzca kendilerine yakıştırılan kimlikleri korumaya çabalamakta fakat nadiren memnun olmaktadır. Çünkü standartları ulaşılamayacak kadar yüksek olduğundan yaptıklarını hiçbir zaman iyi görmemektedirler (Davis ve Rimm, 2004: 434)

Üstün zekalıları mükemmelliyeçilik üzerine yapılan bir araştırmada ailenin üstün zekalı çocuklarında iki tür beklenti ortaya çıkmıştır. Ailelerin bir kısmı çocukları için hedef olarak öğrenmeyi göstermektedirler. Bunlar bilinçli öğrenme, bağımsız öğrenmeyi teşvik etmektedirler. Bu ailelerin çocuklarında akademik başarılarının yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Diğer aileler ise ağırlık olarak hedefe performansını yerleştirmektedirler. Çocuklarından yüksek performans sergilemelerini beklemektedirler. Buradaki ailelerin hataya tahammülleri yoktur, hem çocuklarından hem de kendilerinden yüksek beklentiye girmektedirler (Ablard ve Parker, 1997:653).

Araştırmanın sonucunda ailenin hedefinde performans olan çocukların olumsuz mükemmelliyeçilik gösterme oranı, ailenin hedefinde öğrenme olan çocuklara göre daha yüksek çıkmıştır (Ablard ve Parker, 1997: 653). Frost'un yapmış olduğu bir araştırmada mükemmel olmaya çalışan annelerin kızlarında da mükemmelliyeçilik görülmüştür (al.y. Ablard ve Parker, 1997:653).

2.3. Üstün Zekalı Çocuklarla ilgili Algılar

2.3.1. Toplumsal Algı

Toplum tarafından üstün zekalı çocukların, sahip oldukları zeka ve kabiliyet ile hayatlarında birçok zorlukları aşabilecekleri ve istedikleri her şeye ulaşabilecekleri algısı yaygındır. Onların yardıma ihtiyaç duymadıkları, zekaları ile her problemin üstesinden gelebilecekleri düşünülmektedir¹³. Üstün Zekalılar Enstitüsü'nün sayfasında toplumun bir kısmı tarafından bu çocukların üstün zekaları onlara özel avantaj sağladığı ve seçkin bir sınıf oluşturduğu savunulmaktadır. Fakat üstün zekalı çocuklarda normal zekaya sahip çocuklar gibi bazı sorunlar yaşamaktadırlar.

Üstün Zekalılar Enstitüsü'nün internet sayfasında toplumun bazı algıları şöyle sıralanmaktadır:

- Üstün zekalı çocuklarda davranış ve ruhsal bozukluklar gözlenir.
- Üstün zekalı çocuklar erken gelişir ve erken ölürlər, kısa ömürlüdürler.
- Üstün zekalıları aşırı hareketlidir.
- Üstün zekalıları sıksa, kısa boylu, iri kafalı, çelimsiz ve gözlüklü olurlar.
- Üstün zekalıları uyumsuz olurlar.
- Üstün zekalıları tek başlarına oynamaktan hoşlanırlar.
- Kardeşlerin en küçüğünün üstün zekalı olma olasılığı yüksektir.
- Üstün zekalıları eğitirsek seçkin bir sınıf yaratırız.
- Üstünzekalıçocuklar diğer insanları aşağılamaktan hoşlanırlar.
- Üstün zekalı çocuklar sınıflarında sürekli ders çalışan öğrencilerdir¹⁴.

¹³ Üstün Zekalıları Enstitüsü. 18.01.2014 <<http://www.ustunzekalilar.org/egitim-programlari/makaleler/356-sosyal-%C3%A7evrenin-%C3%BCst%C3%BCn-yetenekli-%C3%A7ocu%C4%9Fa-baki%C5%9Fi.html>>

¹⁴ Üstün Zekalıları Enstitüsü. 18.01.2014 <<http://www.ustunzekalilar.org/egitim-programlari/makaleler/356-sosyal-%C3%A7evrenin-%C3%BCst%C3%BCn-yetenekli-%C3%A7ocu%C4%9Fa-baki%C5%9Fi.html>>

Üstün zekalı öğrencileri daha yakından tanıdıkça ve hakkında bilgi edindikçe bunların gerçekte çok uyuşmadığı görülecektir.

2.3.2. Ailenin Algısı

Ailelerin üstün zekalı çocuğa karşı algıları iki yönde kendisini göstermektedir. Bazı aileler çocuğunun üstünzekalı olduğunu öğrendiğinde gururlanmakta, dahi bir çocuğa sahip olduklarını düşünmektedirler. Bazı aileler için ise üstün zekalı çocuğa sahip olmak kendilerini tedirgin edebilmekte, ürkütebilmektedir. Bridges (1993) raporunda, aileler çocuklarının üstün zekalı olduğunu öğrendiklerinde genelde iki tür tepkilerinin olduğunu ifade etmektedir. Aile çocuklarının “üstün” özelliğinden dolayı tedirginlik yaşamakta, bunun neticesinde “özel” durumunu görmezlikten gelmeyi tercih etmektedir. Diğer tarafta ise aileler çocuklarının zekalarını öğrenince aşırı heyecanlanıp, çocukları hakkında gerçek dışı, yüksek beklentilere girebilmektedirler. Bu beklenti çocuklar üzerinde baskı oluşturabiliyor (al.y. CCEA, 2006:54).

Üstün zekalı çocuk yetiştirmek ev ortamında gerginlik ve stres oluşturabilmektedir. Bridges (1993) “farklı - üstün” çocuk yetiştirmede bazı aileler kendilerinin duygusal ve entelektüel beceriye sahip olmadıklarını düşünmektedirler. Üstün çocuğun ailenin diğer fertlerinden “farklı” algılanması bütün aile fertleri arasında iletişimi etkileyebilmektedir (al.y. CCEA, 2006:54). Çocuklarının üstün zekalı olduğunu öğrendiklerinde sosyal uyum sorunu yaşayacağı endişesi taşımaktadırlar. Yapılan bir araştırmada üstün zekalı çocuğa sahip ailelerin %70'i çocuğu ile sık sık tartışmalar yaşadıklarını bildirmiştir (al.y. CCEA, 2006: 54).

Diğer taraftan aileler üstün zekalı çocukları “her şeyi başaran” şeklinde algılayabiliyor. Bunun neticesinde çocuklardan yüksek beklentilere girebiliyorlar. Buda onlar üzerinde baskı oluşturmaktadır. Rimm (2006) özellikle aileler tarafından bu çocukların üzerine uyguladıkları baskıları şöyle sıralamaktadır:

- En zeki olma baskısı (Pressure to be the smartest)

Her zaman en zeki kişi olma düşüncesi çocuk üzerinde bir baskı oluşturmaktadır. Aile bunu çocuğa ne kadar empoze ederse çocuk etrafındakileri

“ben en zekiyim” düşüncesiyle ezmeye çalışabilir. Bu tarz çocuklar hiç durmadan öğretmeniyle tartışabilir, öğrenci hep itiraz etme gereği hisseder, çünkü kendisinin her konuda fikir beyan etmesi gerektiğini düşünür.

- Diğerlerinden farklı olma (Pressure to be different)

Öğrenciler arkadaşlarından farklı olma baskısı hissedebiliyor. Bazen bu duyguyu ailesine karşıda hissetmektedir. Verilen ödevi ya da projeyi herkes den farklı hazırlama baskısı vardır.

Rimm (2006: 13) ailelere yönelik şöyle tavsiyelerde bulunmaktadır:

- Çocuklarına karşı yüksek beklentide bulunma yerine onları motive etme daha sağlıklı ve doğru olacaktır.
- Onlara “en zeki” yerine “zeki” sıfatı kullanma çocukların üzerindeki baskıyı azaltacaktır.
- Anne-baba olarak, üstün zekalı çocuğun çalışmaları neticesinde elde ettikleri başarıyı ön plana çıkarma daha doğru olacaktır.

2.3.3. Öğretmenin Algısı

Öğretmenlerin sınıfta ki çocukların durumlarını değerlendirirken, mesleki donanımları önem arz etmektedir. Genel olarak öğretmenler üstün zekalı çocuklar hakkında çok bir bilgiye sahip değiller. Üstün zekalı çocuğun “özel” durumu, sınıf içinde arkadaşlarından farklı olması, öğretmeni zorlayabilmekte, rahatsız etmektedir. Üstünzekalı öğrencilerin konuya farklı yaklaşımı, bakış açısı, farklı öğrenme stilleri, çok soru sorması, konunun daha derinine inmek istemesi öğretmenin alışılmışın dışında bir durum olmakta, öğretmeni bazen paniğe kaptırmaktadır.

Eğer öğretmen üstün zekalı öğrencilerin karakteristik özelliklerini bilir, onların ihtiyaçlarına cevap verebilirse, hem öğretmen hem öğrenci için daha verimli olacaktır.

Avusturyalı bilim adamı Penninger (al.y. Riegler,2006:3) öğrencilerinin geleceğini şekillendiren öğretmenler için şunları söylüyor:

Farklı ülkelerden üst düzey bilim adamlarıyla görüştüğümde onlara şu soruyu sordum: “Sizi bu yola iten kişi kim oldu?” %95’inden aldığım yanıt ise eğitim hayatında ki öğretmenlerden birisinin olduğu idi.

2.3.4. Mitler

İngilizcede “myths” olarak adlandırılan önyargılar üstün zekalılar hakkında da geliştirilmiştir. Toplumda “üstün zekalı” denildiğinde akla ilk gelen bazı özellikler vardır. Bu bölümde bunlardan bahsedilecektir. National Association for Gifted Children¹⁵ internet sitesi yaygın olan mitleri şu başlıklar altında ifade etmiştir:

- *Üstün zekalı öğrencinin yardıma ihtiyacı yoktur, kendi başının çaresine bakabilir.*

Fakat onların yönlendirilmeye, mücadele etmeye zorlayan öğretilere ihtiyacı vardır.

- *Öğretmenler sınıftaki öğrencilerin hepsini öğrenme konusunda gayretlendiriyor, üstün zekalılarda “normal” sınıflarda kalabilirler:*

Genelde öğretmenler üstün zekalılara yönelik eğitim almamış oluyorlar. Yapılan araştırmalar da göstermektedir ki öğretmenler üstün zekalılarının özelliklerini bilmemekte, onları sınıfta fark edememekte, ve gerekli desteği verememektedir.

- *Üstün zekalılar sınıfta arkadaşlarına örnek olmaktadır:*

Ortalama öğrenci genelde üstün zekalı sınıf arkadaşını örnek almamakta, onu rol-model olarak görmemektedir.

- *Üstün zekalılara olan eğitim programları elitler içindir:*

Üstün zekaya sahip olan kişiler her tür etnik gruptan, kültürden ve sosyoekonomik statüden gelmektedirler. Bu öğrencilere verilen eğitim olsun, onlara yapılan testler ücret konusunda yüksek olabiliyor. Birçok ülkede devlet desteği var ama yine de çoğunlukla maddi durumu iyi olanlar daha çok faydalanabilmektedir.

¹⁵Common Gifted Education Myths. 12.12.2013 <http://www.nagc.org/commonmyths.aspx>

- *Bu öğrenci üstün zekalı olamaz, onun ders notları düşük:*

Zekaya sahip ama potansiyelini akademik başarıya yansıtamayan öğrenciler var. Farklı nedenlerden dolayı üstün zekalı çocuk sınıfta ortalama başarı, hatta bazen ortalamanın altında başarı elde etmektedir.

- *Üstün zekalılar mutlu, popüler, okulda uyumlu kişilerdir:*

Bazıları okul da güzel uyum sağlarken diğerleri daha duygusal, hassas olabilmektedir. Sosyal problemleri olan, sınıf arkadaşlarıyla konuşabilecekleri ortak konular olmayan, soyutlanmışlar da var. Üstün zekalıların %20-25'inin bu tarz problem yaşadığı belirtilmektedir.

Joyce VanTassel-Baska ve Susannah Wood¹⁶ Mitler hakkında liste oluşturmuşlar. Yukarıda sıralananların dışında şu başlıklara da değinmektedirler:

- Kabiliyetleriyle gurur duyuyorlar, başkaları onları ilgilendirmiyor.
- Her alanda en iyisiler.
- Onların “Özel Eğitim” programına ihtiyacı yok, zaten her durumda üstün başarıya ulaşırlar.
- Sınıfta ikinci öğretmenlerdir.
- Grup çalışmasında onlar katılıyor ki çalışma onlar sayesinde doğru yapılsın.
- Bağımsız çalışmayı severler.
- Hepsinin baskıcı aileleri var. Aileler daha fazla başarı beklemektedirler.
- İyi öğrencilerdir, davranış problemleri sergilemezler.
- Onlarda eğitimde başarıya ulaşamama veya üniversiteye girememe riski yok gibidir.

Diğer normal insanlar gibi üstün çocuklar da arkadaş problemi yaşayabilir, okulda başaramayacakları konular olacaktır, aileleriyle çok iyi ilişkileri olabileceği gibi sıkıntı da yaşayabilmektedir.

¹⁶Myriad Myths about Giftedness. 12.12.2013<<http://tip.duke.edu/node/934>>.

2.4. Akademik Başarısı Düşük Üstün Zekalı Öğrenci (Underachievement)

Üstün zekalı öğrenciden aynı zamanda üstün akademik başarı beklenilebilir mi? Daha öncede ifade edildiği gibi mitlerden bir tanesi de üstün zekalı öğrencilerin her zaman başarılı, her şeyin üstesinden gelebilen çocuklar şeklinde bir önyargının hakim olmasıdır. Günümüzde artık “üstün zekalı” ve “akademik başarının” farklı şeyler olduğu araştırmalar sonucu bilinmektedir. Rost (2007: 8) “Begabung (Yetenek)” ile “Leistung (Performans)” iki farklı terim olduğunu ve ikisinin ayırt edilmesi gerektiğini ifade eder. Yeteneğin performansa dönüşmesinde üçüncü değişkenler etkili ve önemli olmaktadır. “Moderatorvariablen” diye adlandırdığı, öğrencinin okula karşı istek ve ilgisi, aile desteği, öğretmenin tutumu ve motivasyon gibi değişkenler çocuktaki yeteneğin performansa dönüşmesinde önem arz etmektedir. Bu gerçekleşmediği zaman ise üstün zekalı olan bazı öğrenciler bir ya da birkaç alanda üstün akademik başarı gösterememektedir. Literatürde bu öğrencilere “Underachiever” denilmektedir.

Bilim adamları bu konuda son zamanlarda ciddi araştırmalar yapmaktadırlar. Öyle ki “üstün zekalı çocuk - düşük akademik başarı” konulu kongreler tertiplenmektedir. Çocuktaki zekanın değerlendirilememesi ve kendisine, ailesine ve de topluma kazandırılmaması insanlık için büyük bir kayıp olarak değerlendirmektedir. Bundan dolayı bu öğrencileri başarısızlığa iten nedenler araştırılmakta ve akademik başarıyı elde etmeleri için gereken tedbirler alınmaktadır.

Başarısızlığa iten sebeplere geçmeden önce araştırmacıların “Underachiever” tanımlarına yer verilecek ve daha sonra konunun kısa bir tarihçesine değinilecektir.

Rost (2007: 8) akademik başarısı düşük üstün zekalı öğrencileri şöyle tanımlıyor:

“Yapılan IQ testleri sonucu yüksek sonuç alması ve üstün zeka kategorisinde sınıflandırılması, fakat okulda gösterdiği performans ile (ders notları, öğretmenin gözlemleri) öğrenciden beklenenden daha düşük olmasına “Underachiever” demektedir. Öğrencinin okuldaki ders notları ölçülen zekadan (IQ) daha düşük olması .”

Rost’a (2007: 8) göre ölçüm araçları ile üstün zekası ispatlanmış (130 ve üzeri IQ) fakat bu zekayı değişik nedenlerden dolayı okulda akademik başarıya yansıtamadığında “Underachiever” dan söz edilmektedir. Genelde bu üstün

zekalıöğrencilerin başarıları sınıf ortalamasına denk hatta bazıları ortalamanın altında da kalabilmektedir.

Reis ve McCoach (2003: 145) “Underachiever’i” şöyle tanımlıyor:

Üstünzekalıöğrenci standardize edilmiş zeka testlerinde yüksek puan alıp, öğretmen değerlendirmelerinde ve okul notlarında ise düşük sonuçlar elde eden, yani zeka testleri ile okul notları ya da öğretmen değerlendirmesinde açık ara fark ortaya çıkan çocukları “Underachiever” olarak tanımlamaktadır. Okuldaki akademik başarısızlığın ise öğrenme bozukluğu ile bir ilgisinin olmadığı bilinmektedir.

Peters vd. (2000: 609) “Underachievement”i“zeka”ile“elde ettiği başarı” arasında ki tutarsızlık şeklinde tanımlamıştır.

Underachiever için tanım çalışmaları Durr tarafından 1964’te ele alınmış ve şöyle tanımlanmıştır: “...one who achieves below his potential” (potansiyelinin altında başarı gösteren kişi) (al.y. Butler-Por, 1993: 650)

“Underachiever” tanımları genel olarak bir konuda hemfikir. Öğrencinin ölçülen zekası ile akademik başarıları arasındaki tutarsızlıktır. Rimm (2006) “Underachiever’in” tanımları ile ilgili şöyle açıklamada bulunuyor:

Tanımların hemfikir olduğu nokta“ölçülen zeka ile okul başarıları arasındaki fark” olarak ifade edilebilir. Tanımlar arasındaki farklılık ise zeka ile okul başarısının nasıl ölçüldüğünden kaynaklanmaktadır.

Üstün zekalılar içinde “Underachiever” oranında da tanıma dayalı olarak farklı görüşler vardır. Rost 2006 da Salzburg’da ki kongrede bazı bilim adamlarının bu konudaki yürütmüş olduğu tahminleri eleştirmekte, bazıları oranın %50, bazılarının göre ise %80 lerde olduğu söylenmektedir. Rost (2007: 8) bu oranların gerçek dışı olduğunu, tahminlerle hareket etmenin doğru olmadığını düşünmektedir. Colangelo yaptığı araştırmalarda %9, Heller ise %14, Rost’un kendisinin yürüttüğü Marburger Hochbegabtenstudie (Marburglu Üstün Zekalılar Araştırması) araştırmasında %12 oranlarında üstün zekalı başarısız öğrenciden bahsetmektedir.

Tanımlardan yola çıkarak denilebilir ki zekaya sahip olmak aynı zamanda yüksek akademik başarı getirmez. Kapasite var iken öğrenci bunu akademik başarıya yansıtamamaktadır. Üstün zekaya sahip kişilerin yeteneği

performansadönüştürebilme adına yapılan çalışmalar yok değil. Yurtdışında konuyla alakalı gelişmeler mevcuttur. Özel ders programları, bazı okulların uyguladığı farklı sistemle öğrencileri kazanmaya çalışılmaktadır. Yapılan çalışmalar sonucu zeki çocuklar belirgin bir şekilde başarıyı artırdığı da gözlemlenmiştir.

2.4.1. Üstün Zekalı Akademik Başarısı Düşük Öğrenci- Tarihçesi

Tarihte üstün zekalı öğrencilerin eğitimine özel olarak eğildikten bir süre sonra Underachiever öğrenciler keşfedilmiştir. Hollingworth 1923lerde üstün zekalı olup okul başarısı düşük öğrencilerden bahsetmektedir. Terman ve Oden ise 1947de konuyu inceleyip bu tutarsızlıktan bahsetmiştir ve nedenlerini de araştırmıştır. Öğrencilerin düşük özgüveni olması, zorluklara karşı dayanma gücünün düşük olması yani çabuk pes etmeleri, düşük benlik algısı gibi kişilik özellikleri sıralamışlardır (al.y. Butler-Por, 1993:649).

Torrance (1972) çözüm yolları üzerinde araştırmalar yapmıştır ve ortak bir tanımın belirlenememesi çözüm yollarını da engellediğini ifade etmiştir (al.y. Butler-Por:1993, 650).

Tarihi süreç içinde araştırmacılar “Underachiever” invarlığından şüphe ettiği de olmuştur. Bazı bilim adamları IQ testlerine eleştirel yaklaşmışlardır. IQ testlerinin güvenilir sonuç vermemiş olabileceğini savunmuşlardır. Yani test sonucu çocuğun gerçek zekasından yüksek çıkmıştır. Öğrenci belki de hep var olan kapasitesinde başarı gösterdiği belirtmişlerdir (Butler-Por, 1993: 651).

Kornrich (1965) bununla alakalı şöyle açıklamada bulunmuştur:

Üstün zekalı öğrencinin kime göre ulaşması gereken başarıya ulaşamamaktadır? sorusunu sormaktadır. Öğrenci kendisi hakkında “ben aslında daha iyi yapabiliyordum” diye düşünmekte, anne baba çocukları hakkında “daha başarılı olabilirdi”, ya da öğretmen “ öğrencinin gösterdiği kapasiteden daha fazla yeteneği var” gibi sübjektif değerlendirmelerle mi “Underachiever” belirlenmektedir? Çocukların zekalarını sınırlı şekilde ölçen testler mi çocuklar hakkında bilgi vermektedir şeklinde açıklamalarla konuya eleştirel yaklaşmıştır (Butler-Por, 1993:650).

Günümüzde ise yapılan araştırmalar sonucu “Underachiever” öğrencilerin varlığı kabul edilmiştir. Uzun soluklu araştırmalarla underachiever öğrencileri bu duruma iten nedenler, karakteristik özellikler, aile yapısı gibi etkenler de incelenmiştir.

2.4.2. Üstün Yetenekli Başarısız Öğrencinin Özellikleri

Üstün zekalılarda düşük akademik başarı sessiz bir şekilde ilerleyen ve gelişen uzun soluklu bir süreçtir. Bir öğrenme bozukluğu olmayıp, daha çok öğrenme sürecinde olumsuz bir gelişme ve öğrenme motivasyonunu sarsan bir süreçtir (Wilhelm, 2009:1). Rimm’e (2006: 4) göre yeteneğini kullanamayan üstün zekalı öğrenciler toplum için büyük kayıp ve aynı zamanda büyük kaynaktır. Günümüzde üstün zekalı öğrencilerin başarısız olan grubu üzerinde araştırmalar yapılmaktadır. Öğrencilerin kişilik yapısı, onları başarısızlığa iten sebepler araştırılmakta, karakteristik özellikleri incelenmektedir.

Üstün zekalı ve başarılı öğrencilerin başarısız olan öğrenciye göre karakteristik özelliklerde farklı oldukları bazı araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır. Akademik başarısı düşük öğrencilerde daha düşük Motivasyon, düşük benlik algısı, problemlili aile ilişkileri bulunmaktadır. Üstün zekalı akademik başarısı düşük öğrencilerin karakteristik özelliklerini Rimm (2006: 5) şöyle sıralamaktadır:

“düşük akademik başarı gösterenler düzensiz, ödevlerini unuttur ya da kaybeder, kitaplarını koyduğu yeri unutan, sık sık pencereden dışarı bakar, arkadaşlarıyla çok konuşan çocuklardır. Nasıl ders çalışacaklarını bilememektedirler. Bazıları mükemmeliyetçiliğinden dolayı çok yavaşlar ve ödevlerini bitirememektedirler, bazıları da birinci olabilmek için, çok dikkat etmeden, hızlı bitirmeye çalışmaktadırlar.

Benzeri özellikleri Rost (2007: 8) de sıralamaktadır:

- Motivasyon eksikliği,
- Ders çalışma becerilerinin eksik ya da hiç olmaması,
- Kişilik bozuklukları ve
- Düşük benlik algısı,

- Özgüven sorunu üstün zekalıbaşarısı düşük öğrencilerde sıklıkla görülen özellikler olarak ifade edilmektedir. Akademik başarısı düşük öğrencilerin genelde fiziksel, sosyal ve duygusal olgunlukları da düşüktür.

McCoach ve Del Siegle (2003: 416) karakteristik özelliklerini şöyle sıralıyor:

“Başarısı düşük öğrencilerin sık görülen karakteristik özellikleri düşük akademik benlik algısı, okula, öğretmene ve sınıfa karşı olumsuz tutum, düşük motivasyon ve düzensizlik, hedef belirleyememe”.

Üstün zekalı düşük akademik başarı gösteren öğrenci kendi kabiliyetlerine güvenmez (düşük benlik algısı). Ders çalışmayı anlamlı bulmaz çünkü zaten başaramayacağına inanmıştır. Bu durumunu agresifdavranışlarla ya da umursamamayla bastırmaya çalışır (Johansson, 2010:3).

Rimm (2006: 5) öğrencinin üzerinde “baskı”dan (pressure) bahsetmektedir. Zekasından yola çıkarak, öğrenciden çevresi başarı beklemekte ve bilinçli/bilinçsiz bir baskı uygulamaktadır. Öğrenci bu beklentiyi karşılayamayacağını düşünmekte, çünkü düşük benlik algısından dolayı başarabileceğine inanmamaktadır. Rimm bir başka neden olarak bazı üstün zekalı çocukların mükemmeliyetçilik duygusuyla kendisine ulaşması zor hedefler belirlediklerini ifade etmektedir.

Johansson (2010: 3) okuldaki sürekli tekrarların üstünzekalıöğrenciyi sıkıttığını ve öğrencinin belli zaman sonra derslere karşı alıcılarını kapattığını ifade etmektedir. Müfredatın öğrenciye uygun olmaması, onları zorlamaması ise motivasyonunu düşürmektedir. Bu durum okula karşı negatif bakış açısı oluşturmakta, ve öğrenci bir süre sonra okuldaki dersleri sıkıcı bulmaktadır.

McCoach ve Del Siegle(2003: 146) bazı üstün zekalı başarısız öğrencinin ders çalışma stratejilerine sahip olduğunu fakat özdisiplin eksikliğinden dolayı sonuca varamadıklarını belirtirler. Disiplin ve gayretin birleşimi onu başarıya götürebileceğini kavrayamamaktadır.

Öğrencinin okulun anlamını kavraması ve kendine okulu hedef olarak belirlemesi onu başarılı kılacaktır. Okulun göstermiş olduğu hedefi önemsemeleri onları ders çalışmaya motive edecektir, daha başarılı olacaklardır. Akademik başarısı düşük üstün zekalılar için ise okul anlamsız gelmekte, dersler sıkıcı, okula karşı

motivasyonu düşüktür. Öğrencinin okul ile ilgili hedefi olmayınca başarıda düşmektedir (McCoach ve Del Siegle, 2003: 416).

Wilhelm (2009: 2) yukarıda sıralanan karakteristik özelliklerin yanı sıra üstün zekalı başarısız öğrencilerde konsantrasyon sorunu, sosyal ilişkilerde başarısız olmaları (öğretmen- öğrenci- ve aile ilişkileri), hassas ve kırılgan yapıya sahip olduklarını, çabuk pes etme gibi özelliklerini sıralamaktadır.

Butler-Por (1993: 658) akademik başarısı düşük öğrencilerin karakteristik özelliklerini iki başlık altında toparlamıştır:

1. Kişilik özellikleri
2. Karakteristik davranış özellikleri

Kişilik özellikleri yukarıda sıralanmıştır. Davranış özellikler özellikle öğretmenler açısından önem arz etmektedir, çünkü gözlemleyerek tespit edilebilecek niteliktedirler. Öğrenci Butler-Por'un (1993: 658) hazırlamış olduğu davranışların çoğunu sergiliyorsa, akademik başarısının düşük olma olasılığının yüksek olduğunu ifade etmektedir.

- Okul için hazırlanan günlük çalışmalar eksik.
- Genel bilgi çok iyi
- Yaratıcılık yüksek
- İlgi olduğunda ders de yüksek performans
- Sözlü ve yazılı sınavlar arasında uçurum
- Özeleştiri ve mükemmelliyetçilik
- Düşük özgüven ve içine kapanık, ya da sınıfta şiddet gösterme
- Kendisine karşı gerçek dışı beklentiler
- Ders tekrarları, çalışma kağıtlarını sevmez
- Konsantrasyon eksikliği ve ders de ki sorulara karşı caba göstermeme

- Okula karşı negatif bakış açısı, öğretmeninin motivasyonunu artırma çabalarına karşı uzak durması.
- Akranlarıyla ilişkilerde sıkıntılıdırlar.

Üstün zekalı başarısız öğrenciler öğretmenler tarafından keşfedilmesi zor olabilmektedir. Bu öğrenciler daha çok çevresi tarafından zor, problemlili ve sorunlu kişi olarak tanımlanmaktadır (Rost,2007: 9). Bundan dolayı zekası değil, belki daha çok negatif ve sorunlu davranışları ilk etapta fark edilmektedir.

2.4.3. Üstün Zekalı Öğrenciyi Başarısızlığa İten Sebepler

Mönk ve arkadaşları 1950'lerde hazırlamış oldukları bir raporda Amerikan eğitim sistemini eleştirmektedirler. Amerikan eğitim sistemi ciddi ilerlemeler kat etmiş olmasına rağmen her bir bireyi motive eden ve bütün potansiyelini geliştiren bir eğitim sisteminden çok uzak olduklarını belirtmektedir. Bundan dolayı da ciddi bir insan kaynağı kaybından söz etmektedirler(Mönks; Heller ve Passow, 2000: 854). Davaslıgil¹⁷ (2011: 5) üstün zekalı çocukların potansiyellerine denk başarı gösterememe sebeplerinden biri olarak ders çalışma alışkanlığının gelişmemiş olmasını göstermektedir.

Akademik başarısı düşük üstün zekalı öğrencilere bakıldığında, onları bu duruma iten bazı faktörlerin olduğu görülmüştür. Butler-Por (1993: 660) okulda üç faktörün zeki öğrencileri başarısızlığa itebileceğini belirtmektedir.

- Müfredat
- Öğretmen
- Öğrencinin bakış açısı

Üç faktörün yanı sıra dördüncü faktör olarak aile boyutu da ele alınacaktır.

MÜFREDAT

¹⁷ Davaslıgil, Ümit 12.03.2014. http://www.tacved.org/wp-content/uploads/Makaleler/Makale_UYCSahipAilelereBaziOneriler.pdf.

Reis (1998) akademik başarısı düşük öğrencilerin nedenlerini sıralarken birçok öğrencinin başarısızlığı ilkökul yıllarında başlamaktadır şeklinde ifade ediyor (al.y. Colangelo ve Assouline, 2000:604).Özellikle derslerin öğrenciye basit gelmesi ve ders de sıkılması önemli nedenlerdendir. Sıkılan öğrenci dersi dinlememeye, konuşmaya, okula karşı isteksiz olmaya başlamaktadır. Reis öğrencinin motivasyonunu düşüren dersi de sebepler arasında sıralıyor (Colangelo ve Assouline, 2000:604).

Bu öğrenciler tekrardan hoşlanmaz, anlatılanları genelde ilk seferde anlarlar. Derste yapılan tekrarlar onları sıkılmaktadır. Bunu engellemek için müfredatı onlara uyarlamak gerekmektedir.

Bunlar sağlanmadığı zaman ise öğrenci sıkılmakta, okulu sevmemekte, devamsızlıklar artmaktadır. Şimşek¹⁸ eğitimin bireyin eğitilebilirlik seviyesine göre düzenlenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Başarının garantisini bu bakıştan yakalanabileceğini, genel eğitilebilirlerle birlikte eğitim almakla, daha doğuştan kazanılan değerlerin heba edilmesine sebep olduğunu düşünmektedir.

ÖĞRETMEN

Akademik başarısı düşük üstün zekalılar konusunda sıklıkla değinilen konu ise öğretmenin dersi işleme metodudur. Öyle görünüyor ki öğretmenin sınıf yönetimi ve eğitim metodu sınıfın tamamını etkilediği gibi öğrencileri tek tek de etkilemektedir. Otoriter öğretmen tarzı özellikler üstün zekalılara itici gelmektedir. Otoriter eğitim tarzı üstün zekalıların ulaşabilecekleri başarıyı, ilgisini, motivasyonu ve gayretini düşürmektedir. Renzulli (1984: 49) farklı öğrenme metotlarını göz önünde bulundurmanın öneminden bahsederken şunları sıralamaktadır:

1. Sınıf ortamında her bir öğrencinin tercih ettiği öğrenme yöntemleri vardır
2. Araştırmalar göstermektedir ki derste öğretmen farklı öğrenme yöntemlerini kullanarak öğrencinin öğrenmesini artırmaktadır.

¹⁸Şimşek, Cengiz. 12.12.2013

<http://www.cengizsimsek.com/main/component/option/frontpage/content/209/ustun-zekalilarin-egitiminde-yabanci-tecrubesi>.

3. Öğretmen öğrencinin öğrenme yöntemlerini tespit etmek adına mevcut olan birçok enstrüman kullanabilir. Netice itibariyle dersini işlerken öğrenme yöntemlerini karıştırarak bütün öğrencilere hitap edebilir.

Öğretimde eğer gerekli donanım mevcut değilse, sınıftaki üstün zekalı öğrencilerini keşfedememektedirler, kaldı ki üstün zekalı başarısız öğrencileri fark etsin, onları problemlili öğrenci olarak damgalamasın (Butler-Por, 1993:661). Şimşek¹⁹ bu alanda Türkiye’de henüz yetişmiş öğretmenlerimizin yetersizliğinden bahsetmekte, özel eğitim almış öğretmenlerle yürütülmesinin gerekliliğinin altını çizmektedir.

ÖĞRENCİNİN BAKIŞ AÇISI

Müfredatın üstünlere uyarlanmamış olması ve öğretmenin tutumu neticesinde öğrencinin bir süre sonra olumsuz bakış açısı gelişmektedir. Bu yaklaşımın oluşumunda hem okul, hem öğretmen, hem müfredat etkilidir (Reis, 2007:20). Bazı öğrenciler bundan dolayı kendi kapasitelerini ortaya koymak için okul dışında çeşitli sosyal faaliyetler seçmektedirler. Öğrencilerin okul dışı faaliyetlere yönelmeleri çok şaşırtıcı olmamaktadır. Freeman’a (2002) göre zekalarını okul dışında gösterebilen öğrencilerin okul dışına yönelmeyenlere göre daha hayat canlısı, sözel ifade yeteneği daha gelişmiştir. Bazı araştırmacılar spor, müzik vb. sosyal faaliyetleri olanların akademik başarısının düşük olma ihtimalinin düştüğünü belirtiyorlar (al.y. Meyer, 2002:45). Çünkü burada başarı duygusunu tadabilmekte, çaba ve gayret ettiğinde neticesini aldığını, yükseldiğini görmekte, bu da öğrencinin motivasyonunu artırmaktadır.

Üstün zekalı öğrencilerin bazıları ders çalışma becerilerini geliştirememiş olabiliyor. İlkokulda sadece derste dinleyerek hep başarmıştır. Ders çalışma becerilerini geliştirme ihtiyacı doğmamıştır. Üst sınıflara geldiğinde konular zorlaşmaya başladığında nasıl çalışacağını bilememekte, belki yılların vermiş olduğu tembellikle çalışma isteği de olmamaktadır.

¹⁹Şimşek, Cengiz. 12.12.2013

<http://www.cengizsimsek.com/main/component/option/frontpage/content/168/ustun-zekalilarin-egitimi-ozel-olmeli>.

Üstün zekalı başarısız öğrencilerin özelliklerinde düşük benlik algısına değinilmiştir. Bu öğrencilerin bazıları kendileri hakkında daha çok olumsuz düşüncelere sahiptirler. Kendilerini beceriksiz, itici, başkaları tarafından değer verilmeyen ve sevilmeyen olarak görmektedirler. Hatta kendilerini zeki olarak görmeyen ve üstlendikleri işi başaramayacaklarına kendilerini inandıranlar vardır (Sak, 2010:292).

Benlik algısı yüksek olanın okula bakışı “iyi” neticesinde başarısı da genelde yüksek, benlik algısı düşük olanın ise okula bakışı “olumsuz – kötü” ve genelde düşük akademik başarıya sahiptir (Butler-Por, 1993:665).

AİLE

Ailenin okula karşı tutumu çocuk üzerinde etkili olmaktadır. Bir kere eğer anne-baba okul zamanında olumsuz şeyler yaşamışlarsa ve okula karşı negatif bir yaklaşımları varsa, ders başarısını çok önemsemiyorlarsa, okula giden öğrencide bundan etkilenecektir (Rimm, 2006: 23). Ailede yaşanan travmatik olaylar da çocukların başarısını etkilemektedir. Ölüm, boşanma, hastalık gibi ağır vakalar bazen çocukları etkilemektedir ve okul başarısını düşürmektedir (Battle, 2006: 54).

Anne baba tutumları da ders başarısını etkilemektedir. Taylor’un (1994) araştırmasında üstün başarı gösteren üstün zekalıların aileleri daha çok demokratik tutum sergilediklerini ortaya çıkarmıştır. Çok sıkı kurallar olan ya da çok hoşgörülü ailelerde öğrencilerin başarılarının düşük olduğu gözlemlenmiştir (Rimm, 2006:24).

Rimm’in (2006: 24) yapmış olduğu araştırma da anne baba arasında ki tutarsızlık bir başka neden olarak ortaya çıkmaktadır. Akademik başarısı düşük üstün zekalı öğrencilerin %95’in ailelerinde birisi dersleri sıkı takip eden, diğeri ise çocuğu aşırı kollayan olduğu görülmüştür. Anne baba arasındaki tutarlı davranışın anne baba tutumlarından çok daha önem arz ettiği gözlemlenmiştir.

Anne babanın öğretmenle sıkı bir iletişimde olmaları öğrencinin okul başarısını artırabilir. Ailenin öğretmenle çatışmaya girmesi ise çocuk üzerinde negatif bir etki bırakabilir. Anne babanın öğretmene saygı duyması da öğrencinin

öğretmene saygı duyması neticesini verir,bu da okul başarısını olumlu yönde etkilemektedir(Rimm, 2006:26).

Bazen aileler çocuklarının üstün zekasına dayanarak yaşının üstünde sorumluluk yüklemekte ve onlardan olgunluk beklemektedirler. Üstün zeka üstün tecrübe gibi algılanabilmektedir. Bazı anne-babalar da öğrenciye aşırı serbestlik verip, hayatı ile ilgili kararları öğrenciye bırakmaktadırlar. Eğitim “sevgi ve örnek” olmanın yanı sıra “yönlendirme ve sınır koyma” demektir. Evde rollerin belirgin olmaması çocukta gerginlik, doyumsuzluk, sorumsuzluk gibi sorunlar oluşturmaktadır (Johansson, 2010:5). Okuldaki akademik başarısızlık da eklenince gergin, belki saldırgan bir kişilik ortaya çıkmaktadır.

Rost (2006: 3) öğrencinin kapasitesini performansa dönüştürmede engel olabilecek faktörlerden bahsederken, öğrencinin karakteristik özellikleri, aile, sosyal ilişkiler, okul, öğretmeni sıralamaktadır. Üstün çocuğu başarısızlığa iten birden fazla sebep olabileceğinden dolayı tek bir sebebe bağlanmaması gerektiğini ifade eder. Nedenlerini bulmak için de bireysel çalışmak gerekir. Çözüm sürecinde ise öğrencinin çevresindeki herkesin yani aile, öğretmen, arkadaş grubu, okulun psikolojik danışmanı dahil edilmesi gerektiğinin altını çizer.

2.4.4. Yurtiçinde Akademik Başarısı Düşük Üstün Zekalı Öğrencilerle İlgili Yapılan Çalışmalar

Türkiye’de üstün zekalı çocuklara yönelik çalışmaların çok uzun geçmişi bulunmamaktadır. Üstünlere uygun eğitim vermeye çalışan özel okullar var. Bunlar özel müfredatla, onlara özel sınıflarda eğitim vermeye çalışmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı’nın açtığı BİLSEM de üstünlerin eğitim ihtiyacını karşılamayı amaçlamaktadır.

Araştırmalar sonucu Türkiye’de üstün zekalı olup başarısı düşük öğrencilere yönelik herhangi bir çalışma bulunamamıştır. Bu sebeplere bağlı olabilir:

1. Türkiye’de henüz bu gruba yönelik bir çalışma yoktur.
2. Özel okullar üstün olup başarısı düşük öğrencilerinin olduğunu ifade etmek istememektedir.

3. Üstünlerle ilgili Türkiye tecrübesinin henüz yetersiz olduğu ve konunun henüz yüzeysel seviyede ele alındığı.

Özel okulların verdiği mesaj daha çok “üstünlerimiz çok başarılı ve yetenekli” şeklinde oluyor. Türkiye’de üstünlere yönelik eğitim veren okullar henüz bu öğrencilerde başarısı düşük olanların varlığı, onların da ayrı ele alınması gerektiği konusunda bir çalışmaya ulaşamamıştır.

2.4.5. Yurtdışında Akademik Başarısı Düşük Üstün Zekalı Öğrencilerle İlgili Yapılmış Çalışmalar

Üstün zekalı öğrencilerin başarısı düşük olanlarıyla yurtdışında birçok çalışmalar ve eğitim modelleri mevcuttur. Bu kısımda iki eğitim modeli ve farklı ülkelerden bazı okullar tanıtılacaktır.

“The Autonomous Learner Model”

Amerika’da yaygın olarak kullanılan “The Autonomous Learner Model” (ALM). Dr. George Betts ve Ms. Jolene Kercher tarafından geliştirilmiştir. Modelin amacı öğrenciye adım adım bağımsız öğrenmeyi öğretmek, bilginin kaynağı olan öğretmenden uzaklaşarak öğrencinin kendisinin bilgiye nasıl ulaşacağını göstermek. ALM ile öğrenci sorumluluk duygusunu, pozitif benlik algısı, karar verme ve problem çözme becerileri, iletişim becerileri, eleştirel ve üretken düşünme becerileri, ders çalışma becerilerini kazanması ve geliştirmesi amaçlanmaktadır. Bu program Amerika’da Arvada West High School/Colorado da geliştirilmiştir. Programı geliştirenler öğretmenler değil, öğrenciler olmuştur. Bir grup başarılı öğrenci ve bir grup okul başarısı düşük olanlar bir araya gelerek programı şekillendirmişlerdir. Modelin hedefi öğrencinin okulun amacını kavraması, öğretmeni bilgiye ulaşma konusunda yardımcı olarak görmesi, öğrencinin bilgiyi ömür boyu kazanmak için çabalaması gerektiğini anlamasıdır(Betts)²⁰.

Eğitim beş adımda gerçekleşmektedir. Öğretmen sınıfta bütün öğrencilerle beş adımın hepsini uygulayabileceği gibi, ihtiyaca göre birisini seçip onu

²⁰ Betts, George (09.01.2014)
http://nmgifted.org/uploads/2/8/2/3/28233338/autonomous_learner_model.pdf.

uygulayabilir. Sınıftan bazı öğrencileri seçerek de ALM programını onlarla yürütebilir.

1. Oryantasyon (Orientation): ilk oturumda öğrencinin yetenek ve kabiliyetin ne olduğunu, okulun yetenek, kabiliyet ve zekayı geliştirmede nasıl önemli bir role sahip olduğunu fark ettirmektir. Öğrencinin geleceğinin şekillenmesinde önemli role sahip olabileceğini algılamasını sağlamaktır.

2. Bağımsız Ders Çalışma (Individual Development Stage): Oryantasyon aşamasında farkındalık kazandıktan sonra ikinci aşamada bağımsız ders çalışma yöntemleri için gerekli araçlar ve yöntemler ele alınmaktadır. Teknoloji'yi kullanarak, araştırma ruhunu geliştirerek bilgiye kendi başına ulaşma yöntemleri kazanması amaçlanmaktadır.

3. Zenginleştirme (Enrichment): Bu aşama kişiye göre şekil alabilmektedir. Yeni fikirler araştırmak, kültürel aktiviteler, geziler... gibi aktiviteler yaparak bilgiye ulaşması öğrenciden istenmektedir. Gerçek dünyada bilginin peşinden koşmak amaçlanmaktadır.

4. Seminerler (Seminars): ALM programında öğretmen dersi işlememekte, gruptaki bireyler her aşamada öğrendiklerini sırayla seminer şeklinde sunmaktadır.

5. Geri Bildirim (In-Depth-Study): Programın son aşamasında ise kendi başlarına ulaştıkları bilgi ve o bilgiye ulaşma yöntemleri hakkında geri bildirim sunmaktadırlar. Program süresince öğrendikleri kazanımlar, yöntemler, beceriler hakkında bir proje, sunum yada değerlendirme hazırlamaları istenmektedir (Betts, 6-7).

Model üstün yetenekli öğrencilere uygulanarak, öğrencinin motivasyonu artırmak, öğrenme becerilerini geliştirmek ve bilgiye ulaşma yollarını göstermekle, akademik başarısı düşük öğrenciyi tekrar kazanmak amaçlanmaktadır.

“Kendi kendine Öğrenme modeli” (Das Model des selbstregulierten Lernens)

Diğer bir eğitim programı ise Almanya’da Ziegler ve Stoeger²¹ tarafından geliştirilmiştir. Almanya’da uygulanan “Das Modell des selbstregulierten Lernens” yani “Kendi kendine Öğrenme Modeli” programının vizyonu ise öğrenciyi öğrenme sürecinde kendi menajeri yapmaktır. Program kendi başına öğrenme ve kişiye özel öğrenme stratejileri geliştirmesi açısından üstün yetenekli çocuklar için özellikle akademik başarıyı tam yakalamamış çocukları için oldukça elverişlidir. Eğitimin amacı öğrencinin güçlü ve zayıf yanlarını fark etmesi ve kendisine uygun hedef belirlemesidir. Bu yöntemle öğrenci kendi öğrenme metodunu keşfeder ve ihtiyaca göre daha da geliştirebilir. Ziegler ve Stoeger bu modeli 3-4 sınıf öğrencilere hazırlamışlardır. Üst sınıflar içinde bir program hazırlık aşamasındadır.

Programı uygularken öğretmenin özellikle üstün zekalı akademik başarısı düşük öğrenciler için önem arz eden maddeler göz önünde bulundurulması gerekmektedir:

- Kişiyi özgü öğrenme stratejilerinin değerlendirilmesi
- Öğrenme yöntemlerini etkili bir şekilde aktarması
- Motivasyonunu artırması

Programın aşamaları:

1. Aşama: Öğrenci ders konularını gözden geçirerek şimdiye kadar neler öğrendi, hangi konularda eksikleri var belirlemesi gerekiyor.
2. Hedef belirleme: Öğrencinin kendisine hedef belirlemesi, (örneğin: matematikte daha fazla soru çözmeliyim, çalışırken müzik dinlememeliyim), bu hedefin kendisini biraz zorlayan ve çaba sarf etmesi gereken seviyede olmalıdır. Bu aşamada hedefe ulaşma süresinin belirlenmesi gerekir.
3. Çalışma programının çıkarılması: Kendisine uygun olan ders çalışma yöntemlerini belirlemelidir.

²¹ Ziegler ve Stoeger (21.12.2013) <<http://www.psycho.ewf.uni-erlangen.de/mitarbeiter/ziegler/publikationen/Publikation09.pdf>>

4. Öğrenme Yöntemini uygulama: İlk üç aşamadan sonra uygulamaya geçilmektedir. Öğrenme şimdi daha bilinçli planlamayla gerçekleşecektir. Öğrenme yöntemlerini daha verimli uygulayacak ve kendisini öğrenmeye odaklayacaktır.
5. Uygulanan Yöntemin gözden geçirilmesi: Uygulanan öğrenme yöntemi hedefe götürüp götürmediği kontrol edilmesi gerekiyor. Tercih edilen yöntem uygun muydu? Yöntem doğru uygulandı mı? gibi değerlendirme yapılmalıdır.
6. Sonucun değerlendirilmesi: Sonuç değerlendirmesinde ulaşılan hedefe bakarak, ikinci aşamada belirlenen hedefe ne kadar ulaşıldığı değerlendirilir.

Bu eğitim için 6 haftalık bir süre belirlenmektedir.

Öğrenci programın gidişatı ile ilgili bilgi verildikten sonra (süre, hedef, aşamalar vb.) ona ait bir dosya oluşturulur, içerisinde yol haritası ve gerekli materyalleri de bulunmaktadır. Öğrenmeyi en verimli hale getirmesi adına bilgi verilir (çalışma ortamının, odasının ve masasının nasıl olması gerekir, ödev nasıl yapılır vb.).

Öğrenciye örneğin matematik sorusu olan dört çalışma kağıdı verilir. Soruları çözdükten sonra nasıl geçtiği sorulur. Öğrenci soruları tahmin ettiği sürede tamamladı mı? zorlandı mı? Gözlem formuna her aşamanın sonuçları yazılır. Diğer aşamalarda bir önceki aşamanın gözlem formu değerlendirilir. Yapılması gereken değişiklikler üzerine konuşulur, anlaşılmayan konular tekrar ele alınır.

Bu program öğrenci zekasını artırmanın yanı sıra öğrenme becerilerini geliştirme, planlı çalışma ve motivasyonu da artırmaktadır. Aşamaların sonunda kendisinin belirlediği hedefe ulaştığını gören öğrenci motive olmuş bir şekilde yeni hedef belirleyecektir. İlkokul da bu program uygulandığında “başarısız üstün zekalı çocukların” durumunda önleyici etkisi olacaktır.

2.4.5.1. Akademik Başarısı Düşük Üstün Zekalı Öğrencilere Yönelik Yurtdışı Uygulamaları

Yurtdışında üstün zekalı akademik başarısı düşük öğrencilere yönelik çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Her bir okul kendine göre farklı yöntemler geliştirmiştir. Bazıları eğitim programı, bazıları başarısı düşük üstün zekalı öğrencilere ayrı sınıf oluşturarak, bazıları da onlar için ayrı bir okul kurarak üstün zekalı başarısız öğrencileri kazanma adına çalışmalar yürütmektedir. Almanya'nın Offenbach şehrinde "Oswald-von-Nell-Breuning-Schule" üstün zekalı fakat okulu reddeden ve gitmek istemeyen öğrenciler için kurulmuştur (Eckerle, 2007: 9). Bu okuldaki amaç ise öğrencileri tekrar okula kazanmak, öğrenme motivasyonunu geliştirmektir.

Almanya'nın Lüdenscheid şehrinde ise "Geschwister-Scholl-Gymnasium" lisesinde ayrı bir sınıf oluşturulmuştur (Greiten, 2007: 7). Okul bu eğitim metodunu ise 6 yıldır uygulamakta. En fazla sekiz öğrenci olan bu sınıfta başarısızlığa iten nedenlerinden yola çıkarak öğrenciyi desteklemektir. Okulun amacı ortaokul kısmında, en geç liseye geçişte başarıya ulaşmasını sağlamaktır.

Avusturya'nın Viyana şehrinde ise "Wiedner Gymnasium" lisesi akademik başarıları düşük öğrencileri desteklemek için "Kommunikation und Soziales" yani iletişim ve sosyal gelişimini destekleyen dersler sunulmaktadır (Schmid, 2002: 8). Okul sadece öğrenciyi desteklemekle kalmıyor, öğretmenlerden de önemli beklentileri var. Öğretmen her öğrencinin eşsiz olduğunu bilmeli, her öğrencinin deney yapmaya hakkı olduğunu, öğretmenin bunlara saygı duyması, desteklemesi beklenmektedir. 7. sınıftan itibaren ise üniversite tarzı bir ders sistemi uygulanmaktadır.

Hollanda'da Nijmegen şehrindeki Stedelijkgymnasium ise bir üstün zekalı lisesidir. Okulda üstün zekalı akademik başarısı düşük öğrenciler için özel bir program olan "Persönlicher Entwicklungsplan" (bireysel gelişim planı) geliştirilmiştir. Öğretmen bir eğitim koçu gibi öğrenciyle birlikte öğrenme motivasyonu artırmak için çözüm yolları geliştirirler. Öğrenciye ancak kendisi yeteri kadar isterse bazı şeyleri değiştirebileceğini anlatılır. Bireysel gelişim planı altı oturumdan oluşmakta, sonrasında kendi başına devam etmesi beklenmektedir (Groensmit, 2007: 12).

2.5. Anne-Baba Tutumları ve Üstün Zekalı Öğrenciler

Bu bölümde Türkiye’de yaygın anne-baba tutumları, tutumların üstün zekalı öğrenciler üzerindeki etkisi incelenecektir.

2.5.1. Anne-Baba Tutumları

Anne babalar çocuklarının bedensel, psikolojik ve sosyal yönlerden gelişiminin desteklenmesi için gerekli ortamı sağlamakla sorumludurlar. Çocuklar doğuştan itibaren her gün yeni şeyler öğrenirler ve en önemli rol modelleri anne babalarıdır. Aile içinde iletişimin sağlıklı olduğu bir ortamda büyüyen çocukların pozitif karakter yapısı davranışlarına da yansımaktadır.

Anne babalar çocuklarını yetiştirirken çeşitli yöntem ve metotlar kullanmaktadırlar. Sosyalleşmek için kullandıkları metot ve yöntemler, uyguladıkları ödül ve cezalar, öğretme biçimleri birbirinden farklı kişilikler geliştirmesine neden olmaktadır (Maccoby, 1984: 319).

Literatüre bakıldığında anne babaların çocukları ile olan ilişkilerinde sık uyguladıkları tutumlar gruplandırılmıştır. Kuzgun ve Eldeleklioğlu (2005: 68-69) Türkiye’de anne-baba tutumlarını üç kategori altında sınıflandırmışlardır, “Demokratik Anne-Baba Tutumu”, “Koruyucu-İstekçi Anne-Baba Tutumu” ve “Otoriter Anne-Baba Tutumu”dur.

2.5.1.1. Demokratik Anne-Baba Tutumu

Demokratik tutuma göre yetiştirilen çocuklarda anne baba koşulsuz saygı ve sevgi göstermektedir. Demokratik anne baba tutumunda çocuklara kendilerinin karar vermesine imkân sağlanmaktadır, çocukların denetlenmesine ve onların ihtiyaçlarının karşılanmasına fırsat verilmektedir. Demokratik tutumu uygulayan anne babanın davranışları birbiriyle tutarlı, kararlı ve güven vericidir (Sezer ve Oğuz: 2010: 745).

Kulaksızoğlu’na (2002: 118) göre “çocuklara karşı demokratik tutuma sahip anne-babaların, onların davranışlarını daha akılcı şekilde yönlendiği söylenebilir. Bu

tutuma sahip anne babalar, çocuklarını ayrı bir kişi olarak kabul edip onlara değer verirler ve bağımsız bir kişilik geliştirmesi için onları teşvik ederler”.

Bu ortamda yetişen çocuklar zihinsel gelişimi daha iyi olmaktadır. Çocuklara dengeli bir şekilde otorite ve özgürlük verilmekte, yönetmeden ziyade yönlendirme ön plana çıkmaktadır. Bu şekilde onların ihtiyaç ve istekleri göz önünde bulundurularak tavsiyeler verilmekte ve kendi kararlarını vermeleri sağlanmaktadır.²² Demokratik anne baba tutumuyla belli sınırlar içinde çocukların bazı davranışlar yapmasına izin verilmektedir ve sorumluluk duygusunun gelişmesinde yardımcı olunmaktadır.

Duygusal açıdan bu ortamda yetişen çocuklar aileden gelen ilgi, kabul görme, sıcak ortam ile kendilerini güvende hissetmektedirler. Çocukların dil gelişiminin bile farklı olduğu ifade edilmektedir, çünkü anne baba ve çocuk arasında yoğun bir iletişim vardır²³ . Çocuklara sunulan kendi kararını verme ve deneyerek öğrenme neticesinde, güçlü ve zayıf yanlarını, kabiliyetlerini keşfedebilmektedirler.

Kulaksızoğlu'na (2002:119) göre hoşgörü ve sevgi gösterme, anne babanın temel davranışlarındandır. Demokratik anne-baba tutumunda aile içinde sevgi duygusu açık olarak gösterilmektedir. Böyle bir ortamda yetiştirilen çocuklar, temel güven duyguları gelişmiş, düşüncelerini serbestçe söyleyebilen, kendini geliştirmeye çalışan, sorumluluk alabilen, girişimci, kendine ve diğer insanlara saygılı, kendini gerçekleştirmeye ve yaratıcı fikirler üretmeye istekli bireyler olmaktadır. Demokratik anne baba tutumunun almış olduğu eleştiri ise düşünce ve fikrini özgürce söyleyebilmenin neticesinde anne-baba ile çocuk arasında sık sık tartışmaların çıkmasıdır. Bu da anne baba için çok sabır ve zaman gerektirmektedir.²⁴

²²Kindererziehung. 10.03.2014
<<http://www.kindererziehung.com/Paedagogik/Erziehungsstile/Demokratischer-Erziehungsstil.php>>.

²³Kindererziehung. 10.03.2014
<<http://www.kindererziehung.com/Paedagogik/Erziehungsstile/Demokratischer-Erziehungsstil.php>>.

²⁴Kindererziehung. 10.03.2014
<<http://www.kindererziehung.com/Paedagogik/Erziehungsstile/Demokratischer-Erziehungsstil.php>>.

2.5.1.2.Otoriter Anne Baba Tutumu

Otoriter anne baba tutumunun belirgin özelliği ise kararların anne baba tarafından verilmesi ve çocuktan da bu kararlara uymasının beklenmesidir. Çocukların istek ve ilgisi çok göz önünde bulundurulmamaktadır. Danimarkalı aile terapisti Jesper Juul bu tutuma “Aile diktatörlüğü” adını vermektedir.²⁵ Anne babanın isteğinin dışında davrandıklarında ceza alacaklarını bildikleri için çocuklar boyun eğmekte ve itaat etmektedirler. Anne babalar çocuklarının davranışlarını değerlendirir, kontrol eder ve biçimlendirmeye çalışmaktadırlar. Çocuklardan azami derecede itaat beklerler. Çocuklar öfke ve kızgınlık duygularını açıkça gösteremezler (Kulaksızoğlu, 2002:122).

Anne babalarçocuklarınaemir kipi ile cümleler kurmaktadır. Otoriter anne baba tutumunda ailenin çocuğa karşı yüksek beklentileri vardır. Ev ortamında kurallar ve emirlerle konuşulur ve çocuğun özgüven, özdeğer duygusunun gelişmesi çok zor olmaktadır. Anne baba ile çocuk arasında hiyerarşik bir yapı vardır²⁶. Bu tarz ortamlarda yetişen çocukların düşük benlik saygısı, bağımsız kişilik geliştiremedikleri ve erkek çocukların saldırgan davranışlarının sık görüldüğü gözlemlenmiştir (Maccoby, 1984: 321). Sorumluluk sahibi çocuklar yetişmesi yerine otoriter anne baba tutumunda sorumluluk büyük oranda anne babada olmaktadır.

Kuzgun ve Eldelekoğlu'na (2005:67) göre “sıkı eğitim uygulayan ailede uygulanan sıkı disiplin kuralları, eğitimde cezaya başvurulması, çocuğun düşük özgüvenli, kaygılı ve nörotik bir kişilik geliştirmesinde önemli etken olmaktadır. Bunların yanı sıra anne babaları otoriter olan gençlerin çevrelerinden çabuk etkilenen, boyun eğen, başarılı ancak sosyal konularda kendilerine daha az güvenli, depresyona, suçluluğa ve madde kullanımına daha yatkın oldukları belirtilmektedir”. Bu ortamda yetişen çocuklar yetişkin oldukları zaman otoriteye sorgusuz olarak uymaktadır ve gücü temsil edene boyun eğmektedirler (Alisinaoğlu, 2003:99).

²⁵Kindererziehung. 10.03.2014
<<http://www.kindererziehung.com/Paedagogik/Erziehungsstile/Demokratischer-Erziehungsstil.php>>.

²⁶Kindererziehung. 10.03.2014
<<http://www.kindererziehung.com/Paedagogik/Erziehungsstile/Autoritaerer-Erziehungsstil.php>>.

2.5.1.3.Koruyucu Anne Baba Tutumu

Koruyucu anne baba tutumunda ise çocuklar anne babaları tarafından aşırı korunur, kontrol altında tutulur. Çocukların günlük hayatta yapabilecekleri pek çok şey anne baba tarafından üstlenmektedir. Anne babalar kötü niyetle bu davranışı sergilememektedirler. Onlar çocuklarını koruma duygusuyla aşırı kontrol ve takip etmektedirler.

“Koruma-himaye etme normal bir annelik ve babalık davranışı olmasına rağmen, bu davranışı, çocuğun kendi gerçekleştireceği faaliyetleri engelleyecek şekilde yaygınlaştırmak ‘aşırı himayeci’ olarak davranmak demektir. Bu tutumu sergileyen anne-baba, çocuğun gelişimine has özgürlükleri kazanmasını engelleyecek şekilde ona nasıl davranması, neleri nasıl yapması gerektiğini dikte eder” (Kulaksızoğlu, 2002:120).

Koruyucu anne-baba tutumunda yetişen çocuklar kendi başına karar veremeyen, sorumluluk sahibi olamayan pasif bireyler olmaktadır. Çocuklar hatalarından öğrenebilme fırsatı verilmemektedir, özgüvenleri düşük, genelde de ergenlik döneminde isyankar bir yapıya sahip olmaktadır.²⁷

Aşırı derecede koruma altında tutulan ve her durumda hoşgörü gösterilen çocuklarda daha çok bağımlı olma görülmekte, yeteneklerini geliştirememekte ve özgüvenleri düşük olmaktadır (Eldeleklioğlu, 2004: 111-112).

Stamm (2012) anne babanın aşırı koruyucu davranmasının nedenlerini ise şöyle sıralamaktadır:

- Ailenin suçluluk duygusuna sahip olması
- Çocuklarının gelecekleriyle ilgili korkularının olması
- Ailenin yaşam biçimi
- Çocuklarının rahat etmesi

²⁷Stamm, Margrit Prof.Dr. Wege zur Erziehungskompetenz. 19.01.2014
<<https://twitter.com/MargritStamm/status/400677351723237376>>.

Sonuç olarak kendi ayaklarının üstünde duramayan, bağımlı, kendilerine güveni olmayan bireyler yetişmektedir.

2.5.2. Üstün Zekalılarla İlgili Yaygın Anne-Baba Tutumları

Üstün zekalı çocukların anne baba tutumları ile alakalı çok az sayıda araştırma mevcuttur. Bu çocukların okul, arkadaş grubu, çevre gibi etkenler incelenmiştir fakat anne baba tutumları konusunda az bilgiye sahip olunmaktadır. Araştırmalar daha çok anne-babaların üstün zekalı çocuk yetiştirirken yaşadıkları sıkıntılar, zorluklar, dikkat edilmesi gereken hususlar olmuştur. Bazı araştırmacılara göre “normal” çocuk yetiştiren anne babaların yaşadığı sıkıntı ve problemlerin benzerlerini üstünlerin anne babaları da yaşayabilmektedir. Genel olarak üstünlerin aileleri eğitilmiş, çocuklarına karşı demokratik tutum sergileyen, çocuğun eğitimini takip eden ve destekleyen kişiler olarak görülmektedir. Bazı araştırmacılar ise üstün çocukların, anne babalarını zorladıkları, daha çok çatışmaların yaşandığını belirtmişlerdir. Chamrad ve Robinson (1986) göre üstün zekalı çocukların anne babaları çocuk yetiştirmede normal çocuklara göre sıra dışı durumlarla karşılaşabilmektedirler (al.y. Snowden ve Christian, 1999:215).

Üstün zekalı çocuğa sahip ailelerde daha fazla birbiriyle uyumlu, bireylerin kendilerini ve duygularını açıkça ifade edebilmesine önem verilen, aile bireylerin birbirini destekleyen bir tutum gözlemlenmektedir. Anne babalar çocuklarına karşı sınırlarını geniş tutmakta ve esneklik göstermektedir. Çocuklarına karşı pozitif bir yaklaşım sergilemektedirler ve kendi ayakları üzerinde duran bireyler olmaları için diğer anne babalara göre daha çok desteklemektedirler (Dwairy, 2004:276). Strom ve Collinsworth'un (1994) yapmış olduğu araştırmaya göre üstün zekalı çocukların anne babaları kendilerini çocuk eğitiminde başarılı görmektedirler. Cornell ve Grossberg (1987) anne-babanın destekleyici ve aile içi ilişkilerde bireylerin açık ve net olmaları çocuğun uyumu için önemli olduğunu belirtmiştir. Aile içinde iyi bir uyumun olduğu, duygularını ve düşüncelerini açık bir şekilde ifade edildiği, tartışma ve çatışmanın az olduğu yerlerde özgüveni yüksek bireyler yetişmektedir (al.y. Dwairy, 2004:276). Cornell'e (1987) göre ailelerin destekleyici tavrı üstün zekalı çocukların özgüvenlerini, toplumsal ve kendi kendisiyle barışık olmasını etkilemektedir (al.y. Snowden ve Christian, 1999: 215).

Üstünzekalı çocukların genelde anne babaları diğer çocukların anne babalarına göre daha eğitilmiş ve sosyoekonomik düzeyleri yüksek olmaktadır (Dwairy, 2004: 275). Bloom'a (1985) göre zeki çocukların aileleri çocukların kabiliyetlerinin gelişiminde daha çok çaba göstermektedirler (al.y. Dwairy, 2004:275). Jenkins ve Friedman (1991) bu ailelerin çocukları için bilişsel ve kişisel gelişimi için en uygun ortamı oluşturmaya çalıştıklarını belirtmektedir (al.y. Dwairy, 2004:276). Fowler (1981) üstünzekalı çocukların anne babaları tutumlarında çocuk merkezli, çocuklarına sorumluluk yükleyen, çocuklarına nedenlerini açıklayan bir eğitim yaklaşımı sergilemektedirler.

Fakat her ailede uyum, saygı ve destek maalesef gözlemlenmemektedir. Üstün zekalı çocuklar bazen anne babalarını ciddi yorabiliyor ve bunaltabiliyorlar. Her daim soru sormaları, nedenleri ve niçinleri öğrenmek istemeleri, anne babaların zaman zaman sabrını zorlamaktadır. Anne babanın otoriter bir yaklaşımla "ben söyledim, öyle olacak" şeklinde ifadelerle üstün çocuklar başkaldırabiliyorlar (Eric Development Team, 1992: 3). Demokratik bir yaklaşımla anne baba çocuklarıyla meseleleri çözmeye çalışırsa, çocuklar daha saygılı ve anlayışlı olmaktadır.²⁸

Diğer taraftan bazı araştırmalar üstün zekalı çocukların olduğu ailelerde çocuk ile anne baba arasında gergin ve yorgun bir ilişkinin olabileceği belirtmiştir. Moon (1998) üstün zekalı çocuğun var olması aile içinde potansiyel bir çatışmanın varlığı anlamına geldiğini ifade etmiştir. Çünkü bu çocuklar bazen aile sisteminde kontrolü eline alan ve otoriteye sahip olmak isteyen bireyler olabilmektedir. Eğer anne babada kendilerini çocukları kadar zeki olmadıklarını düşünüyorlarsa, çocuklarda bu durumu kullanabilmektedirler. Bu durumda aile içinde roller karışabilmektedir.

Üstün zekalı çocuk yetiştirirken anne babanın tutumu çok önemlidir. Ailenin tutumu ve davranışları üstün çocukları etkilemektedir, hatta akademik başarısını yükseltmekte ya da düşürmektedir. Ailevi ve çevresel desteği yeteri kadar alan çocuklar yeteneklerini keşfedebilir, üretkenliklerini artırabilirler ve kendilerini geliştirebilmektedirler. Üstün zekalı başarısız olan çocuklarda ise problemlerli bir aile

²⁸ERIC Development Team. How Parents Can Support Gifted Children. ERIC Digests, 1992. 17.01.2014 <www.eric.ed.gov>.

yapısı gözlemlenmektedir. Rimm (1991: 330) zeki fakat başarısız olan çocukların aile yapısında istikrarsızlık ve çatışma gözlemlendiğini ifade etmektedir.

Olszewski-Kubilius (2000) şu soruyu sorarak önemli noktaya parmak basmaktadır: “Neden benzer zekaya sahip bireylerin bazıları başarılı oluyor da bazıları olamıyor?” Devamında ise aile dinamiklerinin önemine değiniyor ve zeki çocukların kabiliyetlerinin keşfedilip gelişmesine ya da gelişmemesine neden olduğunu belirtiyor. Çocukların optimal uyumu yakalamaları için ailenin hem destekleyici hem de sınırlarını belirlemiş olması, tecrübe etmelerine imkan tanınması, üstün zekalı çocuğu teşvik etmesi ile olacaktır (al.y. Dwairy, 2004:276).Bazı araştırmalar göstermekte ki, anne babalarınbazıları üstün zekalı çocuk yetiştirmede kendilerini yetersiz görmekte, annelik-babalık kabiliyetlerinde tereddüt yaşamaktalar.

Zeki çocukların ailelerinin normal çocukların ailelerine göre çocuklarıyla daha fazla vakit geçirdikleri de görülmüştür. Oyun ve faaliyet için 3 kat daha fazla çocuklarıyla vakit geçiren üstün zekalı çocukların anne babaları aynı zamanda daha çok okuma kitapları da alıyorlarmış (Chamrad ve Robinson, 1986:75)

Rimm’in (1988: 355) yapmış olduğu araştırmada okul öncesinde anne babaların neredeyse hepsi liberal bir tutum içinde olduklarını, daha sonra sadece bir çiftin tutarlı bir tutumla çocuk eğitimine devam ettiğini, diğer anne babaların ise çocukları okula başladığında, birisi disiplini kuran diğeri de çocuğa karşı korumacı rolünüüstlenen olduğu gözlemlenmiştir.

Bir diğeri araştırmada üstün zekalı çocukların hangisinden (anne – baba) daha kolay izin alabildikleri sorulduğunda sadece %23’ü beklenti ve izin konusunda anne ve babanın aynı tepkiyi verdiğini ifade etmişler. Erkek öğrencilerin %50’si annelerini, kız öğrencilerin ise %60’ı babalarını izin almada daha kolay bulmuşlardır (Rimm, 1988: 355)

Üstün zekalı çocukların sahip oldukları zeka, onların bütün sıkıntı ve problemlerin üstesinden gelebileceği anlamına gelmemektedir. Huzurun olduğu, saygının yaşandığı, sorumluluğun verildiği ve gerekli desteği aldıkları ortamlarda üstün çocuklar yeteneğini keşfeder ve geliştirir. Aile içinde çatışmaların yaşandığı, anne babanın davranışlarında tutarlılık gözlemlenmediği zaman ise üstün

zekalıçocuklarda da sıkıntılar görülmekte, akademik başarısını etkilemektedir. Tutum olarak ise hangi tutumu uyguladıklarından ziyade anne babanın tutarlı olması daha çok önem arz etmektedir (Rimm, 2006: 24).

2.6. Daha Önce Üstün Zekalılar Alanında Yapılan Araştırmalar

Kawamura'nın (2002) yapmış olduğu araştırmada ise mükemmelliyeçilik ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark çıkmadığını fakat karşılaştırdığı Asya Amerikalılar ile Kafkas Amerikalılar arasında ise Asya Amerikalılar (daha çok otoriter tutum sergiledikleri tespit edilmiştir) da olumsuz mükemmelliyeçilik anlamlı bir fark görülmüştür.

Ashby-Rice (2002) yapmış olduğu bir araştırmada mükemmelliyeçiliğin düşük benlik algısıyla ilişkili olduğunu bulmuştur. Yani olumsuz mükemmelliyeçiliğin düşük benlik saygısı, olumlu mükemmelliyeçiliğin ise yüksek benlik saygısı ile ilişkili olduğu ortaya çıkarmıştır.

Tire (2011) ön ergenlerde olumlu ve olumsuz mükemmelliyeçilik ile algılanan anne baba tutumları arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırmanın sonucunda cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi ve ön ergenlerin eğitim gördükleri okul türü ile anne baba tutumları ile olumlu-olumsuz mükemmelliyeçilik düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Anne-baba tutumları ile mükemmelliyeçilik düzeyine baktığında ise demokratik tutum ile olumlu mükemmelliyeçilik arasında pozitif ilişki, ihmalkar anne-baba tutumu ile negatif ilişki gözlemlenmiştir.

Rice (1996) anne baba tutumlarının mükemmelliyeçilik gelişiminde etkili olduğunu, yapmış olduğu araştırmada olumsuz mükemmelliyeçiler olumlu mükemmelliyeçilere göre ailelerinin daha çok eleştirdiği ve istek de bulunduğu görülmüştür.

Rimm'in (1988) yapmış olduğu araştırmada okul öncesinde anne babaların neredeyse hepsi liberal bir tutum içinde olduklarını, daha sonra ilkokulda sadece bir çiftin tutarlı bir tutumla çocuk eğitimine devam ettiğini, diğer anne babaların ise

çocukları okula başladığında, birisi disiplini kuran diğeri de çocuğa karşı korumacı rolünü üstlenen olduğu gözlemlenmiştir.

Stoeber ve Stoeber (2009) yapmış oldukları araştırmada mükemmeliyetçiliğin yaş, cinsiyet ve yaşam doyumu ile ilişkili olduğu tespit etmişler ve bireylerin kendilerine belirledikleri mükemmeliyetçiliğin daha etkili olduğu bulunmuştur.

Ablard ve Parker(1997) mükemmeliyetçilik düzeyi ile ailelerin üstün zekalı çocuklarından beklentileri incelenmiştir. Ailelerin çocuklarından yüksek beklentide olmaları, çocuklarda olumsuz mükemmeliyetçilik gösterme oranı artırmaktadır

Rimm (1991) zeki fakat başarısız olan çocukların aile yapısını incelemiştir. İstikrarsızlık ve çatışma gözlemlenen ailelerde üstün zekalı çocukların akademik başarısının düştüğünü gözlemiştir.

Garn ve arkadaşları (2010) yaptıkları araştırmada annelerin üstün zekalı çocuklarını ders çalıştırmaya nasıl motive ettikleri sorulmuştur. Annelerin genel cevabı ise her seferinde farklı metotlar kullanmak zorunda olduklarını, genelde bir ikinci seferde işe yaramadığını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan annelerin yarısından fazlası ise öğretmenin tutumu ve müfredatın sıkıcı olması çocukların öğrenme isteğini ve arzusunu yok ettiğinden bahsetmektedirler.

Bieling, Israeli, Smith ve Antony (2003) mükemmeliyetçilik düzeyi ve ders başarısı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Mükemmeliyetçilik düzeyleri yüksek olan öğrencilerin sınav öncesinde daha kaygılı olduklarını tespit etmişlerdir. Olumlu mükemmeliyetçilik sergileyenlerin ise sınavlardan önce ders çalışma davranışlarının bu durumdan etkilenmediğini araştırma sonucu bulmuşlardır.

Kawamura (2002) araştırmasında Asya Amerikalı anne babaların eğitim düzeyi Kafkas Amerikalı anne babalara oranla daha düşük çıkmıştır. Eğitim düzeyleri daha düşük olan Asya Amerikalı anne babalarda ise daha otoriter ve daha sert bir tutum gözlemlenmiştir.

Flett ve Hewitt (2002) tarafından yapılan bir araştırmada mükemmeliyetçilik, depresyon, anksiyete, stres ve sinir boyutları ölçekleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Kendine yönelik mükemmeliyetçilik ile depresyon ve anksiyete arasında yüksek ilişki çıkmıştır. Sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik ile depresyon, anksiyete, sosyal stres, sinir bastırımı ve dışa dönük sinir arasında yüksek ilişki çıkmıştır.

Kawamura(2002) anne-babanın çocuklara yaklaşımı ile mükemmeliyetçilik düzeylerini incelemiştir. Eleştirel tutum sergileyen anne-babaların çocuklarında mükemmeliyetçilik daha çok ortaya çıkmıştır. Özellikle olumsuz mükemmeliyetçilik ile otoriter tutum arasında ilişkiden bahsetmektedir.

Rice'in (1996) yapmış olduğu araştırmada ise olumsuz mükemmeliyetçilik sergileyen kişilerin anne babalarının olumlu mükemmeliyetçilik sergileyenlere göre daha talepkar ve eleştirel olduklarını ifade etmiştir

Mc Coach ve Del Siegle (2003) yapmış oldukları araştırmada üstün zekalı akademik başarısı yüksek ve düşük öğrencilerin motivasyon, benlik algısı, okula karşı tutum, öğretmene karşı tutum değişkenlerine göre fark gösterip göstermediklerine bakmışlardır. Üstün zekalı akademik başarısı düşük öğrencilerin akademik başarısı yüksek öğrencilere göre motivasyon düşük, okula karşı tutum daha negatif, benlik algısı daha düşük çıkmıştır.

3. BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırma modeli

Bu araştırma nicel ve nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak yapılandırılmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modeline göre yapılmıştır. İlişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmada 5, 6,7, ve 8. sınıfa devam eden akademik başarısı sınıf ortalamasının altında kalan ve akademik başarısı sınıf ortalamasının üzerinde olan üstün zekalı ortaokul öğrencilerininolumlu-olumsuz mükemmelliyetçilik düzeyleri ile algıladıkları anne-baba tutum düzeyleri cinsiyet, sınıf düzeyleri, akademik başarı ve anne eğitim düzeyine göre ilişkilendirilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılında üstün zekalı öğrencilerin öğrenim gördüğü özel bir okulda 5. 6. 7. 8. sınıflardan akademik başarısı ortalamasının üstündeki (n1: 30) ve altındakilerden (n2: 30) seçilen toplam 60 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubun 27si kız (14 sınıf ortalamasının altında, 13 sınıf ortalamasının üzerinde), 33ü erkek (16 sınıf ortalamasının altında 17 sınıf ortalamasının üzerinde) öğrenciden oluşmaktadır. Bu sınıflarda okuyan öğrenciler WISC-R ve Stanford-Binet Zeka testlerinde 130 ve üzeri puan alan öğrencilerden oluşmaktadır. Okul öğrencilerden WISC-R ve Stanford-Binet Zekatestinin yanı sıra dikkat, üretkenlik, görsel algı, düşünme becerileri gibi çalışmalarla öğrencileri seçmektedir. Üstün zekalı öğrenciler için ayrı sınıflar oluşturulmaktadır ve grupların oluşturulmasında aynı zeka seviyesinde olmalarına dikkat edilmektedir. Bu öğrencilere seviyelerine ve üstün zekalılıklarına uygun müfredat uygulanmaktadır (zenginleştirme, hızlandırma).

Çalışma grubu oluşturulurken genel akademik başarısı sınıf ortalamasının altında kalan ve üstünde olan öğrencilerin seçiminde öğrencilerin akademik not ortalamaları ve öğretmen görüşlerinden yararlanılmıştır. Öğrencilerin not ortalamasının yanı sıra öğretmenlerin görüşüne de başvurulmuştur. Buna göre akademik başarısı düşük ve yüksek olan öğrenci secimi için genel ortalamanın altında (A) ve üstünde (Ü) olmak kriteri dikkate alınmıştır. 5, 6, 7, 8.Sınıflardaüstün zekalı öğrencilerin not ortalamalarına ek olarak Öğretmen Görüşme Formunu da değerlendirerek 5, 6, 7, 8. Sınıflardan sınıf ortalamasının altında kalan 30 (14 kız, 16 erkek) öğrenci ve üzerinde kalan 30 (13 kız, 17 erkek) öğrenci belirlenmiştir.

Tablo 1. Üstün Zekalı Başarısı Sınıf Ortalamasının Altında ve Üzerinde Kalan Öğrencilerin Not Ortalamaları

	NOT ORTALAMASI	CİNSİYET	ÖĞRETMEN GÖRÜŞÜ (Ü-A)	SINIF	SINIF ORTALAMASI
1	72	K	A	5	95
2	80	K	A	5	95
3	75	E	A	5	95
4	77	E	A	5	95
5	74	E	A	5	95
6	79	E	A	5	95
7	100	E	Ü	5	95
8	100	E	Ü	5	95
9	100	E	Ü	5	95
10	95	E	Ü	5	95
11	99	E	Ü	5	95
12	100	K	Ü	5	95
13	100	K	Ü	5	95
14	82	K	A	6	90
15	75	K	A	6	90
16	70	E	A	6	90
17	79	E	A	6	90
18	75	E	A	6	90
19	80	E	A	6	90
20	99	K	Ü	6	90
21	100	K	Ü	6	90
22	99	K	Ü	6	90
23	94	E	Ü	6	90
24	100	E	Ü	6	90
25	99	E	Ü	6	90
26	100	E	Ü	6	90
27	99	E	Ü	6	90
28	80	K	A	7	92
29	75	K	A	7	92

30	72	K	A	7	92
31	73	K	A	7	92
32	78	E	A	7	92
33	70	E	A	7	92
34	90	E	Ü	7	92
35	92	E	Ü	7	92
36	100	E	Ü	7	92
37	98	K	Ü	7	92
38	96	K	Ü	7	92
39	99	K	Ü	7	92
40	100	K	Ü	7	92
41	78	K	A	8	97
42	76	K	A	8	97
43	80	K	A	8	97
44	75	K	A	8	97
45	79	K	A	8	97
46	74	K	A	8	97
47	81	E	A	8	97
48	85	E	A	8	97
49	73	E	A	8	97
50	76	E	A	8	97
51	80	E	A	8	97
52	75	E	A	8	97
53	98	K	Ü	8	97
54	95	K	Ü	8	97
55	99	K	Ü	8	97
56	98	K	Ü	8	97
57	100	E	Ü	8	97
58	100	E	Ü	8	97
59	98	E	Ü	8	97
60	90	E	Ü	8	97

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla, öğrencilerin not ortalamalarıyla Öğretmen Görüşme Formundan elde edilen veriler sonucu çalışma grubu belirlenmiştir. Öğretmenlerle akademik başarısı düşük ve yüksek öğrencilere yönelik öğretmen kanaatlerini almak amacıyla araştırmacı tarafından yapılandırılan “Öğretmen Görüşme Formu” kullanılmıştır. Uygulamada öğretmenlerle sınıf listesi üzerinden görüşülerek görüşme formunda belirtilen kriterlere göre ortalamanın altında ve üstünde akademik başarısı düşük ve yüksek olmak üzere iki gruba göre ayrılması istenmiştir. Çalışma grubu oluşturulurken “akademik başarı ortalamaları”

ve “Öğretmen Görüşme Formu” sonuçları birlikte değerlendirilmiştir. Çalışma grubunu oluşturduktan sonra bazı özelliklerini belirleyebilmek için “Kişisel Bilgi Formu” araştırmacı ve danışman tarafından hazırlanmıştır. Algılanan Anne-Baba tutumlarını belirleyebilmek için Kuzgun ve Eldeleklioğlu (1993) tarafından geliştirilmiş olan “Anne-Baba Tutumları Ölçeği”, mükemmeliyetçilik düzeyini belirlemek için Kırdök (2004) tarafından geliştirilen “Olumlu-Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği” kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu araştırmanın evrenini oluşturan öğrencileri çeşitli yönleri ile tanımak amacıyla araştırmacı ve danışman tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu 16 sorudan oluşmaktadır. Bu sorular araştırma kapsamında ele alınan bağımsız değişkenler ile ilgili bilgi sağlamaktadır. Bu formda cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, anne ve babanın eğitim durumu, gelir düzeyi, anne babanın medeni durumu ile ilgili sorulardan oluşmaktadır.

3.3.2. Algılanan Anne-Baba Tutum Ölçeği

Öğrencilerin algıladıkları anne-baba tutumlarını belirleyebilmek için Kuzgun (1972) tarafından geliştirilmiş daha sonra Kuzgun ve Eldeleklioğlu (1993) tarafından revize edilmiş olan anne-baba tutum ölçeği araştırmada kullanılmıştır. Ölçek üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar demokratik anne-baba tutumu, otoriter anne-baba tutumu ve koruyucu anne-baba tutumudur. Toplam soru sayısı 40 olup, alt boyutlarına dağılımı aşağıda verilmiştir.

Tablo 2. Anne-Baba Tutumlarının Alt Boyutları, Soru Sayısı ve Soru Numaraları

Tutum Ölçeği Alt Boyutları	Soru Sayısı	Soru Numaraları
Demokratik Tutum	15	1,2,6,7,13,14,15,20,21,22,29,30,36,37,39
Koruyucu Tutum	15	4,9,10,11,17,18,19,24,25,26,27,28,32,33,34
Otoriter Tutum	10	3,5,8,12,16,23,31,35,38,40

Öğrencilerden 5 basamaklı Likert ölçek tipine göre yapılandırılmış olan ölçekteki maddeleri derecelendirme yapmaları istenmiştir. Her madde için ölçek cevapları 1'den 5'e kadar şu şekilde derecelendirilmiştir: Hiç uygun değil (1), Çok az uygun (2), Kısmen uygun (3), Oldukça uygun (4), Tamamen uygun (5). Öğrencilerden bu seçeneklerden birini işaretlemeleri istenmiştir.

Anne-baba tutum ölçeğinin güvenilirliğinin iç tutarlık katsayıları; demokrat tutum için .89, koruyucu istekçi tutum için .82 ve otoriter tutum için .78 olarak bulunmuştur (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2005: 72).

3.3.3. Olumlu-Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği (OOMÖ)

Araştırmada üstün zekalı çocukların mükemmeliyetçilik düzeylerini belirlemek amacıyla Olumlu – Olumsuz mükemmeliyetçilik Ölçeği (OOMÖ) kullanılmıştır. Ölçek Kırdök (2004, 1) tarafından geliştirilen toplam 17 sorudan ve iki faktörden oluşmaktadır. Birinci faktörde bulunan 10 maddenin faktör yükleri .47 ile .64 arasında değiştiği, özdeğerlerinin 3.10 ve varyansın % 18.22'ini açıkladığı görülmüştür. İkinci faktörde bulunan 7 maddenin faktör yüklerinin .52 ile .64 arasında değiştiği, özdeğerlerinin 2.43 ve varyansın % 14.22'sini açıkladığı gözlenmiştir. Ölçeğin alt ölçekleri olan olumlu mükemmeliyetçilik ile olumsuz mükemmeliyetçilik arasında negatif yönde düşük bir ilişki ($r=-.19$, $p<.01$) bulunmaktadır.

Olumlu Mükemmeliyetçilik alt ölçeği Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .81; madde toplam puan korelasyonları .43 ile .55 arasında değişmektedir. Olumsuz Mükemmeliyetçilik alt ölçeği Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .78, madde toplam puan korelasyonları ise .48 ile .55 arasında değişmektedir. OOMÖ alt ölçeklerinin madde toplam korelasyonları, iç tutarlılık katsayılarının yeterli düzeyde olduğu görülmüştür.

Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayıları olumlu mükemmeliyetçilik alt ölçeği için .75; olumsuz mükemmeliyetçilik alt ölçeği için .78 olduğu bulunmuştur.

Tablo 3.Olumlu ve Olumsuz Mükemmeliyetçilik Madde Numaraları

Olumlu-olumsuz Mükemmeliyetçilik Alt Boyutları	Soru Sayısı	Soru Numarası
Olumlu Mükemmeliyetçilik	10	1,3,5,6,7,9,11,12,14,16
Olumsuz Mükemmeliyetçilik	7	2,4,8,10,13,15

Öğrenciler dört basamaklı likert tipi bir ölçeğe cevap vermişlerdir. Cevapları 1’den 4’e kadar şu şekilde derecelendirilmiştir: Hiç uygun değil (a), Bana bazen uygun (b), Bana genellikle uygun (c), Bana tamamen uygun (d). Öğrencilerden bu seçeneklerden birini işaretlemeleri istenmiştir (Kırdök, 2004, 1-2).

3.3.4. Öğretmen Görüşme Formu

Çalışma grubu oluşturulurken genel akademik başarısı sınıf ortalamasının altında kalan ve üstünde olan öğrencilerin seçiminde öğrencilerin akademik not ortalamaları ve öğretmen görüşlerinden yararlanılmıştır. Buna göre akademik başarısı düşük ve yüksek olan öğrenci secimi için genel ortalamanın altında ve üstünde olmak kriteri dikkate alınmıştır. Üstün zekalı öğrencilerin akademik başarı yada başarısızlıklarının akademik ortalamaya tam yansımayaacağı düşüncesiyle ek olarak öğretmen görüşme formuna müracaat edilmiştir. Görüşmeler öğretmenlerle yüz yüze yapılmış olup bu maksatla hazırlanan soru anketi yardımıyla kanaatleri alınmıştır. Görüşme anketinde öğrencilerin akademik başarıları düşük yada yüksek olmalarının derse katılım, motivasyon, ödevlerini düzenli ve istekli yapma, dikkat, öğrenme isteği ve sınıfa uyumkriterleri dikkate almaları istenmiştir. Akademik başarısı ortalamanın üstünde olanları “Ü”, altında olanları ise “A” ile işaretlemeleri istenmiştir.

Bu kriterlere göre motivasyonu düşük, derslere karşı ilgisiz, dikkati dağınık, ödev ve uygulamalarda başdan savmacı ve yüzeysel uygulamalar, derse katılıma isteksizlik öğretmen görüşüne göre akademik başarısı ortalamanın altındaki öğrencileri gösteren davranışlar olarak kabul edilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma Aralık-Ocak 2012-2013 tarihleri arasında yapılmıştır. Uygulama yapabilmek için okul idaresinden izin alınmıştır. Okuldaki rehber öğretmenlere bilgi

verilmiştir ve rehber öğretmenlerden uygulayıcı olarak yardım alınmıştır. Her uygulamadan önce araştırma konusu öğrencilere ifade edilmiştir ve katılım gönüllülüğe dayalı olduğu bildirilmiştir. Öğrencilerin cevaplamaları içtenlikle yapmaları için araştırmanın amacı, önemi, verilerin gizli tutulacağı ve kişisel bilgilerin gerekli olmadığı öğrencilere aktarılmıştır. Öğrencilerin cevaplama süresi yaklaşık 30 dakika sürmüştür. Aynı şekilde öğretmenlerin “Öğretmen Görüşme Formu”nu içtenlikle doldurmaları için araştırmanın amacı, önemi, verilerin gizli tutulacağı konusunda bilgi verilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 17.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotlar (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır.

Analizlerde parametrik testlerin mi yoksa non-parametrik testlerin mi kullanılacağına belirlenmesi amacıyla normallik ve varyansların eşitliği varsayımları test edilmiştir. Normalliğin sınanması amacıyla $n>30$ olduğundan Kolmogrov-Smirnov testi sonuçları incelenmiştir. Varyansların eşitliğinin sınanması amacıyla Levene testi sonuçları incelenmiştir. Olumlu olumsuz mükemmeliyetçilik düzeyleri ile algılanan anne baba tutumların (demokratik, koruyucu, otoriter) cinsiyet, sınıf düzeyi, akademik başarı ve anne eğitim düzeyi için bağımsız grup T-test, parametrik dağılımlarda tek yönlü ANOVA ve parametrik olmayan dağılımlarda Kruskal Wallis H analizleri kullanılmıştır. Alt ölçekler arasındaki ilişkiye bakmak amacıyla Spearman Sıra Farkları Korelasyon katsayısına bakılmıştır.

4. BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma problemin çözümü için, araştırmaya katılan öğrencilerden ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

4.1. Araştırmanın Alt Problemlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin anne-baba tutumlarıyla olumlu-olumsuz mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişki irdelenmiş, ayrıca anne-baba tutumları ile olumlu-olumsuz mükemmeliyetçiliğin bazı değişkenlere göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4. Alt Ölçeklerdeki Dağılımın Normalliğini Denetlemek Amacı ile Yapılan Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları

Alt Ölçekler	İstatistik	Sd	P
Olumlu Mükemmeliyetçilik	,136	60	,008
Olumsuz Mükemmeliyetçilik	,086	60	,200
Demokratik Tutum	,108	60	,079
Koruyucu Tutum	,130	60	,014
Otoriter Tutum	,119	60	,033

Tablo 4 incelendiğinde; Olumsuz mükemmeliyetçilik alt ölçeği ve Demokratik tutum alt ölçeği toplam puanlarının normal dağılım gösterdiği ($p>.05$), diğer alt ölçeklerin ise normal dağılım göstermediği ($p<.05$) görülmüştür.

4.2. Varyansların Eşitliği

Tablo 5. Alt Ölçeklerdeki Dağılımın Varyansların Eşitliğini Denetlemek Amacı ile Yapılan Levene Testi Sonuçları

Alt Ölçekler	f	P
Olumlu Mükemmelliyeçilik	1,141	,290
Olumsuz Mükemmelliyeçilik	,261	,612
Demokratik Tutum	,763	,386
Koruyucu Tutum	1,017	,317
Otoriter Tutum	,169	,683

Tablo 5 incelendiğinde; tüm alt ölçeklerde varyansların eşitliğinin sağlandığı görülmektedir. ($p>.05$)

Yapılan analizler sonucunda; Olumsuz mükemmelliyeçilik alt ölçeği ve Demokratik tutum alt ölçeği için parametrik testlerin, diğer ölçekler için non-parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir.

4.3. Olumlu ve Olumsuz Mükemmelliyeçilik ile Anne-Baba Tutumlarının Demografik Özelliklere göre Analizi

4.3.1. Olumlu- Olumsuz Mükemmelliyeçilik ile Anne-Baba Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Analizleri

Ölçekleri cevaplayan öğrencilerin 27'si kız, 33'ü erkektir.

4.3.1.1. Olumlu Mükemmelliyeçilik

Olumlu mükemmelliyeçiliğin cinsiyet değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla non-parametrik bir test olan Mann-Whitney U testi sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 6. Olumlu Mükemmeliyetçilik Alt Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\hat{a}_{sıra}$	U	z	p
Kız	27	24,96	674,00	296,000	-2,229	,026
Erkek	33	35,03	1156,00			

Tablo 6 incelendiğinde; olumlu mükemmeliyetçilik alt ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre erkekler lehine farklılık gösterdiği ve bu farklılığın istatistiksel olarak manidar olduğu görülmektedir.

4.3.1.2. Olumsuz Mükemmeliyetçilik

Olumsuz mükemmeliyetçiliğin cinsiyet değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla parametrik bir test olan bağımsız örneklem t-testi sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 6’da gösterilmektedir.

Tablo 7. Olumsuz Mükemmeliyetçilik Alt Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{x}	ss	t Testi		
				t	Sd	p
Kız	27	16,85	4,52	,003	58	,998
Erkek	33	16,84	4,22			

Tablo 7 incelendiğinde; olumsuz mükemmeliyetçilik alt ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak manidar bir fark göstermediği görülmektedir. [$t(58)=0,003$, $p>.05$].

4.3.1.3. Demokratik Tutum

Demokratik tutumun cinsiyet değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla parametrik bir test olan Bağımsız örneklem t-testi sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 7’de gösterilmektedir.

Tablo 8. Demokratik tutum Alt Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{x}	ss	t Testi		
				t	Sd	p
Kız	27	58,96	10,61	,780	58	,434
Erkek	33	56,69	11,65			

Tablo 8 incelendiğinde; demokratik tutum alt ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak manidar bir fark göstermediği görülmektedir. [$t(58)=0,780, p>.05$].

4.3.1.4. Koruyucu ve Otoriter Tutum

Koruyucu ve otoriter tutumun cinsiyet değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla non-parametrik bir test olan Mann-Whitney U testi sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 8’de gösterilmektedir.

Tablo 9. Koruyucu ve Otoriter Tutum Alt Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Aile Tutumu	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\hat{a}_{sıra}$	U	z	p
Koruyucu	Kız	27	35,37	955,00	296,000	-	,051
	Erkek	33	26,57	875,00			
Otoriter	Kız	27	32,24	870,50	314,000	-701	,483
	Erkek	33	29,08	959,50			

Tablo 9 incelendiğinde; hem koruyucu tutum hem de otoriter tutum alt ölçeklerinden elde edilen puanlarının cinsiyet değişkenine göre manidar bir farklılık göstermediği görülmektedir.

4.3.2. Olumlu- Olumsuz Mükemmeliyetçilik ile Anne-Baba Tutumlarının Akademik Başarı Değişkenine Göre Analizleri

4.3.2.1. Olumlu Mükemmeliyetçilik

Olumlu mükemmeliyetçiliğin akademik başarı değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla non-parametrik bir test olan Mann-Whitney U testi sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 9’da gösterilmektedir.

Tablo 10. Olumlu Mükemmeliyetçilik Alt Ölçeği Puanlarının akademik Başarı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\hat{a}_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Başarısız	30	27,60	828,00	363,000	-1,291	,197
Başarılı	30	33,40	1002,00			

Tablo 10 incelendiğinde; olumlu mükemmeliyetçilik alt ölçeği puanlarının akademik başarı değişkenine göre manidar bir farklılık göstermediği görülmektedir.

4.3.2.2. Olumsuz Mükemmeliyetçilik

Olumsuz mükemmeliyetçiliğin akademik başarı değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla parametrik bir test olan Bağımsız örneklem t-testi sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 10’da gösterilmektedir.

Tablo 11. Olumsuz Mükemmeliyetçilik Alt Ölçeği Puanlarının Akademik Başarı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

Gruplar	<i>N</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	<i>t</i> Testi		
				<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Başarısız	30	16,53	4,77	-,564	58	,575
Başarılı	30	17,16	3,87			

Tablo 11 incelendiğinde; olumsuz mükemmeliyetçilik alt ölçeği puanlarının akademik başarı değişkenine göre istatistiksel olarak manidar bir fark göstermediği görülmektedir. [$t(58)=-0,564, p>.05$].

4.3.2.3. Demokratik Tutum

Demokratik tutumun akademik başarı değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla parametrik bir test olan Bağımsız örneklem t-testi sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 11’de gösterilmektedir.

Tablo 12. Demokratik tutum Alt Ölçeği Puanlarının Akademik Başarı Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{x}	ss	t Testi		
				t	Sd	p
Başarısız	30	60,46	9,06	1,954	58	,056
Başarılı	30	54,96	12,46			

Tablo 12 incelendiğinde; demokratik tutum alt ölçeği puanlarının akademik başarı değişkenine göre istatistiksel olarak manidar bir fark göstermediği görülmektedir [$t(58)=1,954, p>.05$].

4.3.2.4. Koruyucu ve Otoriter Tutum

Koruyucu ve otoriter tutumun akademik başarı değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla non-parametrik bir test olan Mann-Whitney U testi sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 12’de gösterilmektedir.

Tablo 13. Koruyucu ve Otoriter Tutum Alt Ölçeği Puanlarının Akademik Başarı Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Aile Tutumu	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\hat{a}_{sıra}$	U	z	p
Koruyucu	Başarısız	30	32,70	981,00	384,000	-0,978	,328
	Başarılı	30	28,30	849,00			
Otoriter	Başarısız	30	29,82	894,50	429,500	-701	,761
	Başarılı	30	31,18	935,50			

Tablo 13 incelendiğinde; hem koruyucu tutum hem de otoriter tutum alt ölçeklerinden elde edilen puanlarının akademik başarı değişkenine göre manidar bir farklılık göstermediği ($p>0,05$) görülmektedir.

4.3.3. Olumlu- Olumsuz Mükemmeliyetçilik ile Anne-Baba Tutumlarının Sınıf Değişkenine Göre Analizleri

4.3.3.1. Olumlu mükemmeliyetçilik

Olumlu mükemmeliyetçiliğin sınıf değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla non-parametrik bir test olan Kruskal Wallis H testi sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 13'te gösterilmektedir.

Tablo 14. Olumlu Mükemmeliyetçilik Alt Ölçeği Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
5.sınıf	13	29,85			
6.sınıf	14	30,68	1,229	3	,746
7.sınıf	13	34,81			
8.sınıf	20	28,00			

Tablo 14 incelendiğinde; olumlu mükemmeliyetçilik alt ölçeği puanlarının sınıf değişkenine göre manidar bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p>.005$).

4.3.3.2. Olumsuz Mükemmeliyetçilik

Olumsuz mükemmeliyetçiliğin sınıf değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla parametrik bir test olan tek yönlü ANOVA sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 14'te gösterilmektedir.

Tablo 15. Olumsuz Mükemmeliyetçilik Alt Ölçeği Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

<i>f</i> , \bar{x} ve <i>ss</i> Değerleri				ANOVA Sonuçları					
Grup	<i>N</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
5.sınıf	13	16,3	5,23	G.Arası	53,097	3	17,699		
6.sınıf	14	15,6	5,09	G.İçi	1050,553	56	18,76	,943	,426
7.sınıf	13	18,3	3,88	Toplam	1103,650	59			
8.sınıf	20	17,1	3,27						

Tablo 15 incelendiğinde; olumsuz mükemmeliyetçilik alt ölçeği puanlarının sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak manidar bir fark göstermediği görülmektedir. ($p>0,067$).

4.3.3.3. Demokratik Tutum

Demokratik tutum puanlarının sınıf değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla parametrik bir test olan tek yönlü ANOVA sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 15’te gösterilmektedir.

Tablo 16. Demokratik Tutum Alt Ölçeği Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

<i>f</i> , \bar{x} ve <i>ss</i> Değerleri				ANOVA Sonuçları					
Grup	<i>N</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
5.sınıf	13	52,92	12,03	G.Arası	874,359	3	291,453		
6.sınıf	14	62,57	9,51	G.İçi	6473,825	56	115,604	2,521	,067
7.sınıf	13	60,92	9,92	Toplam	7348,183	59			
8.sınıf	20	55,35	11,18						

Tablo 16 incelendiğinde; demokratik tutum alt ölçeği puanlarının sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak manidar bir fark göstermediği görülmektedir ($p>0,067$).

4.3.3.4. Koruyucu ve Otoriter Tutum

Koruyucu ve otoriter tutumun sınıf değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla non-parametrik bir test olan Kruskal Wallis H testi sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 16’da gösterilmektedir.

Tablo 17. Koruyucu ve Otoriter Tutum Alt Ölçeği Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Sınıf Düzeyi	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Koruyucu tutum	5.sınıf	13	35,27	6,087	3	,107
	6.sınıf	14	37,29			
	7.sınıf	13	23,00			
	8.sınıf	20	27,53			
Otoriter tutum	5.sınıf	13	33,73	1,594	3	,661
	6.sınıf	14	32,68			
	7.sınıf	13	25,92			
	8.sınıf	20	29,85			

Tablo 17 incelendiğinde; hem koruyucu hem de otoriter tutum alt ölçekleri puanlarının sınıf değişkenine göre manidar bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0.05$).

4.3.4. Olumlu- Olumsuz Mükemmeliyetçilik ile Anne-Baba Tutumlarının Anne Eğitim Düzeyi değişkenine göre Analizleri

Tablo 18. Anne Eğitim Düzeyi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}
Lise ve Altı	29	48,3	48,3
Üniversite ve Üstü	31	51,7	51,7
Toplam	60	100	100

4.3.4.1. Olumlu Mükemmeliyetçilik

Olumlu mükemmeliyetçiliğin anne eğitim düzeyi değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla non parametrik bir test olan Mann-Whitney U testi sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 18’de gösterilmektedir.

Tablo 19. Olumlu Mükemmeliyetçilik Alt Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\hat{a}_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Lise ve Altı	29	32,31	937,00	397,00	-,779	,436
Üni. ve Üstü	31	28,81	893,00			

Tablo 19 incelendiğinde; olumlu mükemmeliyetçilik alt ölçeği puanlarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre manidar bir farklılık göstermediği görülmektedir.

4.3.4.2. Olumsuz Mükemmeliyetçilik

Olumsuz mükemmeliyetçiliğin anne eğitim düzeyi değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla parametrik bir test olan Bağımsız örneklem t-testi sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 19’da gösterilmektedir.

Tablo 20. Olumsuz Mükemmeliyetçilik Alt Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

Gruplar	<i>N</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	<i>t</i> Testi		
				<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Lise ve Altı	29	16,62	4,36	-,394	58	,695
Üni ve Üstü	31	17,06	4,35			

Tablo 20 incelendiğinde; olumsuz mükemmeliyetçilik alt ölçeği puanlarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak manidar bir fark göstermediği görülmektedir. [$t(58)=-,394, p>.05$].

4.3.4.3. Demokratik Tutum

Demokratik tutumun anne eğitim düzeyine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla parametrik bir test olan bağımsız örneklem t-testi sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 20’de gösterilmektedir.

Tablo 21. Demokratik tutum Alt Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{x}	ss	t Testi		
				t	Sd	p
Lise ve Altı	29	58,00	10,71	,189	58	,851
Üni. ve Üstü	31	57,45	11,73			

Tablo 21 incelendiğinde; demokratik tutum alt ölçeği puanlarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak manidar bir fark göstermediği görülmektedir. [$t(58)=0,198$ $p>.05$].

4.3.4.4. Koruyucu ve Otoriter Tutum

Koruyucu ve otoriter tutumun anne eğitim düzeyi değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla non-parametrik bir test olan Mann-Whitney U testi sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 21’de gösterilmektedir.

Tablo 22. Koruyucu ve Otoriter Tutum Alt Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Aile Tutumu	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\hat{a}_{sıra}$	U	z	p
Koruyucu	Lise ve A.	29	35,17	1020,00	314,00	-2,009	,045
	Üni ve Ü.	31	26,13	810,00			
Otoriter	Lise ve A.	29	34,45	999,00	335,00	-,701	,089
	Üni ve Ü.	31	26,81	831,00			

Tablo 22 incelendiğinde; anne eğitim düzeyi lise ve altında olan ailelerin koruyucu aile tutumu puanlarının daha yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel olarak manidar olduğu görülmektedir. Otoriter aile tutumu puanları arasındaki farkın ise istatistiksel olarak manidar olmadığı görülmektedir.

4.3.5. Olumlu- Olumsuz Mükemmeliyetçilik ile Anne-Baba Tutumlarının Arasındaki İlişki

Tablo 23. Alt Ölçekler Arasındaki İlişki

Spearman rho	Olumlu Mükemmeliyetçilik	Olumsuz Mükemmeliyetçilik	Demokratik Aile Tutumu	Koruyucu Aile Tutumu	Otoriter Aile Tutumu
Olumlu Mükemmeliyetçilik	1,00	-0,332**	0,362**	-0,185	- 0,327*
Olumsuz Mükemmeliyetçilik	-0,332**	1,00	- 0,429**	0,084	0,333*
Demokratik Aile Tutumu	0,362**	-0,429**	1,00	-0,333**	- 0,646*
Koruyucu Aile Tutumu	-0,185	0,084	- 0,333**	1,00	0,664*
Otoriter Aile Tutumu	-0,327*	0,333**	- 0,646**	0,664**	1,00

*p<0.05 düzeyinde anlamlı

**p<0.01 düzeyinde anlamlı

Alt ölçekler arasındaki ilişkiye bakmak amacıyla Spearman Sıra Farkları Korelasyon katsayısına bakılmıştır. Tablo 23'ye göre;

- Olumlu Mükemmeliyetçilik ile Demokratik Aile tutumu arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki vardır.
- Olumlu mükemmeliyetçilik ile Otoriter aile tutumu arasında negatif yönde orta düzeyde bir ilişki vardır.
- Olumsuz mükemmeliyetçilik ile demokratik aile tutumu arasında negatif yönde orta düzeyde ilişki vardır.
- Olumsuz mükemmeliyetçilik ile otoriter aile tutumu arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki vardır.
- Demokratik aile tutumu ile Otoriter aile tutumu arasında negatif yönde orta düzeyde ilişki vardır.
- Demokratik aile tutumu ile koruyucu aile tutumu arasında negatif yönde orta düzeyde ilişki vardır.
- Koruyucu aile tutumu ile Otoriter aile tutumu arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki vardır.

5. BÖLÜM: TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular araştırmanın hipotezleri doğrultusunda tartışılacak ve yorumlanacaktır. Üstün zekalı ortaokul öğrencilerin algılanan anne-baba tutumlarının alt boyutları ile olumlu – olumsuz mükemmelliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkilerin sonuçları tartışılacaktır. Algılanan anne – baba tutumlarının alt boyutlarının bazı değişkenlere göre anlamlı bir ilişki olup olmadığı ve olumlu – olumsuz mükemmelliyetçiliğin bazı değişkenlere göre anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenip, bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Araştırma bulguları olumlu mükemmelliyetçiliğin cinsiyet değişkenine göre değişip değişmediği incelenmiştir. Olumlu mükemmelliyetçilik alt ölçeği puanlarının cinsiyet değişkinine göre erkekler lehine farklılık gösterdiği ve bu farklılığın istatistiksel olarak manidar olduğu görülmektedir. Bu durum erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla olumlu mükemmelliyetçilik sergilediklerini ifade etmektedir.

Olumsuz mükemmelliyetçiliğin cinsiyet değişkenine göre değişip değişmediği incelendiğinde, istatistiksel olarak manidar bir fark göstermediği görülmektedir. Yani yapılan bu araştırmada olumsuz mükemmelliyetçilikte kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuç belki anne babaların sergiledikleri tutum öğrencileri çok fazla olumsuz mükemmelliyetçiliğe itmemektedir.

Algılanan anne-baba tutumlarında demokratik tutumun cinsiyet değişkenine göre değişip değişmediği incelendiğinde, puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak manidar bir fark göstermediği görülmektedir. Algılanan demokratik tutumun üstün zekalı kız veya erkek çocuklarda anlamlı bir fark

bulunmamıştır. Koruyucu ve otoriter tutumun cinsiyet değişkenine göre değişip değişmediğine bakıldığında, elde edilen puanlarının cinsiyet değişkenine göre manidar bir farklılık göstermediği görülmektedir. Kız ve erkek öğrencilerde algılanan koruyucu ve otoriter tutum arasında fark çıkmamıştır.

Elde edilen bulgunun literatür bilgileri ile benzerlik göstermektedir. Adler (2001) olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik arasında ortaya çıkan yaşam tarzı farklılıklarının nedeni olarak bireylerin aile ve çevrelerinden aldıkları tepkiler önemli bir belirleyici olduğunu belirtmektedir. Yapılan birçok araştırmada demokratik anne baba tutumu sergileyen ailelerin çocuklarının olumlu mükemmeliyetçilik düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Kırdök'ün (2009) yapmış olduğu araştırmada anne çocuk arasındaki ilişkinin daha çok sıcak, sevgi dolu, aralarında yoğun bir iletişim olan, ilgisizlik ve ihmal düzeyleri düşük olanlardan daha çok olumlu mükemmeliyetçilik gözlemlenmektedir. Kawamura'nın (2002) yapmış olduğu araştırmada mükemmeliyetçilik düzeyleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark çıkmadığını fakat karşılaştığı Asya Amerikalılar ile Kafkas Amerikalılar arasında ise Asya Amerikalılar (daha çok otoriter tutum sergiledikleri tespit edilmiştir) da olumsuz mükemmeliyetçilik anlamlı bir fark görülmüştür. Ashby-Rice (2002) yapmış olduğu bir araştırmada mükemmeliyetçiliğin düşük benlik algısıyla ilişkili olduğunu bulmuştur. Yani olumsuz mükemmeliyetçiliğin düşük benlik saygısı, olumlu mükemmeliyetçiliğin ise yüksek benlik saygısı ile ilişkili olduğu ortaya çıkarmıştır (al.y. Mısırlı-Taşdemir ve Özbay, 2004: 305). Rice (1996) anne baba tutumlarının mükemmeliyetçilik gelişiminde etkili olduğunu, yapmış olduğu araştırmada olumsuz mükemmeliyetçiler olumlu mükemmeliyetçilere göre ailelerinin daha çok eleştirdiği ve istek de bulunduğu görülmüştür.

Rimm (2006) de tutum olarak ise hangi tutumu uyguladıklarından ziyade anne babanın tutarlı olması daha çok önem arz ettiğini ifade etmiştir. Rimm'in (1988) yapmış olduğu bir başka araştırmada, okul öncesinde anne babaların neredeyse hepsi liberal bir tutum sergilediklerini, daha sonra ilkokulda sadece bir çiftin tutarlı bir tutumla çocuk eğitimine devam ettiğini, diğer anne babaların ise çocukları okula başladığında, birisi disiplini kuran diğeri de çocuğa karşı korumacı rolünü üstlenen olduğu gözlemlenmiştir. Davaslıgil'de (2011) bu noktaya parmak

basarak anne babaların üstün çocuklarına karşı tutarlı bir disiplin uygulamalarının önemini vurgulamaktadır.

Ablard ve Parker (1997) ailelerin çocuklarına karşı çok yüksek beklentide olmaları, çocuklarda olumsuz mükemmeliyetçilik gösterme oranı artırmakta olduğunu ifade ediyorlar. Flett ve Hewitt (2002) anne babaların çocukları için belirlediği yüksek hedefi çocukların gerçekleştirebilmek için gösterdikleri aşırı çaba ve ailelerin koşullu onayının olumsuz mükemmeliyetçiliğe neden olduğunun bulmuşlardır. Yani anne babalarının tutumları örneğin ilgisiz ve ihmalkar olmaları değil, yüksek beklentilerinin olması çocukları olumsuz mükemmeliyetçiliğe itmektedir.

Burada olumlu mükemmeliyetçilik erkekler lehine çıkması onların benlik algısının kızlara oranla yüksek olabileceği düşünülmektedir. Bu araştırmada olumlu mükemmeliyetçiliğin erkekler lehine fark göstermesi anne-babaların erkeklere kızlara oranla daha farklı bir tutum sergilemekte olabilmeleridir. Yukarıdaki araştırmada ise ailelerin üstün zekalı çocuklarından gerçekçi beklentilerde olmaları, hem kendilerinden hem de çocuklarından ulaşılamayacak yüksek hedefler belirlemedikleri sonucu çıkmaktadır.

Akademik başarı değişkenine bakıldığında olumlu mükemmeliyetçiliğin akademik başarı değişkenine göre değişip değişmediği incelendiğinde olumlu mükemmeliyetçilik alt ölçeği puanlarının akademik başarı değişkenine göre manidar bir farklılık göstermediği görülmektedir. Yani akademik başarısı düşük ve akademik başarısı yüksek öğrenciler arasında olumlu mükemmeliyetçilikte anlamlı bir fark çıkmamıştır. Aynı durum olumsuz mükemmeliyetçilik ve akademik başarı arasında da netice vermiştir. Olumsuz mükemmeliyetçiliğin akademik başarı değişkenine göre değişip değişmediği incelendiğinde, olumsuz mükemmeliyetçilik alt ölçeği puanlarının akademik başarı değişkenine göre istatistiksel olarak manidar bir fark göstermediği görülmektedir.

Algılanan demokratik tutumun akademik başarı değişkenine göre değişip değişmediğine bakıldığında demokratik tutum alt ölçeği puanlarının akademik başarı değişkenine göre istatistiksel olarak manidar bir fark göstermediği görülmektedir. Koruyucu ve otoriter tutumun akademik başarı değişkenine göre değişip değişmediği incelendiğinde, hem koruyucu tutum hem de otoriter tutum alt ölçeklerinden elde

edilen puanlarının başarı değişkenine göre manidar bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Üstün zekalı çocuk yetiştirirken anne babanın tutumu çok önemli olduğuna değinilmişti. Ailenin tutumu ve davranışları üstün çocukları akademik başarısını etkilemektedir, hatta akademik başarısını yükseltmekte ya da düşürmektedir. Ailevi ve çevresel desteği yeteri kadar alan çocuklar yeteneklerini keşfedebilir, üretkenliklerini artırabilirler ve kendilerini geliştirebilmektedirler. Üstün zekalı başarısız olan çocuklarda ise problemlerli bir aile yapısı gözlemlenmektedir. Rimm (1991) zeki fakat başarısız olan çocukların aile yapısında istikrarsızlık ve çatışma gözlemlendiğini ifade etmektedir.

Garn ve arkadaşları (2010) yaptıkları araştırmada annelerin üstün zekalı çocuklarını ders çalıştırmaya nasıl motive ettikleri sorulmuştur. Annelerin genel cevabı ise her seferinde farklı metotlar kullandıkları, bir yöntem işe yaradıysa bir başka zaman etkili olmayabilmektedir. Araştırmaya katılan annelerin yarıdan fazlası ise öğretmenin tutumu ve müfredatın sıkıcı olması çocukların öğrenme isteğini ve arzusunu yok ettiğinden bahsetmektedirler.

Mc Coach ve Del Siegle (2003) yapmış oldukları araştırmada üstün zekalı akademik başarısı yüksek ve düşük öğrencilerin motivasyon, benlik algısı, okula karşı tutum, öğretmene karşı tutum değişkenlerine göre fark gösterip göstermediklerine bakmışlardır. Üstün zekalı akademik başarısı düşük öğrencilerin akademik başarısı yüksek öğrencilere göre motivasyon düşük, okula karşı tutum daha negatif, benlik algısı daha düşük çıkmıştır.

Burada ki araştırmada alınan sonuçta ise aile tutumu ile başarı arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmamış olması, üstün zekalı çocukların akademik başarısında aile tutumu değil de diğer faktörlerin belki daha etkili olduğu düşünülmektedir. Yani onların akademik başarısında müfredat, öğretmenin tutumu ya da arkadaş çevresi, motivasyon, benlik algısı gibi faktörlerden biri yada birkaçı daha etkili olabilir.

Sınıf değişkenine bakıldığında olumlu mükemmelliyeçiliğin sınıf değişkenine göre değişip değişmediği incelendiğinde, olumlu mükemmelliyeçilik alt ölçeği puanlarının sınıf değişkinine göre manidar bir farklılık göstermediği görülmektedir. 5-8 sınıfları arasındaki üstün zekalı öğrencilerin olumlu mükemmelliyeçiliğin, öğrencilerin sınıflarına göre bir fark göstermediği ortaya çıkmıştır. Aynı durum olumsuz mükemmelliyeçilik ile sınıf değişkeni arasında sonuç vermiştir. Olumsuz mükemmelliyeçiliğin sınıf değişkenine göre değişip değişmediği incelenmiştir ve olumsuz mükemmelliyeçilik alt ölçeği puanlarının sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak manidar bir fark göstermediği görülmektedir.

Demokratik, koruyucu ve otoriter tutum puanlarının sınıf değişkenine göre değişip değişmediği incelendiğinde, demokratik tutum alt ölçeği puanlarının sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak manidar bir fark göstermediği görülmektedir.

Literatüre bakıldığında Siegle ve Schuler'in (2000) araştırmasında sınıf seviyesi yükseldikçe olumsuz mükemmelliyeçilik düzeyinin arttığını bulmuşlardır. Diğer taraftan Bencik'in (2006) araştırmasında yaş ve sınıf düzeyi öğrencilerin mükemmelliyeçilik düzeylerine etki etmediğini bulmuştur.

Bu araştırmada da öğrencilerin mükemmelliyeçilik düzeyleri sınıfa göre fark arz etmediği, bu durumun ise üstün zekalılarda sınıf değişkeninin mükemmelliyeçilik durumlarında etkili olmadığı tespit edilmiştir.

Anne eğitim düzeyine bakıldığında olumlu mükemmelliyeçiliğin anne eğitim düzeyi değişkenine göre değişip değişmediği incelendiğinde, olumlu mükemmelliyeçilik alt ölçeği puanlarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre manidar bir farklılık göstermediği görülmektedir. Olumsuz mükemmelliyeçiliğin anne eğitim düzeyi değişkenine göre değişip değişmediği incelendiğinde, olumsuz mükemmelliyeçilik alt ölçeği puanlarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak manidar bir fark göstermediği görülmektedir.

Demokratik tutumun anne eğitim düzeyi değişkenine göre değişip değişmediği incelendiğinde, demokratik tutum alt ölçeği puanlarının anne eğitim

düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak manidar bir fark göstermediği görölmektedir.

Koruyucu ve otoriter tutumun anne eğitim düzeyi değişkinine göre değişip değişmediği incelendiğinde, anne eğitim düzeyi lise ve altında olan ailelerin koruyucu aile tutumu puanlarının daha yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel olarak manidar olduğu görölmektedir. Otoriter aile tutumu puanları arasındaki farkın ise istatistiksel olarak manidar olmadığı görölmektedir.

Literatür incelendiğinde anne babanın eğitim düzeyi düştükçe mükemmelliyetçilik düzeyi artış gösterdiği yönünde bir görüş hakim.

Kawamura (2002) araştırmasında Asya Amerikalı anne babaların eğitim düzeyi Kafkas Amerikalı anne babalara oranla daha düşük çıkmıştır. Eğitim düzeyleri daha düşük olan Asya Amerikalı anne babalarda ise daha otoriter ve daha sert bir tutum gözlemlenmiştir. Asya Amerikalıların çocuklarında ise Kafkas Amerikalı çocuklara oranla olumsuz mükemmelliyetçilik daha yüksek gözlemlenmiştir.

Mükemmelliyetçilik ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkiye de bakılmıştır. Olumlu mükemmelliyetçilik ile demokratik tutum arasında pozitif ilişki, koruyucu ve otoriter tutum arasında ise negatif ilişki görölmüştür. Olumsuz mükemmelliyetçilik ile demokratik tutum arasında negatif, otoriter tutum arasında ise pozitif ilişki bulunmuştur.

Daha önce yapılan araştırmalarda eleştirel tutum sergileyen anne-babaların çocuklarında mükemmelliyetçilik daha çok ortaya çıkmaktadır (Kawamura, 2002). Flett (1995) de olumsuz mükemmelliyetçilik ile otoriter tutum arasında ilişkidenden bahsetmektedir. Rice'in (1996) araştırmasında ise olumsuz mükemmeliyetçilik sergileyen kişilerin anne babalarının olumlu mükemmeliyetçilik sergileyenlere göre daha talepkar ve eleştirel olduklarını ifade etmiştir (al.y. Kawamura, 2002).

6. BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Araştırmanın sonucunda üstün zekalı erkek öğrencilerin olumlu mükemmeliyetçilik düzeyleri üstün zekalı kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Olumsuz mükemmeliyetçilikte cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Üstün zekalı öğrencilerin mükemmeliyetçilikte sınıf değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Akademik başarı ile mükemmeliyetçilik düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Algılanan anne baba tutumunun alt ölçekleri olan demokratik, koruyucu ve otoriter tutumun cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Üstün zekalı öğrencilerin demokratik, koruyucu ve otoriter tutum ile sınıf değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Anne baba tutumları ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Anne baba tutumları ile anne eğitim düzeyi incelendiğinde, eğitim düzeyi lise altında olan annelerde koruyucu aile tutumu puanlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Alt ölçekler arasındaki ilişkiye bakmak amacıyla korelasyon katsayısına bakıldığında olumlu mükemmeliyetçilik ile demokratik tutum arasında pozitif, otoriter tutum arasında negatif ilişki çıkmıştır. Olumsuz mükemmeliyetçilik ile demokratik tutum arasında negatif, otoriter tutum arasında ise pozitif yönde anlamlı ilişki çıkmıştır.

6.2. Öneriler

Bu bölümde araştırma bulgularından yararlanılarak çeşitli önerilerde bulunmaktadır. Bu bulgulardan yola çıkılarak şu önerilerde bulunulabilir:

6.2.1. Araştırma Bulgularına Yönelik Öneriler

1. Eğitim düzeyi düşük olan ailelerde koruyucu tutum daha sık görölmektedir. Rehber öğretmen ailelerle görüşerek anne-baba tutumunun çocukta ileride nasıl bir etki bıraktığı konusunda bilgilendirme yapılmalıdır.
2. Olumlu mükemmeliyetçilik erkeklerde kızlara göre daha yüksek çıkmıştır. Rehber öğretmen olumlu mükemmeliyetçilik düzeyinin üstün yetenekli kız öğrencilerinde de yüksek olması konusunda danışmanlık yapmalıdır. Bu konuda da aileler bilgilendirilmelidir.
3. Üstün zekalı öğrenciler genel itibariyle özel okullarda eğitim görmektedirler. Bu okullar özellikle üstün zekalı başarısı düşük olan öğrencilerin tespiti ve onlara yönelik çalışma konusunda ayrı bir eğitim sunmalıdırlar.

6.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırma üstün zekalı ortaokul öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Benzer bir araştırma ilkokul ve lisedeki üstün zekalı öğrencilere de yapılabilir.
2. Bu alanda daha kapsamlı araştırmalara ihtiyaç olduğu görölmüştür. Üstün zekalıbaşarısız öğrencilerin olumlu-olumsuz mükemmeliyetçilik düzeyleri ve algıladıkları anne-baba tutumu arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Akademik başarısızlık nedenlerinden olan diğer faktörlerle de çalışmaların yapılması önerilebilir.
3. Bu çalışmaya benzer bir çalışma daha geniş evreni kapsayacak şekilde de yapılabilir.
4. Bu çalışmada üstün zekalı akademik başarısı düşük öğrenciler normal zekaya sahip başarılı ve başarısız öğrencilerle de karşılaştırılıp farklı değişkenler incelenebilir.

KAYNAKÇA

Ablard, Karen ve Wayne Parker. "Parents' Achievement Goals and Perfectionism in Their Academically Talented Children." *Journal of Youth and Adolescence*, 26 (6), (1997): 651-667.

Adler, Alfred. *Yaşamın Anlam ve Amacı*, (Çev. Kamuran Şipal), 7. Baskı, İstanbul: Say Yayınları. 2004.

Adler, Alfred. *Psikolojik Aktivite, Üstünlük Duygusu ve Toplumsal İlgi*, (Çev. B.Çorakçı), İstanbul: Say Yayınları, 2001.

Alisinaoğlu, Fatma. "Çocukların Denetim Odağı ile Algıladıkları Anne Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), (2003): 97-106.

Ashby, Jeffrey S.ve Kenneth G. Rice. "Perfectionism, Dysfunctional Attitudes, and Self-Esteem: A Structural Equations Analysis." *Journal of Counseling and Development*, 80 (2), (2002): 197-204.

Ataman, Ayşegül. "Üstün Zekalı ve Özel Yetenekli Çocuklar. (Ed. Şirin Ruhi, Adnan Kulaksızoğlu, Ahmet Bilgili), *Üstün Yetenekli Çocuklar: Seçilmiş Makaleler Kitabı*, Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Yayın Dizisi: 1. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 63, 1. (2004): 155-168.

Autonomous Learner Model <http://presentlygifted.weebly.com/autonomous-learner-model.html>. (09.01.2014'te ziyaret edilmiştir.)

Battle, J.S. "Why Bright Kids Fail: Helping the Underachiever". <http://www.writeaction.com/show.cfm?ID=221>. (13.01.2014'te ziyaret edilmiştir.)

Betts, George, "Autonomous Learner Model for the Gifted and Talented" http://nmgifted.org/uploads/2/8/2/3/2823338/autonomous_learner_model.pdf. (09.01.2014'te ziyaret edilmiştir.)

- Bieling, P.; Anne Israeli; Jennifer Smith ve Martin Antony. "Making the grade: the behavioural consequence of perfectionism in the classroom." *Personality and Individual Difference*, 35 (1), (2003): 163-178.
- Böhm, Julia. *Motivationsschwierigkeiten im Schulunterricht – Das Schicksal einiger Hochbegabter unter Einbeziehung des Phaenomens "Underachievement"*. Norderstedt: Grin Verlag, 2012.
- Butler-Por, N. "Underachieving Gifted Students." (Ed. Heller, K.A.; Mönks F.J.; Sternberg, R.J.; Subotnik, R.F). *International Handbook of Giftedness and Talent*, Oxford: Pergamon Press. (1993): 649-668.
- Çağlar, Doğan. "Üstün Zekalı Çocukların Özellikleri". (Ed. Kulaksızoğlu, Adnan; Şirin, Ruhi Mustafa ve Bilgili, Ahmet Emre). *Üstün Yetenekli Çocuklar. Seçilmiş Makaleler Kitabı*. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Yayın Dizisi: 1. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 63, I.(2004): 111-125.
- Cenkseven, F. ve O. Kırdök. "Öğrencilerin Olumlu-Olumsuz Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Anne-Çocuk İlişisini Algılamaları Açısından İncelenmesi." *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 5 (2), (2009): 263-274.
- Chamrad, Diana ve Nancy Robinson. "Parenting the Intellectually Gifted Preschool Child." *Topic in Early Childhood Special Education*. 6.(1986): 74-87.
- Colangelo, N. ve S. Assouline. "Counseling Gifted Students." (Ed. Heller, K.A.; Mönks, F.J.; Sternberg, R.J. ve Subotnik, R.F). *International Handbook of Giftedness and Talented*. Oxford: Pergamon Press. (2000): 595-604.
- Colangelo, N.; Barbara Kerr ve Paula Christensen. "A Comparison of Gifted Underachievers and Gifted High Achievers" *Gifted Child Quarterly*, 37, (1993): 155-160.
- Council of Curriculum, Examination and Assessment (CCEA). *Gifted and talented children in (and out of) the classroom, A Report for the Council of Curriculum, Examination and Assessment (CCEA)*, 2006.
- Davaslıgil, Ümit. "Üstün Yetenekli Çocuklara Sahip Ailelere Bazı Öneriler. 2011, 1-7. <http://www.tacved.org/wp->

content/uploads/Makaleler/Makale_UYCSahipAilelereBaziOneriler.pdf

(12.03.2014'te ziyaret edilmiştir.)

Davis, Gary ve Silvia Rimm. *Education of the Gifted and Talented*. Boston: Pearson Education. 2004.

Dwairy, Marwan. "Parenting Styles and Mental Health of Arab Gifted Adolescents." *Gifted Child Quarterly* 48: 2,(2004): 275-286.

ERİC Development Team. How Parents Can Support Gifted Children. ERİC Digests, 1992. www.eric.ed.gov. (17.01.2014'te ziyaret edilmiştir.)

Eldeleklioğlu, Jale. *Karar Stratejileri ile Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara, 1996.

Eldeleklioğlu, Jale. "Çocuklarda Özgüven Gelişimi," Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24 (2). (2004): 111-112.

Eckerle, G. "Zur Arbeitsweise der ersten Sonderschule für hochbegabte Scholverweigerer,"(Ed. Özbf)CD des özbf anlässlich des 5.özbf-Kongresses in Salzburg, 2007.

Erziehungsstile.

<http://www.kindererziehung.com/Paedagogik/Erziehungsstile/Demokratischer-Erziehungsstil.php>. (10.03.2014'te ziyaret edilmiştir.)

Fels, Christian. *Identifizierung und Förderung Hochbegabter in den Schulen der Bundesrepublik Deutschland*. Bern: Verlag Paul Haupt, 1999.

Flett, G. ve L. Hewitt. "Perfectionism in Children and Their Parents, A Developmental Analysis Perfectionism: Theory, Research and Treatment," Washington DC: American Psychological Association. (2002): 89-132.

Gardner, Howard, "American Psychologist and Educator, Human Intelligence,"<http://www.intelltheory.com/gardner.shtml>. (12.03.2014'te ziyaret edilmiştir.)

- Garn, Alex; Michael Matthews ve Jennifer Jolly. "Parental Influences on the Academic Motivation of Gifted Students: A Self-Determination Theory Perspective." *Gifted Child Quarterly*, 54 (4), (2010): 263-272.
- Geschwister-Scholl-Gymnasium. http://www.gsg-mk.de/sp_main.htm. (22.12.2013'te ziyaret edilmiştir.)
- Greenspon, Thomas. "The Gifted Self: It's Role in Development and Emotional Health." *Roeper Review*, 20 (3), (1998): 162-167.
- Greiten, S. "SoBeg – Einblicke in den Schulversuch Sonderpädagogische Begabengruppen als Chance für die Beschulung von Underachievern in einer Regelschule," (Ed. Özbf). CD des özbf (2007) anlässlich des 5. özbf-Kongresses in Salzburg, 2007.
- Groensmit, M. "Das PEP-Projekt," (Ed. Özbf). CD des özbf (2007) anlässlich des 5. özbf-Kongresses in Salzburg, 2007.
- Hökelekli, Hayati ve Turgay Gündüz. "Üstün Yetenekli Çocukların Karakter Özellikleri ve Değerler Eğitimi". (Ed. Kulaksızoğlu, Adnan; Ruhi Mustafa Şirin ve Bilgili, Ahmet Emre). *Üstün Yetenekli Çocuklar: Bildiriler Kitabı*. Çocuk Vakfı Yayınları, (2004): 131-144.
- Johansson, Kajsa. "Wenn die Hochbegabung unsichtbar bleibt - Das Phänomen Underachievement," http://www.jugendaktiv.org/media/pdf/literatur/Johansson_Underachievement_2010.pdf. (21.12.2013'te ziyaret edilmiştir.)
- Joyce VanTassel-Baska ve Susannah Wood. "Myths about Gifted Students", *Digest of Gifted Research*, <http://tip.duke.edu/node/934>. (12.12.2013'te ziyaret edilmiştir.)
- Kawamura, Kathleen Y.; O. Randy Frost ve Morton Hartz. "The relationship of perceived parenting styles to perfectionism." *Personality and Individual Differences*, 32, (2002): 317-327.
- Kırdök, O. "Olumlu ve Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği Geliştirme Çalışması", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2004.

- Kulaksızoğlu, Adnan. Ergenlik Psikolojisi (5.Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi, 2002.
- Kuzgun, Yıldız ve Jale Eldeleklioğlu. Anne-Baba Tutumları Ölçeği. (Ed. Yıldız Kuzgun ve Feride Bacanlı).*PDR’de kullanılan Ölçekler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2005.
- Maccoby, E. “Socialization and Developmental Change,” *Child Development*, 55 (2), (1984): 317-328.
- McCoach, D. Betsy ve Del Siegle. “The school Attitude Assessment SurveRevised: A new instrument to identify academically able students who underachieve,” *Educational and Psychological Measurement*, 63 (3), (2003): 414-429.
- McCoach, D. Betsy ve Del Siegle. “Faktors That Differentiate Underachieving Gifted Students From High-Achieving Gifted Students.” *Gifted Child Quarterly*, 47, (2003): 144-154.
- Meyer, D. Hochbegabung – Schulleistung – Emotionale Intelligenz. Eine Studie zu pädagogischen Haltungen gegenüber hochbegabten „underachievern“ In. Hochbegabte: Individuum – Schule. Band 4. Dissertation, Köln: Münster-Hamburg-London Literaturverlag. 2002.
- Milli Eğitim Bakanlığı. *Bilim Sanat Merkezleri Yönergesi*, Mart 2009/2618 http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2593_0.html. (06.01.2014’te ziyaret edilmiştir.)
- National Association for Gifted Children, “Common Myths in Gifted Education,” <http://www.nagc.org/commonmyths.aspx>.(12.12.2013’te ziyaret edilmiştir.)
- Neubauer, A. “Begabung und Underachievement. (Ed. news&science) *Begabtenförderung und Begabungsforschung*. Özbf. Oberndorf: Laber Druck. 2007
- Oswald – von –Nell- Breuninger – Schule. (2007). <http://www.nellbreuningschule.de/cms/>. (22.12.2013’te ziyaret edilmiştir.)
- Özsoy, Yahya; Mehmet Özyürek ve Süleyman Eripek. *Özel Eğitime muhtaç Çocuklar – Özel Eğitime Giriş*. Ankara: Karatepe Yayınları, 2001.

- Peters, W. vd. "Underachievement in Gifted Children and Adolescents: Theory and Practice." (Ed. Heller, K.A.; Mönks, F.J.; Sternberg, R.J. ve Subotnik, R.F.). *International Handbook of Giftedness and Talent*. Oxford: Pergamon Press. (2000): 609 – 620.
- Reis, S. M. ve D. B. McCoach. "The underachievement of gifted students: What do we know and where do we go?" *Gifted Child Quarterly*, 44, (2000): 152-170.
- Reis, S."Underachievement for some – Dropping out with dignity for others," *Gifted Education Communicator*, 29 (1), 1, (1998): 19-24.
- Renzulli, Joseph S. ve Linda H. Smith. "Learning Style Preferences: A Practical Approach for Classroom Teachers," *Theory into Practice*, 23 (1), (1984): 44-50.
- Renzulli, Joseph S.;Linda H. Smith ve Sally M. Reis. "Curriculum Compacting: An Essential Strategy for Working with Gifted Students," *The Elementary School Journal*, 82 (3), (1982): 185-194.
- Riegler, W. "Wie ein Fels in der Brandung,"(Ed. Gewerkschaft Öff. Dienst). St. Pölten: NÖ Pressehaus, 2006
- Rimm, S. "Underachievement and superachievement: Flip sides of the same psychological coin," (Ed. N. Colangelo ve G. A. Davis). *Handbook of Gifted Education*. Boston: Allyn and Bacon. (2003):328-343.
- Rimm, S. ve Barbara Lowe. "Family Enviroments of Underachieving Gifted Students" *Gifted Child Quarterly*, 32, (1988): 353-359.
- Rimm, S. *When Gifted Students Underachieve – What You Can Do About It*. Texas: Prufrock Press, 2006.
- Rost, Detlef. "Intelligenz – Ausserirdische haben sie vielleicht auch." *Frankfurter Allgemeine Feuilleton*, 18.02.2010.
<http://www.faz.net/aktuell/feuilleton/buecher/rezensionen/sachbuch/detlef-h-rost-intelligenz-ausserirdische-haben-sie-vielleicht-auch-1943114.html>.
 14.03.2014'te ziyaret edilmiştir.)

- Rost, Detlef. "Intelligenz, Etageen," <http://www.etageen.com/archive/287384/Intelligenz-Interview-mit-Prof.-Dr.-Detlef-H.-Rost.html>. (06.01.2014'te ziyaret edilmiştir.)
- Rost, Detlef . "Underachievement aus psychologischer und paedagogischer Sicht – Wie viele Underachiever gibt es tatsaechlich?" (Ed. news & science). *Begabtenförderung und Begabtenforschung, ÖZBF*, 15, (2007): 8-9.
- Rost, Detlef. "Notwendige Klarstellung zur Diskussion um Hochbegabung und Hochbegabte." (Ed. A. Ziegler; T. Fitzner; H. Stöger ve T. Müller).*Beyond Standards. Hochbegabtenförderung weltweit – frühe Förderung und Schule*. Bad Boll: Akademie multimedia 4 CD-ROM. 2006.
- Sak, Uğur. *Üstün Zekalılar: Özellikleri, Tanılanmaları, Eğitimleri*. Ankara: Maya Akademi, 2010.
- Schuler, Patricia A. "Perfectionism and Gifted Adolescents." *Journal of Secondary Gifted Education*, 11 (4), (2000):183-197.
- Schmid. G. "Von der Begabtenförderung zur Begabungsförderung." *Journal für Begabtenförderung*, 1, (2002): 6-11.
- Sezer, Özcan ve Vuslat Oğuz. "Üniversite Öğrencilerinde Kendilerini Değerlendirmelerin Ana Baba Tutumları ve Bazı Sosyo Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi," *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18/3. (2010): 743-758.
- Siegle, Del ve Patricia Schuler. "Perfectionism Differences in Gifted Middle School Students." *Roeper Review*, 23 (1), (2000):39-51.
- Silverman, Linda Kreger. "The moral sensitivity of gifted children and the evolution of society" *Roeper Review*, 17 (2), (1994): 1-15.
- Silverman, Linda Kreger, "Perfectionism: the Crucible of Giftedness." *Gifted Education International*, 23, (2007): 233-245.
- Silvermann, Linda Kreger. "Why We Use the Stanford-Binet (Form L-M)" http://www.gifteddevelopment.com/What_is_Gifted/sblm.htm. (10.11.2013'te ziyaret edilmiştir.)

Silverman, Linda Kreger. "Perfectionism: the Crucible of Giftedness." *Advanced Development*, 8, (1999): 47-61.

Slaney, Robert B. vd. "The Revised Almost Perfect Scale." *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 34 (3), (2001): 130-146.

Snowden, Peggy ve Linda Christian. "Parenting the young gifted Child: Supportive behaviours." *Roeper Review*, 21 (3), (1999): 215-221.

Stahl, J. "mBET: Begabungen erkennen und fördern" (Ed. Österreichisches Zentrum für Begabtenförderung und begabtenforschung). 34 (2), (2013): 24-26.

Stamm, Margrit. *Wege zur Erziehungskompetenz*.

<https://twitter.com/MargritStamm/status/400677351723237376>.

(19.01.2014'te ziyaret edilmiştir.)

Stoeger, Joachim ve Franziska Stoeger. "Domains of perfectionism: Prevalence and relationship with perfectionism, gender and satisfaction with life." *Personality and Individual Differences*, 46 (4),(2009): 530-535.

Şimşek, Cengiz.

<http://www.cengizsimsek.com/main/component/option/frontpage/content/209/ustun-zekalilarin-egitiminde-yabanci-tecrubesi>. (12.12.2013'te ziyaret edilmiştir.)

Şimşek, Cengiz.

<http://www.cengizsimsek.com/main/component/option/frontpage/content/168/ustun-zekalilarin-egitimi-ozel-olmali>. (12.12.2013'te ziyaret edilmiştir.)

Trautmann, Thomas. *Einführung in die Hochbegabtenpaedagogik*. Berlin: Schneider Verlag, 2005.

Tire, Yusuf. *Ön Ergenlerde Olumlu ve Olumsuz Mükemmelliyetçilik İle Algılanan Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2011.

Üstün ZekalılarEnstitüsü. <http://www.ustunzekalilar.org/egitim-programlari/makaleler/356-sosyal-%C3%A7evrenin-%C3%BCst%C3%BCn->

[yetenekli-%C3%A7ocu%C4%9Fa-baki%C5%9Fi.html](#). (18.01.2014'te ziyaret edilmiştir.)

Üstün Zekalılar Enstitüsü. "Üstün Zekalılar Sıkça Sorulan Sorular,"<-
<http://www.ustunzekalilar.org/egitim-programlari/makaleler/176-ustun-zekalilar-sikca-sorulan-sorular.html>. (10.11.2013'te ziyaret edilmiştir.)

Wilhelm, Ursula. "Underachiever – Wer nichts leistet, ist nicht begabt?"
Sozialpsychologie Tirol Newsletter, 6, (2009): 1-5.

Ziegler, Albert. *Hochbegabung*. München: Ernst Reinhardt Verlag, 2008.

Ziegler, Albert ve Heidrun Stoeger. "Diagnostik selbstregulierten Lernens mit dem FSL-7." <http://www.psychology.uni-erlangen.de/mitarbeiter/ziegler/publikationen/Publikation09.pdf>. (21.12.2013'te ziyaret edilmiştir.)

Ziegler, Albert ve Heidrun Stoeger. "Begabtenförderung aus einer systematischen Perspektive,"<http://www.psychology.uni-erlangen.de/mitarbeiter/ziegler/publikationen/Publikation07.pdf>. (01.02.2014'te ziyaret edilmiştir.)

EKLER

EK 1- Kişisel Bilgi Formu

EK 2- Anne-Baba Tutum Ölçeği

EK 3- Olumlu-Olumsuz Mükemmelliyetçilik Ölçeği

EK 4- Öğretmen Görüşme Formu

EK 1

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sevgili Öğrenciler,

Bu ölçekler bilimsel bir araştırma için kullanılacaktır. Lütfen tüm soruları dikkatlice okuyarak size uygun olan yanıtları işaretleyin. Soruları boş bırakmamaya ve aynı soruya birden fazla işaret koymamaya özen gösterin.

Teşekkür ederiz.

1. Cinsiyetiniz:

- Kız Erkek

2. Yaşınız:

- 11 12 13 14 15

3. Sınıfınız:

6. sınıf 7. Sınıf 8. Sınıf

4. Kardeş sayınız:

- 0 1 2 3
 4'ten fazla

5. Kaçınıcı çocuksunuz?

- İlk Son Ortanca
 Ortancalardan biri

6. Annenizin yaşı:

- 26—30 41—46
 31—35 46—...
 36—40

7. Babanızın yaşı:

- 26—30 41—46
 31—35 46—...
 36—40

8. Annenizin öğrenim durumu:

- Okuryazar değil
 İlköğretim mezunu
 Lise mezunu
 Üniversite mezunu
 Yüksek öğrenim mezunu

9. Babanızın öğrenim durumu:

- Okuryazar değil
 İlköğretim mezunu
 Lise mezunu
 Üniversite mezunu
 Yüksek öğrenim mezunu

10. Annenizin mesleği:

.....

11. Babanızın mesleği:

.....

12. Ailenizin aylık geliri:

- 1000 TL altı
- 1000 - 2000 TL
- 2000 - 3000 TL
- 3000 - 4000 TL
- 4000 - TL

13. Anne ve babanızın yaşama durumu:

Anneniz

- Yaşıyor
- Vefat etti

Babanız

- Yaşıyor
- Vefat etti

14. Anne ve babanızın birlikte yaşama durumu

- Birlikte yaşıyoruz
- Ayrılar/ben annemle yaşıyorum
- Ayrılar/ben babamla yaşıyorum
- Ayrılar/ben akrabalarımınla yaşıyorum

15.Okulun dışında başka bir eğitime gidiyor musun?

- BİLSEM
- Müzik
- Dans
- Dil
- Özel merkez
- Diğer.....
- Özel ders
- Resim
- Spor
- Satranç
- Go

16.Seni BİLSEM'e kim yönlendirdi?

- Sınıf öğretmenin
- Rehber öğretmenin
- Anne-baban
- Diğer.....

ANA-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ (ABTÖ)

Size ana babalarının çocuklarını hangi yöntemlerle eğittiğini, çocuklarına toplumsal davranışlar kazandırırken nasıl davrandığını ifade eden cümlelerden oluşan bir liste verilmiştir. Sizden istenen, bu cümleleri okuyup bunların annenizin ya da babanızın sizi eğitirken genellikle benimsediği davranışlara ne derece benzediğini, onların tutumuna ne kadar uyduğunu düşünerek cevap kağıdınızdaki seçeneklerden uygun bulduğunuzu işaretlemenizdir.

1. Hiç uygun değil 2.Çok az uygun 3.Kısmen uygun 4.Oldukça uygun 5.Tamamen uygun

Cevaplarınızla içten davranmaya çalışınız. Çünkü cevaplarınız araştırma amacı ile kullanılacak, hiçbir kurum ya da şahsa bildirilmeyecektir. Sonucu öğrenmek isterseniz size açıklama yapılacaktır.

1) Bana her zaman güven duygusu vermiş ve beni sevdiğini hissettirmiştir.	1	2	3	4	5
2) Çok yönlü gelişmem için beni olanakları ölçüsünde desteklemiştir.	1	2	3	4	5
3) Her yaptığım isin olumlu yanlarını değil kusurlarımı görmüş ve beni eleştirmiştir.	1	2	3	4	5
4) Her zaman basıma kötü bir şey gelecekmiş gibi beni koruyup kollamaya çalışır.	1	2	3	4	5
5) Aramızdaki ilişki ona içimi açmaya cesaret edemeyeceğim kadar resmidir	1	2	3	4	5
6) Arkadaşlarımı eve çağırma izin verir, geldiklerinde onlara iyi davranırdı	1	2	3	4	5
7) Elinden geldiği kadar, her konuda fikrimi almaya özen gösterir.	1	2	3	4	5
8) Çevremizdeki çocuklarla beni karşılaştırır, onların benden daha iyi olduklarını söylerdi	1	2	3	4	5
9) Bana hükmetmeye çalışır.	1	2	3	4	5
10) Bugün bile alışverişe çıkacağım zaman, kandırılacağımı düşünerek benimle gelmek ister	1	2	3	4	5
11) Benden her zaman gücümün üstünde başarı beklemiştir.	1	2	3	4	5
12) Fiziksel ve duygusal olarak kendisine yakın olmak istediğim zaman soğuk ve itici davranmıştır.	1	2	3	4	5
13) Sorunlarımı onunla rahatlıkla konuşabilirim.	1	2	3	4	5
14) Neden bazı şeyleri yapmam ya da yapmamam gerektiğini bana açıklar	1	2	3	4	5
15) Birlikte olduğumuz zamanlar ilişkimiz çok arkadaşçadır.	1	2	3	4	5
16) Kendi istediği mesleği seçmem konusunda beni zorlamıştır.	1	2	3	4	5

17) Sevmediğim yemekleri, yarayacağı düşüncesiyle, zorla yedirirdi.	1	2	3	4	5
18) Sınavlarda hep üstün başarı göstermemi istemiştir.	1	2	3	4	5
19) Kendimi yönetebileceğim yaşlarda bile her gittiği yere beni de götürür evde yalnız kalmamdan kaygılanır.	1	2	3	4	5
20) Evde bir konu tartışılırken görüşlerimi söylemem için beni teşvik eder.	1	2	3	4	5
21) Küçük yaşından itibaren ders çalışma ve okuma alışkanlığı kazanmam konusunda bana yardımcı olmuştur.	1	2	3	4	5
22) Küçüklüğümde bana yeterince vakit ayırır parka sinemaya götürmeyi ihmal etmezdi.	1	2	3	4	5
23) Benim gibi bir evladı olduğu için kendini bahtsız hissettiğini sanıyorum.	1	2	3	4	5
24) Okulda başarılı olmam konusunda beni zorlar, kırık not aldığımda cezalandırırdı	1	2	3	4	5
25) Beni kendi emellerine ulaşmak için bir araç olarak kullanırdı.	1	2	3	4	5
26) Beni daima yapabileceğimden fazlasını yapmaya zorlamıştır.	1	2	3	4	5
27) Paramı nerelere harcadığımı ayrıntılı bir biçimde denetler.	1	2	3	4	5
28) Her zaman, her iste kusursuz olmam gerektiği inancındadır	1	2	3	4	5
29) Ona yakınlaşmak istediğimde daima bana sıcak bir biçimde karşılık verir.	1	2	3	4	5
30) Bana önemli ve değerli bir kişi olduğum inancını aşılamiştir	1	2	3	4	5
31) Cinsellik konusunda karşılaştığım sorunları kendisine anlatmak istediğimde hep ilgisiz kalmıştır.	1	2	3	4	5
32) Benim iyiliğimi istediğini, benim için neyin iyi olduğunu ancak kendisinin bileceğini söyler.	1	2	3	4	5
33) Her zaman nerede olduğumu ve ne yaptığımı merak eder.	1	2	3	4	5
34) İyi bir iş yaptığımda beni övmekten çok daha iyisini yapmam gerektiğini söyler.	1	2	3	4	5
35) Cinsel konularda çok tutucu olduğu için onun yanında bu konulara ilgi gösteremem	1	2	3	4	5
36) Aile ile ilgili kararlar alınırken benim de fikrimi öğrenmek ister.	1	2	3	4	5
37) Beni olduğum gibi kabul etmiştir.	1	2	3	4	5
38) Başkalarına benden daha çok önem verir ve onlara daha nazik davranır.	1	2	3	4	5
39) Günlük olaylar hakkında anlattıklarımı ilgi ile dinler ve bana açıklayıcı cevaplar verir.	1	2	3	4	5
40) Benimle genellikle sert bir tonda ve emrederek konuşur.	1	2	3	4	5

OLUMLU-OLUMSUZ MÜKEMMELLİYETÇİLİK ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenciler,

Aşağıda kişilik özelliklerini ölçmeye yönelik ifadeler bulunmaktadır. Her bir ifade karşısında “a=Bana hiç uygun değil”, “b=Bana bazen uygun”, “c=Bana genellikle uygun”, “d=Bana tamamen uygun” olmak üzere dört yanıt seçeneği bulunmaktadır. Her ifadeyi dikkatlice okuyarak, size uygun yanıt ifadenin sonundaki kutucuk içine bir çarpı (X) koyarak belirtiniz. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız ve her bir madde için tek yanıt veriniz.

Bana Hiç Uygun Değil: a
Bana Genellikle Uygun: c

Bana Bazen Uygun: b
Bana Tamamen Uygun: d

1.	Düzenli biriyimdir.	a	b	c	d
2.	Bir hata yaptığımda yıkılırım.	a	b	c	d
3.	Her şeyi tam zamanında yapmak isterim.	a	b	c	d
4.	Bir hata yaptığımda kendimi aptal gibi hissederim	a	b	c	d
5.	Tertip ve düzen benim için çok önemlidir.	a	b	c	d
6.	Yapacağım işleri en ince ayrıntısına kadar planlarım.	a	b	c	d
7.	Bir şeyin iyi olması için en ince ayrıntısına kadar dikkat ederim.	a	b	c	d
8.	Zayıf yönlerimin başkalarınca fark edilmesi benim için utanç vericidir.	a	b	c	d
9.	Yapmam gereken işleri ertelemeden hemen yapmaya çalışırım.	a	b	c	d
10.	Biri beni eleştirdiğinde, kendimi kötü hissederim.	a	b	c	d
11.	Bir işi yapmak için gerekirse fazla çalışırım.	a	b	c	d
12.	Her işimi düzenli yapmaya çalışırım.	a	b	c	d
13.	Hata yaparsam başkaları beceriksiz olduğumu düşünür.	a	b	c	d
14.	Yaptığım işi bitirmeden önce kontrol ederim.	a	b	c	d
15.	Bir sorunun üstesinden gelemediğimde çok sinirlenirim.	a	b	c	d
16.	Derslerime düzenli çalışırım.	a	b	c	d
17.	Hedeflerime ulaşamadığımda kendimi yıkılmış gibi hissederim.	a	b	c	d

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

Sayın öğretmenim,

Bu anket ve görüşmelerini bilimsel bir araştırma için kullanılacaktır. Görüşmemizin ana konusu “öğrencilerinizin akademik başarıları”dır. Lütfen sınıf listesi üzerinden öğrencilerinizi derse katılım, motivasyon, ödevlerini düzenli ve istekli yapma, dikkat, öğrenme isteği ve sınıfa uyum becerileri bakımından değerlendirip “akademik başarıları ortalamasının altında” ve “akademik başarıları ortalamasının üstünde” olmak üzere iki gruba ayırın. Akademik başarıları ortalamasının üstünde olanları “Ü”, altında olanları “A” ile işaretleyiniz.

Öğrenci	Derse katılım	Motivasyon	Ödevlerini düzenli ve istekli yapma	Dikkat	Öğrenme isteği	Sınıfa uyum
1. Öğrenci						
2. Öğrenci						
3. Öğrenci						
4. Öğrenci						
5. Öğrenci						
6. Öğrenci						
7. Öğrenci						
8. Öğrenci						
9. Öğrenci						
10. Öğrenci						
11. Öğrenci						
12. Öğrenci						
13. Öğrenci						
14. Öğrenci						
15. Öğrenci						
16. Öğrenci						
17. Öğrenci						
18. Öğrenci						
19. Öğrenci						
20. Öğrenci						